

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**DAVČNA OBREMENITEV VIROV FINANCIRANJA
HUMANITARNIH ORGANIZACIJ**

Ljubljana, marec 2022

TINA KRIŽ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tina Križ, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Davčna obremenitev virov financiranja humanitarnih organizacij, pripravljene v sodelovanju s svetovalko doc. dr. Barbaro Mörec

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 24. 3. 2022

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 HUMANITARNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI	2
1.1 Pridobitev statusa humanitarne organizacije	3
1.2 Prenehanje statusa humanitarne organizacije	7
2 VIRI FINANCIRANJA HUMANITARNIH ORGANIZACIJ	9
2.1 Glavni viri financiranja	9
2.1.1 Članarine	9
2.1.2 Donacije	10
2.1.3 Javna sredstva	12
2.1.4 Ostali viri	17
2.2 Alternativni načini zbiranja sredstev	17
3 DAVČNA OBREMENITEV VIROV FINANCIRANJA	19
3.1 Davek na dodano vrednost	19
3.1.1 Prihodki od članarin	20
3.1.2 Prihodki iz donacij	21
3.1.3 Prihodki iz javnih sredstev	23
3.1.4 Prihodki od prodaje	23
3.1.5 Odbitni delež	25
3.2 Davek od dohodkov pravnih oseb	25
3.2.1 Prihodki od nepridobitne dejavnosti	28
3.2.1.1 Članarina	28
3.2.1.2 Donacije	29
3.2.1.3 Namenska javna sredstva	30
3.2.2 Prihodki od pridobitne dejavnosti	31
3.2.2.1 Prihodki od najemnin	31
3.2.2.2 Prihodki od prodaje blaga in storitev	31
3.3 Dohodnina	32
4 PRIMERJAVA VIROV FINANCIRANJA IN OBDAVČITVE DVEH HUMANITARNIH ORGANIZACIJ	35
4.1 Predstavitev obravnavanih humanitarnih organizacij	36
4.1.1 Društvo prijateljev mladine Metlika	36

4.1.2	Društvo diabetikov Metlika.....	37
4.2	Viri financiranja obravnavanih humanitarnih organizacij.....	38
4.2.1	Težave pri pridobivanju virov financiranja.....	41
4.3	Obdavčitev virov financiranja.....	42
4.3.1	Članarine in prispevki članov.....	42
4.3.2	Javna sredstva.....	44
4.3.3	Donacije	45
4.3.4	Ostali prihodki.....	46
4.3.5	Program Botrstvo	46
4.4	Predlogi za izboljšave	48
SKLEP	49
LITERATURA IN VIRI	52
PRILOGE	59

KAZALO TABEL

Tabela 1: Razporeditev prihodkov od dejavnosti glede na vir.....	38
--	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Število društev in zvez društev ter humanitarnih organizacije v Sloveniji od leta 2009 do 2019.....	3
Slika 2: Primer vpisa humanitarne organizacije v Razvidu MDDSZ	6
Slika 3: Primer izbrisa organizacije iz Razvida MDDZS	8
Slika 4: Vabilo k donaciji Rdečega križa Slovenije.....	11
Slika 5: Primer dodelitve sredstev FIHO ZPMS za leto 2020	15
Slika 6: Poenostavljen postopek dobrodelne dražbe	22
Slika 7: Stopnje dohodnine za leto 2021	34
Slika 8: Primer zahtevka za sofinanciranje zaposlitve	45

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Del obrazca za obračun davka od dohodkov pravnih oseb	1
Priloga 2: Davčne olajšave – dohodnina	4

Priloga 3: Transkript intervjuja s predsednikom Društva diabetikov Metlika, gospodom Vekoslavom Prevalškom	5
Priloga 4: Transkript intervjuja s podpredsednico Društva prijateljev mladine Metlika, gospo Vladimiro Škof	7

SEZNAM KRATIC

angl. - angleško

CNVOS – Center nevladnih organizacij Slovenije

DD Metlika – Društvo diabetikov Metlika

DDPO – Davek od dohodkov pravnih oseb

DDV – Davek na dodano vrednost

DPM Metlika – Društvo prijateljev mladine Metlika

EU – (angl. European Union); Evropska unija

FIHO – Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij

FURS – Finančna uprava Republike Slovenije

ICRC – (angl. International Committee of the Red Cross); Mednarodni odbor Rdečega križa

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

MZ – Ministrstvo za zdravje

OdFIHO – Odlok o ustanovitvi Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij

POPn – Pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti

PZDDV – Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost

RS – Republika Slovenije

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

TRR – Transakcijski račun

ZDavP-2 – Zakon o davčnem postopku

ZDDPO-2 – Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb

ZDDV-1 – Zakon o davku na dodano vrednost

ZDoh-2 – Zakon o dohodnini

ZDru-1 – Zakon o društvih

ZHO – Zakon o humanitarnih organizacijah

ZIS – Zakon o igrah na srečo

ZPIZ – Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

ZPMS – Zveza prijateljev mladine Slovenije

ZProst – Zakon o prostovoljstvu

ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

UVOD

Ljudje se že od vedno povezujemo v manjše skupnosti. Glavne značilnosti teh skupnosti so skupni interesi (npr. šport, ples, narava ...). Ker so te skupnosti postajale vse večje, večji interesi, želje in cilji ljudi, so se odločili povezovati v društva (CNVOS, brez datuma a). Društva ustanovijo člani za organizirano uresničevanje skupnih interesov. Osnovni cilj delovanja društev je tako ustvarjanje pogojev za realizacijo skupnih interesov članov društva in ne pridobivanje dobička kot pri podjetjih. Ob besedi društvo večinoma najprej pomislimo na šport, glasbo, ples, gasilce, druženje, zabavo, razne pristočasne aktivnosti in predvsem sprostitev. Manjkrat pa najprej pomislimo na tista društva, ki so pripravljena pomagati ljudem v stiski, težavah in temu posvetijo več kot samo svoj prosti čas. To so društva, ki se ukvarjajo s humanitarno dejavnostjo. Zaradi njihovega namena so upravičena do posebnega statusa.

Po 2. členu Zakona o humanitarnih organizacijah (ZHO), Ur. l. RS št. 98/03 in 61/06 – ZDru-1, lahko društva pridobijo naziv humanitarne organizacije in tako nudijo pomoč tistim, ki jo potrebujejo. Za pridobitev tega naziva morajo izpolnjevati določene pogoje, glavni pogoj pa je, da najmanj eno leto opravljajo humanitarno dejavnost na področju socialnega in zdravstvenega varstva – na primer reševanje ogroženih ljudi in življenj, krepitev zdravja, lajšanje socialnih in psihosocialnih stisk in težav. Natančna definicija humanitarne organizacije na svetovni ravni ne obstaja, vsaka država jo določi po svoje. V splošnem pa gre za organizacije, ki nudijo pomoč ljudem v stiski. Največkrat se omenja pomoč ljudem na vojnih območjih ali pa državah, v katerih vladata revščina in lakota. Poleg tega svetovne humanitarne organizacije vedno nudijo pomoč ob naravnih nesrečah, navsezadnje tudi v času pandemije, ki nas je zajela v letu 2020. Vsem dobro znana in največja svetovna humanitarna organizacija je Mednarodna zveza Rdečega križa (ICRC, brez datuma).

Zaradi osnovnega namena delovanja humanitarnih organizacij je tudi pri virih financiranja nekaj posebnosti. Financiranje humanitarnih organizacij je opredeljeno v ZHO, ki določa, da se sredstva za delovanje pridobijo s članarino, darili ter volili, prispevki donatorjev, iz proračunskih in drugih javnih sredstev, z opravljanjem dejavnosti, kar je enako kot pri društvih (32. člen ZHO). Humanitarne organizacije za razliko od društev lahko pridobijo denarna sredstva od Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (v nadaljevanju FIHO), katere osnovni namen po Odloku o ustanovitvi Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (OdFIHO), Ur. l. RS, št. 9/98 in 76/10, je financiranje in sofinanciranje humanitarnih ter invalidskih organizacij v Republiki Sloveniji.

Temeljni dohodek društev kot tudi humanitarnih organizacij je članarina in je določena s statutom. Ker pa v skladu s svojim poslanstvom humanitarne organizacije pridobivajo (zbirajo) sredstva tudi za pomoč nečlanom organizacije, so zanje kot vir financiranja zelo pomembne donacije pravnih in fizičnih oseb ter sredstva, zbrana z dobrodelnimi zbiralnimi

akcijami (koncerti, dražbe, športni dogodki ...). Organizacije tako zberejo veliko sredstev, lahko tudi več milijonov, ki jih najpogosteje namenijo pomoči potrebnim na način, da v njihovem imenu poravnajo določene stroške. Zato so upravičene do določenih ugodnosti pri obdavčitvi omenjenih sredstev, vendar pa morajo upoštevati pravila in postopke, ki jih podrobneje predstavljam v svojem magistrskem delu. Kako hitro se lahko spremeni struktura virov financiranja humanitarnih organizacij smo bili priča v epidemiji COVID-19, ki je leta 2020 zajela tudi Slovenijo. Marsikatero društvo je bilo primorano zapreti svoja vrata, saj niso prejeli zadostnih finančnih sredstev za svoje delovanje.

Namen magistrskega dela je podrobna predstavitev virov financiranja humanitarnih organizacij in njihove davčne obravnave. Teoretične ugotovitve sem povezala z izbranimi humanitarnima organizacijama. V začetku sem si zastavila naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kateri so najpomembnejši viri financiranja humanitarnih organizacij?
2. Katere davčne olajšave lahko humanitarna organizacija izkoristi?
3. Kako se lahko zavarujejo pred zlorabami sredstev?
4. Katere alternativne možnosti financiranja bi lahko uporabile humanitarne organizacije?

Magistrsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. Najprej sem uporabila teoretično metodo raziskovanja. Predstavila sem pravno ureditev delovanja društva ter humanitarne organizacije, vire financiranja humanitarnih organizacij ter njihovo davčno obravnavo. Pri tem sem uporabila deskriptivno metodo. Sledi aplikativna metoda raziskovanja. Analizirala sem davčno obravnavo virov financiranja dveh obravnavanih humanitarnih organizacij ter ju primerjala med seboj. Pri zbiranju podatkov sem se obrnila na člane obeh obravnavanih društev (predsedniki, podpredsedniki, tajnica) in izvedla intervju s predsednikom in podpredsednico. Pregledala sem računovodske izkaze organizacij, področje financiranja in obdavčitev. Nalogo sem sklenila s povzetkom glavnih ugotovitev in konkretnimi predlogi za izboljšave v prihodnje.

Magistrsko delo je sestavljeno iz štirih delov. V prvem delu je predstavljena pravna ureditev delovanja društva ter humanitarne organizacije, v drugem pa viri financiranja humanitarnih organizacij. Tretji del sem namenila davčni obravnavi virov financiranja. V zadnjem delu sem analizira vire financiranja in obdavčitev izbranih humanitarnih organizacij ter podala predloge za izboljšave pri pridobivanju in porabljanju sredstev.

1 HUMANITARNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI

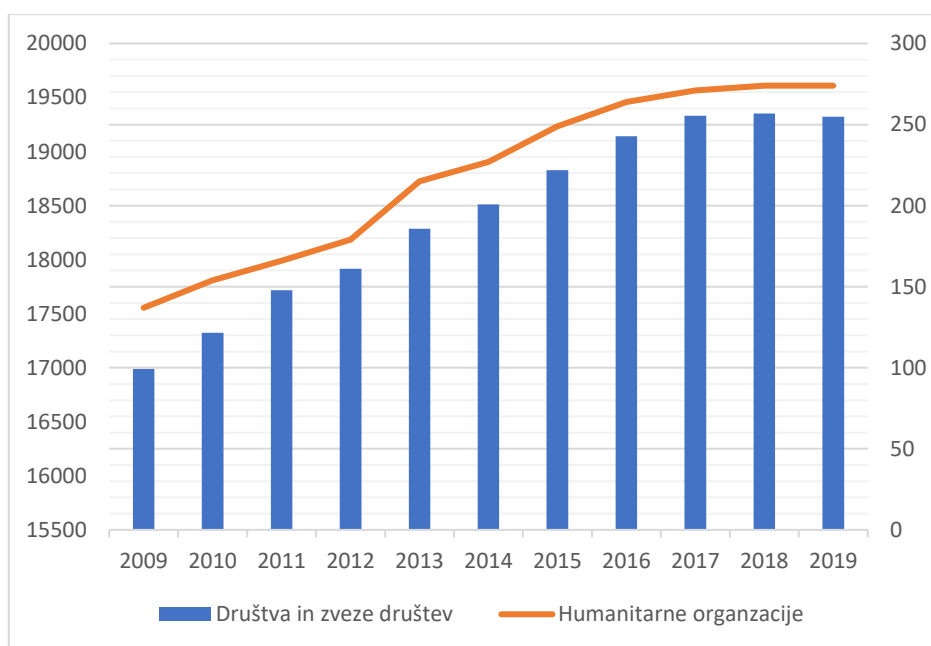
Humanitarne organizacije nudijo pomoč ljudem, ki se znajdejo v stiski. Pri tem ni pomembna rasa, socialni status, državljanstvo, veroizpoved, politična usmerjenost itd. Humanitarne organizacije ne smejo delovati pod vplivom državnih politik ali drugih ideologij. Pomoč ljudem bi morala biti vedno njihovo glavno vodilo. Temeljna načela delovanja, ki naj bi vodile humanitarne organizacije v Evropski uniji, so nevtralnost, nepristranskost, neodvisno in človečnost (European Commission, 2020). Velik pomen za obstoj humanitarnih

organizacij in doseganje ciljev ima prostovoljstvo. Bolj natančna definicija humanitarne organizacije ne obstaja, prav tako ni skupnih pogojev oz. določil za pridobitev statusa humanitarne organizacije. Vsaka država sama določi, katera pravnoorganizacijska oblika (društvo, zavod, gospodarske družbe itd.) lahko deluje s statusom humanitarne organizacije.

1.1 Pridobitev statusa humanitarne organizacije

V Sloveniji lahko status humanitarne organizacije pridobijo samo društva oz. zveze društev (skupnost dveh ali več društev) in organizacije, ki so organizacijsko povezane z večjimi mednarodnimi humanitarnimi organizacijami in so njihovi predstavniki v Sloveniji (2. člen ZHO). Društva so po prvem členu Zakona o društvih (ZDru-1), Ur. l. RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo in 21/18 – ZNOrg, neprofitne organizacije, torej njihov namen ni pridobivanje dobička, ampak uresničitev ciljev in namenov, ki si jih zastavijo člani društva (1. člen ZDru-1). Slika 1 prikazuje število društev in zvez društev v Sloveniji od leta 2009 do 2019. Število se iz leta v leto povečuje (od 16.988 v letu 2009, do 19.353 v letu 2018), izjema je leto 2019, ko je število društev in zvez društev nekoliko upadlo, in sicer na 19.324 društev in zvez društev.

Slika 1: Število društev in zvez društev ter humanitarnih organizacije v Sloveniji od leta 2009 do 2019

Vir: SURS (brez datuma).

Število humanitarnih organizacij se iz leta v leto povečuje, kar prikazuje rdeča črta na sliki 1. V letu 2009 je 137 društev oz. zvez društev pridobilo status humanitarne organizacije. Leta 2019 je bilo enkrat več humanitarnih organizacij kot leta 2009, in sicer 274. V Razvid humanitarnih organizacij Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v

nadaljevanju Razvid MDDSZ) je bilo v 2019 vpisanih skupno 175 organizacij, 10 jih je bilo označenih kot izbrisane (MDDSZ, brez datuma). Poleg omenjenega pa poznamo tudi Razvid humanitarnih organizacij s področja zdravja, v katerega je po zadnjih podatkih vpisanih 109 humanitarnih organizacij (v nadaljevanju Razvid MZ) (Ministrstvo za zdravje, brez datuma). V Razvid MDDSZ se vpišejo splošne dobrodelne organizacije in organizacije za samopomoč, v Razvid MZ pa organizacije za kronične bolnike, organizacije za samopomoč ter prav tako splošne dobrodelne organizacije. Posamezna humanitarna organizacije je lahko vpisana samo v en register. Glede na podatke o številu društev in zvez društev v Sloveniji je bilo med njimi leta 2019 približno 1,4 % tistih s statusom humanitarne organizacije.

Ustanovitev društva je nezapleten postopek. Po 8. členu ZDru-1 so potrebne zgolj tri fizične ali pravne osebe. Določiti morajo nekaj osnovnih pravil za delovanje, kot so na primer ime društva, kdo in kako lahko postane član društva, kje bo društvo pridobivalo sredstva za delovanje itd. Pravila in določbe skupaj tvorijo temeljni akt društva – statut. Med drugim se v statutu določi tudi zastopnika društva (velikokrat kar predsednik društva), ki mora obvezno biti fizična oseba (9. člen ZDru-1). Zastopnik društva po 6. členu ZDru-1 odgovarja za delovanje društva (če s statutom ni določeno drugače). Naloge in pooblastila zastopnika se določijo s statutom. Najpogostejše naloge so podpisovanje sklepov in aktov, predstavljanje društva, sklicevanje sej, skrb za izvajanje sklepov, za realizacijo finančnega načrta itd. Zastopnik je tudi tisti, ki odda zahtevo za ustanovitev društva na pristojni upravni enoti. Ob ustanovitvi ni potrebno vplačati nič kapitala, kot je to na primer potrebno ob ustanovitvi nekaterih oblik pravnih oseb (na primer pri delniški družbi je potrebno vplačati vsaj 25.000 € osnovnega kapitala). Ko ustanovitelji izpolnijo vse pogoje, določene z zakonom, se društvo vpiše v Centralni register društev in lahko prične z delovanjem.

Društvo s svojimi sredstvi razpolaga svobodno, torej ne potrebuje odobritve drugih (občine, lokalnih skupnosti, ministrstev itd.). Če društvo nima določenih organov, ki so zadolženi za sprotno kontrolo sredstev društva, so možnosti za zlorabo teh sredstev večje. Društva so zavezana k reviziji letnih računovodskih izkazov, če so njihovi prihodki oz. odhodki v poslovnem letu višji od milijona evrov (27. člen Zdru-1). Revizija mora biti opravljena najkasneje 6 mesecev po končanem poslovnem letu društva. V večini primerov je poslovno leto enako koledarskemu. Meja za obvezno revidiranje izkazov je po mojem mnenju previsoka, saj jo presežejo le največje humanitarne organizacije (društva), kot je na primer Rdeči križ Slovenije – Zveza združenj. Zveza prijateljev mladine Slovenije (v nadaljevanju ZPMS) te meje v letu 2020 ni dosegla, jo je pa na primer ZPMS Moste – Polje, ki ima na svoji spletni strani objavljeno tudi revidirano letno poročilo.

Področja delovanja (lahko jih je več) društva oz. njegove naloge se določijo s statutom društva ob ustanovitvi. V primeru, da društvo v statutu nima opredeljenega delovanja na področju humanitarne dejavnosti, lahko kasneje o tem sprejme sklep in humanitarno dejavnost doda med svoja področja delovanja. Praviloma mora katerikoli sklep potrditi vsaj polovica vseh članov društva, razen če imajo v svojem statutu določeno drugače (13. člen ZDru-1). Ko je sklep o delovanju na področju humanitarne dejavnosti sprejet, mora društvo

za pridobitev statusa humanitarne dejavnosti izpolniti naslednje pogoje. Glavni pogoj je, da mora društvo najmanj eno leto opravljati humanitarno dejavnost (15. člen ZHO). Prav tako pa mora izpolnjevati tudi naslednja splošna merila za delovanje v javnem interesu:

1. Merilo odprtosti delovanja: humanitarna organizacija mora nuditi pomoč vsem, ne samo svojim članom (17. člen ZHO).
2. Merilo strokovnosti: v program humanitarne organizacije morajo biti vključeni tudi strokovnjaki s posameznega področja (zdravstvo, sociala, psihologija ...), ki podajo svoje mnenje in pomagajo pri izpolnjevanju ciljev programa (17. člen ZHO).
3. Merilo prostovoljnosti: večino dela v humanitarni organizaciji morajo opraviti prostovoljci, torej za opravljeno delo na dobijo plačila (18. člen ZHO).
4. Merilo neplačljivosti: humanitarna organizacija ne sme zahtevati plačila za pomoč, ki jo nudi ljudem v stiski (18. člen ZHO). Društvo brez statusa humanitarne organizacije lahko svoje storitve/pomoč/usluge nečlanom tudi zaračuna.

Organizacije za kronične bolnike morajo zasledovati tudi dve posebni merili. Prvo je po 19. členu ZHO merilo specifičnosti, ki je izpolnjeno, ko se organizacija ustanovi za točno določeno področje kronične bolezni. Drugo pa je merilo številčnosti, ki ga organizacije izpolnjuje glede na to, kako pogosto se kronična bolezen pojavi med prebivalci. Na primer, če ima določeno kronično bolezen (sladkorna bolezen, srčno-žilne bolezni, astma, depresije ...) več kot 200 oseb na 100.000 prebivalcev, gre za epidemiološko pogosto kronično bolezen. Če ima vsaj 4 % članov humanitarne organizacije tako kronično bolezen, je izpolnjeno merilo številčnosti (20. člen ZHO). Pri tem merilu menim, da gre za slabo definirano oz. dvoumno določeno merilo, saj humanitarne organizacije nudijo pomoč vsem, ki jo potrebujejo in ne samo svojim članom. Torej, če humanitarna organizacija nima dovolj članov z določeno kronično boleznijo, ne izpolnjuje merila številčnosti in ne more pridobiti statusa humanitarne organizacije. To pa ne pomeni, da društvo preneha s svojim delovanjem. V primeru neizpolnjevanja meril društvo ne pridobi statusa humanitarne organizacije in pravic, ki izhajajo iz tega statusa, še vedno pa normalno posluje v skladu z ZDru-1 na izbranem področju.

Ko organizacija izpolnjuje glavni pogoj, to je eno leto opravlja humanitarno dejavnost, lahko pri pristojnem ministrstvu (Ministrstvo za zdravje ali Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) odda vlogo za pridobitev statusa humanitarne organizacije. Poleg vloge in dokazila o izpolnjevanju glavnega pogoja, splošnih (odprtost, strokovnost, prostovoljnost, neplačljivost) ter posebnih meril (specifičnost, številčnost), mora predložiti tudi dokazilo, da je vpisana v register društev ter statut in program društva. Program mora društvo pripraviti pred oddajo vloge za pridobitev statusa humanitarne organizacije, zajema pa vse aktivnosti društva na področju humanitarne dejavnosti, ki so jih izvedli do sedaj in katere bodo v prihodnje, finančni načrt, poslovno poročilo itd. Oddane vloge in priložena dokazila pregleda komisija, ki jo določita minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter minister za zdravje, obsega pa naslednje člane (25. člen ZHO):

1. tri ugledne osebe s področja dobrodelnih organizacij, organizacij za samopomoč in organizacij za kronične bolnike,
2. predstavnik Socialne zbornice Slovenije,
3. predstavnik Nacionalni inštitut za javno zdravje,
4. strokovni sodelavec Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
5. strokovni sodelavec Ministrstva za zdravje.

Če je vloga ustrezna, izpolnjen glavni pogoj ter so priložena dokazila ustrezna, organizacija prejme odločbo o dodelitvi statusa humanitarne organizacije ter je vpisana v Razvid MDDSZ ali Razvid MZ (26. člen ZHO). Primer izpisa iz Razvida MDDSZ prikazuje slika 2.

Slika 2: Primer vpisa humanitarne organizacije v Razvidu MDDSZ

Zaporedna številka	HO-SD-035/1 splošna dobrodelna organizacija
1. Ime in sedež humanitarne organizacije	ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE LJUBLJANA MOSTE POLJE Proletarska cesta 1, 1000 Ljubljana
2. Dejavnost humanitarne organizacije	humanitarni projekti zbiranja sredstev za pomoč družinam v materialni stiski in organizacija brezplačnih letovanj za otroke iz socialno ogroženih družin; štipendijski sklad za otroke iz socialno ogroženih družin in drugi projekti s humanitarno osnovo
3. Osebno ime zastopnika humanitarne organizacije	Anita Ogulin
4. Številka in datum odločbe o pridobitvi statusa humanitarne organizacije	Št.: 21502-15/2006/6 z dne 21.09.2007
5. Statusne spremembe	
6. Datum prenehanja statusa	
7. Hramba zakonsko določenih listin	
a) odločba o pridobitvi statusa humanitarne organizacije	da
b) odločba o prenehanju statusa humanitarne organizacije	
c) temeljni akt humanitarne organizacije	da
č) sprememba temeljnega akta organizacije	
d) letna poročila o delovanju organizacije s številom uporabnikov	da

Vir: MDDSZ (brez datuma).

Pogoji za pridobitev statusa humanitarne organizacije so dokaj strogi in časovno zamudni – eno leto opravljanja humanitarne dejavnosti in potem še nekaj časa za izvedbo postopka in pripravo dokumentacije. Problem nastane predvsem pri izpolnjevanju merila odprtosti in strokovnosti. Nuditi pomoč vsem in ne samo članom, predstavlja veliko finančno obremenitev za humanitarne organizacije. Torej morajo zbrati veliko sredstev, predvsem denarnih, da lahko nudijo pomoč širši skupini ljudi. Poleg sredstev je pomembna tudi dobra organiziranost znotraj humanitarne organizacije ter seveda pomoč prostovoljcev. Po merilu

strokovnosti bi morali biti v organizacijo vključeni tudi strokovnjaki. Pri tem zopet nastane težava, kje in na kakšen način privabiti strokovnjake, ki bi svoje delo opravili prostovoljno in brez plačila. Torej je izpolnjevanje glavnega pogoja (eno leto opravljati humanitarno dejavnost) precej lažje kot izpolnjevanje ostalih meril.

Glede na pogoje za pridobitev statusa pa morajo obstajati tudi prednosti, ki jih prinaša status humanitarne organizacije. Največja prednost humanitarnih organizacij je možnost kandidiranja za sredstva Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju FIHO), do katerih so humanitarne organizacije upravičene po 33. členu ZHO. Društva brez statusa do teh sredstev niso upravičena. Bolj podrobno delovanje FIHO in delitev njenih sredstev med humanitarne organizacije sem predstavila v poglavju 2.1.

1.2 Prenehanje statusa humanitarne organizacije

O prenehanju statusa humanitarne organizacije odloča zgolj pristojni minister, ki tudi odredi izbris iz razvida (31. člen ZHO). Minister za zdravje lahko odredi izbris samo iz Razvida MZ, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa lahko odredi izbris smo iz Razvida MDDSZ. Status preneha veljati v naslednjih primerih (30. člen ZHO):

1. če organizacija sama poda predlog o prenehanju statusa,
2. če pogoji in merila niso več izpolnjeni,
3. če ne sporoči sprememb podatkov, ki so vpisani v enega od obeh razvidov,
4. če ne pripravi letnega poročila o poslovanju in
5. če sredstva niso porabljena za namen, za katerega je humanitarna organizacija ustanovljena.

Primer izbrisa organizacije iz Razvida MDDSZ prikazuje slika 3. Razlog izbrisa je bil prenehanje delovanja društva Unicef Slovenija in prenosu vseh pravic in obveznosti na Slovensko fundacijo za Unicef. Dolžnost humanitarne organizacije je, da pristojnemu ministru sporoči morebitne spremembe podatkov, ki so objavljeni v razvidu. Prav tako mora organizacija sporočiti vsa dejstva, ki bi lahko vplivala na pogoje za pridobitev statusa humanitarne organizacije (CNVOS, brez datuma c).

Na primer društvo diabetikov, ki se uvršča med organizacije za kronične bolnike, izgubi nekaj svojih članov, ki imajo potrjeno sladkorno bolezen. Tako jim pade odstotek članov s potrjeno diagnozo sladkorne bolezni pod določeno mejo 4 % in društvo ne izpolnjuje več merila številčnosti. O tem je dolžna obvestiti Ministrstvo za zdravje. To pa bi po vsej verjetnosti podalo sklep o prenehanju statusa humanitarne organizacije zaradi neizpolnjevanja pogojev in meril ter odredilo izbris iz Razvida MZ.

Slika 3: Primer izbrisa organizacije iz Razvida MDDZS

Zaporedna številka	HO-SD-005 splošna dobrodelna organizacija IZBRIS IZ REGISTRA
1. Ime in sedež humanitarne organizacije	UNICEF SLOVENIJA Pavšičeva 1, 1000 Ljubljana
2. Dejavnost humanitarne organizacije	programi zagovorništva in promocije otrokovih pravic, izobraževalna dejavnost, izvajanje projekta otrokom prijaznih mest, delovanje nacionalnih odborov za zdravje otrok in spodbujanje dojenja ter organizacija zbiranja sredstev
3. Osebno ime zastopnika humanitarne organizacije	Maja Vojnovič
4. Številka in datum odločbe o pridobitvi statusa humanitarne organizacije	Št.: 21502-1/2004/4 z dne 02.11.2004
5. Statusne spremembe	Sporazum o prenosu pravic in obveznosti na ustanovo Slovenska fundacija za Unicef, Dvorakova 5, 1000 Ljubljana, 10. 2. 2012
6. Datum prenehanja statusa	
7. Hramba zakonsko določenih listin	
a) odločba o pridobitvi statusa humanitarne organizacije	da
b) odločba o prenehanju statusa humanitarne organizacije	da, št. 21502-1/2004/17 z dne 21. 2. 2014
c) temeljni akt humanitarne organizacije	da
č) sprememba temeljnega akta organizacije	
d) letna poročila o delovanju organizacije s številom uporabnikov	da

Vir: MDDSZ (brez datuma).

V ZHO so opredeljene tudi dolžnosti s področja finančnega poslovanja humanitarne organizacije. Ta mora v statutu natančno opredeliti višino plačil, ki jih bodo prejeli posamezniki za delo v organizaciji (35. člen ZHO). Na primer plačilo strokovnjaku za izvedbo predavanja, ki ga organizira humanitarna organizacija. Svoje finančno poslovanje mora humanitarna organizacija voditi po Slovenskih računovodskih standardih. Pri tem morajo biti odhodki prikazani glede na področje (redno delovanje, po programih, naložbah in za storitve), prihodki pa morajo biti razvrščeni glede na njihov namen – donacije, prostovoljni prispevki, prihodki od prodaje blaga/storitev, prihodki s strani FIHO itd. (36. člen ZHO). Vsako leto je organizacija dolžna pripraviti tudi letno poročilo (za preteklo leto) in ga oddati do konca februarja tekočega leta (37. člen ZHO).

V kolikor humanitarna organizacija krši katero izmed predstavljenih dolžnosti, lahko dobi kazensko globo. Te se gibljejo med 100.000 € in 500.000 € za humanitarno organizacijo ter

med 50.000 € in 300.000 € za odgovorno osebo humanitarne organizacije (41. in 42. člen ZHO). Odgovorna oseba je zastopnik društva, določen s statutom. Najpogosteje je zastopnik društva kar predsednik (ni pa nujno).

Nadzor nad porabo javnih sredstev je v pristojnosti Računskega sodišča Republike Slovenije, pristojnih organov humanitarne organizacije (določeni s statutom) ter financerjev namenskih sredstev (38. člen ZHO). Sprotni nadzor nad porabo sredstev izvaja organizacija sama. V praksi sem največkrat zasledila, da društvo večkrat na leto pridobi podatke o prihodkih in odhodkih s strani osebe, ki je zadolžena za finančno poslovanje. Pri manjših organizacija je to zunanji računovodski servis, večje organizacije pa imajo tudi lastno računovodstvo oz. vsaj del tega (na primer plačilni promet). Osebe, pristojne za nadzor nad poslovanjem društva in njihove naloge, so opredeljene v statutu. Najpogosteje so to predsednik društva, nadzorni odbor in blagajnik. Enkrat letno društvo predstavi finančno poslovanje preteklega leta tudi vsem svojim članom. Po mojem mnenju je takšna oblika notranjega nadzora ustrezna samo pri manjših organizacijah. Pri večjih (nad 100.000 € prihodkov v enem letu) pa bi morali predpisati zunanji pregled poslovanja organizacije s strani neodvisnih oseb, ki bi bil obvezen. Trenutno se nekatere humanitarne organizacije prostovoljno odločijo za zunanji pregled poslovanja.

2 VIRI FINANCIRANJA HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

2.1 Glavni viri financiranja

Humanitarne organizacije niso ustanovljene z namenom pridobivanja dobička, kot to velja za gospodarske družbe. Njihovo glavno vodilo je pomoč ljudem v stiski, vendar pa brez potrebnih sredstev te organizacije ne morejo delovati in nuditi pomoči. Sredstva za delovanje so denarna sredstva, nepremičnine (stavbe, stanovanja, pisarne), kjer imajo organizacije najpogosteje svoj sedež, računalniška oprema, ostale naprave za delovanje (na primer invalidski voziček, medicinski pripomočki), materialne pravice itd. Na prvem mestu glede pomena so zagotovo denarna sredstva, ki jih humanitarne organizacije potrebujejo za izvajanje dejavnosti in jih pridobivajo na različne načine. Najbolj pogosti načini pridobivanja denarnih sredstev so članarine, donacije fizičnih/pravnih oseb, sredstva iz državnega proračuna, lastni prihodki od prodaje blaga/storitev in v zadnjem času vse bolj pogost način zbiranja z dobrodelnimi zbiralnimi akcijami. Omenjene načine sem podrobneje predstavila v nadaljevanju.

2.1.1 Članarine

Da nekdo postane član društva, mora plačati določen denarni znesek – članarino. Višina članarine v društvih se določi v statutu ob ustanovitvi. Član lahko postane vsak, ki se za to

odloči prostovoljno in bo upošteval pogoje in pravila, določene s statutom društva. Prav tako lahko oseba prostovoljno izstopi iz društva (2. člen ZDru-1).

Članarina je temeljni vir financiranja društva, ki v društvu zagotavlja pogoje za osnovno delovanje in uresničevanje osnovnega namena, zaradi katerega je bilo ustanovljeno, to je uresničevanja skupnih interesov članov. Za primer si pogledajmo Planinske zvezo Slovenije. Ta ponuja več različnih članarin, ki se gibljejo od pribl. 8 € (predšolski otroci, osnovnošolci) do 60 € (polnoletne osebe, ki aktivno obiskujejo gore), obstaja tudi možnost družinske članarine (Planinska zveza Slovenije, brez datuma). V zameno za plačilo članarine društva svojim članom ponujajo tudi določene ugodnosti (popusti), aktivnosti (organizacija dogodkov), programe (izobraževanja, seminarji) itd.

Članarina se torej določi z denarnim zneskom, član pa jo lahko poravnava z več vplačili. Da mora biti članarina obvezno vplačana kot denarni znesek, zakonodaja ne predpisuje. Iz tega sledi, da bi lahko član članarino poravnal tudi v obliki prispevka v naravi. Torej bi lahko član, namesto plačila članarine, opravil npr. 10 ur pomoči na domu starejšim osebam ali pa npr. podaril svoje pridelke (npr. med ...) za reprezentančna ali humanitarna darila, ki bi jih društvo oziroma organizacija koristila pri svojem delovanju.

Seveda bi bilo oboje za društvo enakovredno plačilo članarine, sta pa oba načina zahtevna in predvsem draga z davčnega vidika (na primer delo bi moralo biti obračunano po podjemni pogodbi). Sama v praksi nikjer nisem zasledila druge oblike članarine kot denarni znesek.

2.1.2 Donacije

Druga pomembna denarna sredstva humanitarnih organizacij so donacije. Njihov glavni namen je doseganje neke splošne koristi, ki si jo zada prejemnik (Čižman, 2014). Lahko so izkazane v denarju ali naravi (stvari). V primeru, ko društvo izvaja počitniško varstvo za otroke, donatorji pa jim nakažejo sredstva za izvedbo tega programa, gre za donacijo. S tem bo društvo pokrilo stroške kot so prehrana udeležencev, morebiten prevoz, vstopnine itd. Donacije v naravi pa so na primer jabolka, ki jih kmet podari za udeležence ali pa barvice in flomastri itd. Bistveno pri tem je, da tisti, ki podari sredstvo (donator), v zameno ne pričakuje koristi.

Humanitarne organizacije se z donacijami srečujejo v dveh vlogah. Na eni strani kot prejemnik donacij, na drugi strani pa so humanitarne organizacije donatorji. Sredstva namreč podarjajo nekemu drugemu, največkrat fizičnim osebam. Iz namenskih sredstev lahko namenijo donacijo drugi pravni osebi samo v primeru, ko je prejemnik donacije druga humanitarna organizacija (Kunšek, 2010). Možno bi bilo, da humanitarna organizacija nameni donacijo tudi nekaterim drugim nepridobitnim pravnim osebam (društvom, zavodom) brez statusa humanitarne organizacije, vendar ne iz namensko prejetih sredstev, ampak samo iz lastnih pridobljenih sredstev. Donacij drugim pravnim osebam (d. o. o., s. p. itd.) zakonodaja ne predvideva. Kot prejemnik donacije je humanitarna organizacija dolžna

pripraviti obvestilo, vabilo, poziv, iz katerega je razvidno, kdo je prejemnik donacije (humanitarne organizacija), za kaj oz. koga je namenjena donacija, ter pričakovani znesek (na primer 10 € ali po lastni želji) oz. nedenarna sredstva – hrana, oblačila, življenjske potrebnosti ... (Čižman, 2014). To se uporablja v primerih, ko so donatorji fizične osebe. Vabilo k donaciji denarja Rdečemu križu Slovenije prikazuje slika 4. Če je donator pravna oseba, je priporočljiva tudi donatorska pogodba, ki jo sklene pravna oseba (donator) s humanitarno organizacijo ter kasneje tudi potrdilo o plačilu, da lahko pravna oseba uveljavlja davčno olajšavo.

Slika 4: Vabilo k donaciji Rdečega križa Slovenije

Potrebujemo solidarnost

V Rdečem križu Slovenije na nacionalni ravni od samega začetka pozorno spremljamo informacije o širjenju virusa SARS-COV-2, ki povzroča bolezen COVID-19. Ves čas se zavedamo resnosti trenutnih okoliščin in vemo, da je naša naloga tudi preprečevanje napačnih informacij in zmanjševanje širjenja govoric ter panike. Skladno s svojim poslanstvom in v vlogi pomočnika državi izvajamo naloge in aktivnosti za preventivo, zmanjševanje pretiranega odziva (panike) med splošno javnostjo ter informiranjem zaposlenih, članov in prostovoljcev Rdečega križa, ki enako delujejo v svojih okoljih.

Za izvajanje naših aktivnosti za zaježitev širjenja COVID-19 in odpravo posledic nas lahko podprete s prispevkom, ki ga nakažete na

TRR: SI56 0310 0111 1222 206

Sklic: SI00-96884

BIC Banke: SKBAS12X

koda namena: CHAR

Prejemnik: Rdeči križ Slovenije, Mirje 19, SI -1000 Ljubljana

Namen: COVID - 19

Vir: Rdeči križ Slovenije (brez datuma).

Pri donaciji v denarju gre za bančno nakazilo na transakcijski račun humanitarne organizacije, ki ga opravi donator. Tak način prikazuje slika 4. Nakazana denarna sredstva so namenjena pokrivanju stroškov delovanja oz. stroškov določenega programa/dejavnosti. Nekatere donacije so namenjene enkratni porabi, nekatere pa porabi v daljšem časovnem obdobju. To je pomembno z vidika računovodskega pripoznavanja. Za donacije, ki se bodo porabljale daljše časovno obdobje (več kot eno leto), je potrebno oblikovati časovne razmejitve, ki jih organizacija potem postopno zmanjšuje (Čižman, 2014). Lahko pa je donacija namenjena tudi za nakup opredmetenega osnovnega sredstva. Na primer, če bi društvo invalidov zbiralo donacije za nakup vozička za točno določeno osebo. Po opravljenem nakupu bi tako sredstvo predalo osebi v brezplačen najem. V obeh primerih so nakazana denarna sredstva prihodek humanitarne organizacije.

Donacija v stvareh (naravi) pomeni, da se lastništvo prenese iz donatorja na prejemnika. Podarjena stvar je lahko blago, material, razni proizvodi, neopredmetena osnovna sredstva (na primer licence, programi) in opredmetena osnovna sredstva (oprema, zgradbe, zemljišča ...). Te stvari uporablja prejemnik ali pa jih prejemnik podari naprej. Humanitarna organizacija kot prejemnik mora donirano stvar pripoznati med zalogami oz. osnovnimi

sredstvi. Zato je pomembna vrednost podarjene stvari. Če ta ni določena s strani donatorja v donatorski pogodbi, mora humanitarna organizacija narediti oceno vrednosti oz. v primeru nepremičnin tudi cenitev (v praksi takega primera še nisem zasledila).

Če humanitarna organizacija prejme donacije v obliki opredmetenih (zemljišče, oprema, vozila, pripomočki, naprave ...) in neopredmetenih osnovnih sredstev (licence, programi ...), mora te v skladu z računovodskimi predpisi amortizirati. Možne so tudi donacije v storitvah, vendar se zaradi »neoprijemljivosti« in težkega evidentiranja pri humanitarnih organizacijah ne uporabljajo. Storitve bi bilo potrebno ovrednotiti, kar pa je po besedah stroke (računovodje, revizorji, davčni svetovalci) težko in nenatančno. Bolj pogosto je prostovoljstvo (Čižman, 2014).

Dobrodelne zbiralne akcije, kot ena izmed oblik zbiranja donacij, že dolgo predstavljajo način zbiranja sredstev, vendar pa sta se njihov pomen in razsežnost v zadnjih desetih letih še povečala. Gre za zbiranje denarnih in nedenarnih sredstev s strani humanitarnih organizacij za točno določen namen. Ena zadnjih večjih takšnih akcij je bila za pomoč prizadetim v potresih na Hrvaškem. Dobrodelne akcije lahko potekajo preko raznih dogodkov kot so koncerti ali športni dogodki, zbrana sredstva pa se nameni humanitarni organizaciji za določen namen. Preko tovrstnih akcij smo bili priča zbranim zelo visokim zneskom, tudi več milijonov evrov.

2.1.3 Javna sredstva

Gre za sredstva (dotacije), ki jih nevladne organizacije (sem spadajo tudi humanitarne organizacije) prejmejo od proračunskih uporabnikov (občine, ministrstva, javni zavodi, agencije, Finančna uprava Republike Slovenij) in dveh javnih agencij (FIHO in Fundacije za šport). Leta 2019 je bilo skupno aktivnih 26.692 nevladnih organizacij, od tega 23.204 društev, 3.255 zavodov in 233 ustanov (CNVOS, brez datuma b). Skupno so te organizacije v letu 2019 prejele 372,12 milijonov €, od tega nekaj manj kot 345 milijonov € s strani občin in ministrstev (Stražiščar, 2020). To je 11,7 % več kot leta 2018 oz. 123 % več kot leta 2003. Med 16.101 nevladnimi organizacijami v Sloveniji je v letu 2019 največ sredstev prejel Rdeči križ Slovenije, in sicer 6.112.761,20 €.

Društva s statusom humanitarne organizacije lahko, za razliko od društev brez statusa, vložijo kandidaturo za sredstva FIHO. Delovanje FIHO in postopek delitve sredstev FIHO je predstavljen v nadaljevanju.

FIHO je ustanovljena po OdFIHO, ki je bil sprejet leta 1998. FIHO je bila ustanovljena z namenom financiranja oz. sofinanciranja programov, dejavnosti, investicij in delovanja humanitarnih in invalidskih organizacij. S stalnim in stabilnim financiranjem njihovih programov želijo zmanjšati stiske posameznikov in jih čim bolj vključiti v normalno življenje (brez pomanjkanja, predsodkov, zaničevanja itd.) (FIHO, brez datuma b).

Glavni vir sredstev FIHO so dajatve, ki se plačujejo ob prirejanju iger na srečo. Po 19. členu Zakona o igrah na srečo (ZIS), Ur. l. RS, št. 14/11 – uradno prečiščeno besedilo, 108/12, 11/14 – popr. in 40/14 – ZIN-B, gre za 5 % vrednosti prihodkov od prodanih srečk, zmanjšanih za izplačilo dobitkov. Najpomembnejši in najvišji organ je Svet FIHO, sestavljen iz 23 članov, ki je po 13. členu OdFIHO pristojen za sprejemanje pravil, določanje finančnega načrta, prav tako sprejme ali zavrne zaključni račun. Ena izmed pomembnejših nalog je določanje meril in pogojev za uporabo sredstev ter odločanje o razporejanju sredstev posameznim organizacijam, ki se prijavijo na razpis. Pogoji in merila so določeni s pravilnikom. Poleg Sveta sestavljajo FIHO še direktor, 3 komisije in nadzorni odbor (FIHO, brez datuma a).

Svet FIHO vsako koledarsko leto pripravi javni razpis za razporeditev sredstev Fundacije, ki je objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije. Razpis za leto 2020 je bil objavljen v začetku oktobra 2019, rok za oddajo vloge pa mesec pozneje (FIHO, 2009). Prejete vloge pregleda Komisija za ocenjevanje in pripravo predlogov za razporeditev sredstev, pri tem pa uporabljajo Pravilnik o merilih in pogojih za uporabo sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (Pravilnik), Ur. l. RS, št. 92/98, 45/05, 23/08 in 9/09.

S Pravilnikom Svet FIHO določil pogoje in merila za razporejanje sredstev. Po 8. členu Pravilnika so pogoji, ki jih mora organizacija izpolnjevati, sledeči:

1. organizacija mora biti vpisana v register invalidskih organizacij ali v razvid, torej ima status humanitarne ali invalidske organizacije,
2. izvajati mora vsaj en program za ogrožene prebivalce države,
3. program za ogrožene se ne sme izvajati znotraj javne službe,
4. pripraviti morajo natančen program in finančni načrt za prihodnje koledarsko leto (če zaprosimo za sredstva za leto 2022, mora biti tudi poročilo za leto 2022),
5. poročilo o izvedenem programu za preteklo koledarsko leto (v primeru prijave na razpis za sredstva, ki bodo podeljena v letu 2022, mora biti poročilo za leto 2020) morajo posredovati pristojnim (Svet FIHO in Komisija) v za to določenem roku in
6. izvajajo program za vse (humanitarne organizacije nudijo pomoč vsem, ki jo potrebujejo), ne samo za člane organizacije.

Če organizacija izpolnjuje vse navedene pogoje, jo Komisija uvrsti na seznam za dodelitev sredstev, kjer upoštevajo sledeča merila, določena z 9. členom Pravilnika:

1. skupna splošna merila racionalnosti, smotrnosti, učinkovitosti, ekonomičnosti, vzajemnosti in solidarnosti,
2. skupna merila (ta so enaka za programe in storitve humanitarnih organizacij ter posebne socialne programe invalidskih organizacij),
3. dodatna merila za posebne socialne programe invalidskih organizacij,
4. dodatna merila za programe in storitve humanitarnih organizacij,
5. posebna merila za delovanje humanitarnih in invalidskih organizacij,

6. posebna merila za naložbe v osnovna sredstva ter vzdrževanje teh sredstev (na primer nakupi opreme, investicije v objekte ...).

Našteta merila Komisija uporabi pri preverjanju finančnih načrtov humanitarnih organizacij, in sicer ali so prikazani realno ali so precenjeni/podcenjeni.

Postopek delitve denarnih sredstev FIHO se prične s sprejemom finančnega načrta FIHO, v katerem se določi višina sredstev, ki bodo skozi leto razdeljena med organizacije, prijavljene na razpis. FIHO praviloma nakaže sredstva enkrat na mesec. Lahko bi rekli, da plačujejo »na obroke«, saj letni znesek razdelijo na 12 delov. To pa zato, ker tudi FIHO ne prejme vseh denarnih sredstev v enem dnevu, ampak ima prilive skozi celotno leto, kar je predvideno s finančnim načrtom FIHO. Prav tako prilivi sredstev niso konstantni, njihova višina se spreminja (6. člen Pravilnika). Če bi se višina predvidenih prihodkov FIHO zmanjšala, se sorazmerno zmanjšajo tudi odobrena sredstva, ki jih namerava FIHO razdeliti med humanitarne organizacije (7. člen Pravilnika). Za primer lahko vzamemo prihodek od vplačanih srečk, do katerega je upravičena FIHO. Nekateri ljudje igrajo igre na srečo vsak dan, nekateri nekajkrat na mesec ali leto in tako se prihodek razporedi. Definitivno ne gredo na primer vsi kupiti srečke prvega januarja in potem v tistem koledarskem letu nikoli več. Pri določanju višine prihodkov od vplačanih srečk si pomagajo z lastnimi analizami na podlagi podatkov prejšnjih let.

Naslednji korak v postopku je pregled prejetih vlog invalidskih in humanitarnih organizacij ter izločitev tistih, ki ne izpolnjujejo pogojev. Če je katera izmed vlog izpolnjena pomanjkljivo ali ni priložena vsa potrebna dokumentacija, Komisija obvesti to organizacijo in ji da možnost za popravke (17. člen Pravilnika). Nato sledi pregledovanje programov in storitev, ki so jih organizacije pripravile ter njihovo ovrednotenje. Zato je pomembno, da so poročila organizacij podrobno napisana ter investicije dobro vrednostno in časovno opredeljene (priloženi predračuni, tehnična dokumentacija, časovnica), saj bodo tako lahko imeli večje možnosti, da je njihova prijava sprejeta. Organizacije morajo priložiti tudi poročila o rednem poslovanju, sprotnih stroških, kadrih itd. (14. člen Pravilnika).

Komisija po pregledu vseh ustreznih vlog razporedi sredstva na podlagi meril, ki so določena vnaprej, Svetu FIHO pripravi predlog o razdelitvi sredstev. Slednji nato sprejme sklep o razdelitvi sredstev za posamezne invalidske in humanitarne organizacije (lahko tudi zavrne predlog Komisije) ter izda še pisne sklepe za vsako organizacijo posebej, kjer je obrazložena višina sredstev, ki jih bo organizacija prejela (21. člen Pravilnika).

Na podlagi sprejetega finančnega načrta za 2020 in Pravilnika je Svet FIHO določil višino sredstev, ki jih bodo v letu 2020 prejele humanitarne in invalidske organizacije (prijavljene na razpis). Skupna višina sredstev, ki so jih razdelili med prijavljene humanitarne organizacije je znašala 5.951.137,50 €. Največ od tega dobijo splošne dobrodelne organizacije, in sicer 4,75 milijona €. Sledijo organizacije za kronične bolnike, ki so prejele nekaj več kot 839 tisoč € in organizacije za samopomoč, ki so prejele 202.338 €. Razlika

(pribl. 160 tisoč €) je namenjena naložbam in vzdrževanju osnovnih sredstev organizacij (FIHO, 2019a).

Ključnega pomena za dodelitev sredstev je stabilno in neprekinjeno delovanje humanitarne organizacije ter financiranje njihovega socialnega programa. Pred samim ocenjevanjem je Komisija določila tudi višino dodatnih točk (kvaliteta delovanja organizacije), ki jih na razpisu lahko prejme humanitarna organizacija. Dodatne točke pomenijo tudi dodatna denarna sredstva s strani FIHO za organizacijo (FIHO, 2019a). Slika 5 prikazuje primer dodeljenih sredstev za leto 2020 za Zvezo prijateljev mladine Slovenije, ki ima status humanitarne organizacije.

Slika 5: Primer dodelitve sredstev FIHO ZPMS za leto 2020

H09 - Zveza prijateljev mladine Slovenije	
Dimičeva 9, 1000 LJUBLJANA	
	EUR
Skupni znesek	61.053,51
od tega za:	
Programa na državni ravni	41.581,41
1. Letovanje otrok iz socialno ogroženih družin	21.427,65
2. Letovanje otrok s posebnimi potrebami	15.975,78
3. Izobraževanje pedagoških vodij za izvedbo letovanj	836,94
4. Nacionalna mreža TOM - telefon na otroke in mladostnike	2.873,83
5. Ozaveščanje javnosti o otrocih s posebnimi potrebami	467,21
Delovanje na državni ravni	18.072,10
Naložbe v osnovna sredstva in njihovo vzdrževanje na državni ravni	1.400,00
1. Nakup računalnikov HP 800, 2x	1.400,00

Vir: FIHO (2019a).

ZPMS je krovna organizacija, znotraj katere deluje 109 članic (ZPMS, brez datuma). Med njimi je verjetno javnosti najbolj poznana Zveza prijateljev mladine Moste – Polje s predsednico Anito Ogulin. Skupno je bilo ZPMS za leto 2020 dodeljenih dobrih 60 tisoč evrov, ki jih bo glede na interne akte in pravilnike razdelila med svoje članice. Svet FIHO je za leto 2020 invalidskim organizacijam dodelil več denarnih sredstev kot humanitarnim, in sicer so invalidske organizacije prejele 11.052.112,50 € (FIHO, 2019b).

Prebivalci Republike Slovenije lahko nevladnim organizacijam namenijo do 0,5 % dohodnine oz. od leta 2020, ko je bil sprejet Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19, Ur. l. RS, št. 203/20, največ 1 % dohodnine. Do donacij dela dohodnine so upravičene nevladne organizacije v javnem interesu, politične stranke, verske skupnosti ter cerkev in sindikati (Računovodja.com, 2019). Seznam upravičencev pripravi Vlada Republike Slovenije po predlogu ministra za

finance, in sicer do konca julija koledarskega leta (do julija 2021 pripravijo seznam za leto 2021). Vsako leto je potrebno pripraviti nov seznam.

V letu 2020, ko je tudi Slovenijo zajela epidemija COVID-19, so imela društva možnost koriščenja nekaterih ukrepov za lajšanje posledic epidemije. Dva taka ukrepa, ki sem ju omenila tudi pri analizi dveh humanitarnih organizacij, sta odlog plačila prispevkov in krizni dodatek (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2020). Delodajalci so lahko Finančno upravo Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS) zaprosili za odlog plačila prispevkov od 13. marca pa do 31. maja 2020. To je veljalo zgolj za tiste zaposlene, ki so delali. Vsaka zaposlena oseba je prejela 200 € kriznega dodatka (oz. sorazmerni del, če je delala manj kot 22 delovnih dni), oproščenega plačila davkov in prispevkov, vendar je morala biti zadnja izplačana plača tega zaposlenega nižja od 2.821,74 € (trikratnik minimalne plače). Poleg omenjenih dveh ukrepov so lahko delodajalci koristili tudi ostale, na primer čakanje na delo, višja sila (če starši niso imeli možnosti organiziranega varstva za otroke), sofinanciranje nakupa zaščitne opreme itd.

Nadzor nad porabo javnih sredstev humanitarnih organizacij je v pristojnosti Računskega sodišča Republike Slovenije, organov organizacij in financerjev, ki so humanitarni organizaciji dodelili svoja sredstva (38. člen ZHO). Računsko Sodišče Republike Slovenije je zadolženo za preverjanje državnih računov, proračuna RS ter javne porabe. Pri tem delujejo samostojno, kar pomeni, da jim nihče ne daje nalog. Sredstva za delovanje črpa iz posebnega dela državnega proračuna, ki ga odobri Državni zbor RS (Računsko sodišče Republike Slovenije, brez datuma a). Poleg obveznih revizij, ki jih mora Računsko sodišče opraviti vsako leto, se sami odločijo za druge revizije smotrnosti in pravilnosti poslovanja. Seznam revizij naredijo s pomočjo pobud javnosti, medijev in občanov. Pobudo za revizijo lahko poda kdorkoli preko spletne strani Računskega sodišča RS. Pomembno vlogo pri odločanju Računskega sodišča, koga bo revidiralo, ima podporna dokumentacija, ki jo pobudnik priloži predlogu za revizijo (Računsko sodišče RS, brez datuma b).

Računsko sodišče v okviru preverjanja porabe javnih sredstev izvaja tudi revizijo FIHO. Zadnja revizija FIHO je bila izvedena v letu 2017, in sicer so preverjali poslovanje v letih 2014 in 2015. Izdali so mnenje s pridržkom, saj so ugotovili določene nepravilnosti, ki jih je morala FIHO kasneje tudi odpraviti. Ena izmed ugotovitev revizije je bila, da je FIHO napačno izračunala višino sredstev za delovanje. Gre za največ 3 % odhodkov, ki se predvidijo s finančnim načrtom, ostali odhodki se razdelijo med humanitarne organizacije, kar sem predstavila zgoraj. Za leto 2015 so v finančnem načrtu sprejeli, da bodo odhodki za delovanje FIHO znašali 549 tisoč evrov, kar je predstavljalo 3,2 % vseh predvidenih odhodkov, zmanjšanih za presežek prihodkov prejšnjega leta. Presežek prihodkov sme FIHO porabiti za financiranje programov humanitarnih organizacij ter povečanje premoženja FIHO. V nobenem primeru pa jih ne sme porabiti za delovanje. To napako je FIHO odpravila v finančnem načrtu za leto 2018 (Računsko sodišče Republike Slovenije, 2017).

Poleg omenjene nepravilnosti so odkrili več napak pri razdeljevanju sredstev, določanju kriterijev in pogoje, presoji glede na določene kriterije, izplačila direktorju so bila višja kot je določeno s pogodbo itd. Vse nepravilnosti niso bile odpravljene, zato je sodišče zahtevalo, da jim FIHO predloži odzivno poročilo. Sledil je porevizijski postopek, ker je Računsko sodišče pregledali odzivno poročilo FIHO ter preverilo, na kakšen način so popravili nepravilnosti.

2.1.4 Ostali viri

Med ostale vire lahko uvrščamo na primer sponzorstva. Pri sponzorstvu gre za neke vrste poslovno sodelovanje. Največkrat ga povezujemo s športom (ni pa nujno), ko neko podjetje nakaže denarna sredstva športnemu klubu/društvu, ta pa jim v zameno nudi oglaševanje (na primer logotip na športnem dresu, reklamnih panojih na tekmovanjih). To je tudi razlika z donacijami, kjer v zameno ne pričakujemo nobene koristi/usluge ipd. Pri tem obe strani podpišeta sponzorsko pogodbo, v kateri so določeni vsi pogoji sodelovanja (Müller, 2018). Ker osnovni namen humanitarnih organizacij ni nudenje storitev oglaševanja, se sponzorstva ne uporabljajo oz. v izjemnih primerih.

2.2 Alternativni načini zbiranja sredstev

Članarine, donacije in javna sredstva so že ustaljena praksa financiranja humanitarnih organizacij v Sloveniji. Obstajajo pa tudi »sodobnejši«, manj ustaljeni načini pridobivanja sredstev, kot so na primer dobrodela dražba, množično financiranje (angl. crowdfunding), spletne donacije preko socialnih omrežij itd.

V Sloveniji se zadnja leta večkrat na leto pojavljajo dobrodela dražbe. V mesecu aprilu 2021 je potekala dobrodela dražba dresa slovenskega kolesarja Primoža Rogliča preko portala Siol.net (TSmedia, medijske vsebine in storitve, d. o. o., 2021). Najvišji znesek je ponudila direktorica podjetja List d. o. o., in sicer 4.500 €. Izkupiček je bil namenjen Zvezi prijateljev mladine Slovenije za izvedbo programa Pomežik soncu. V okviru tega programa nudijo brezplačno letovanje otrokom iz socialno ogroženih družin in otrokom s posebnimi potrebami. Z računovodskega vidika je dražba način prodaje. V primeru humanitarne dražbe je zgolj uporabljen koncept »kdor da več, je zmagovalec«, v bistvu pa gre za donacijo in ne prodajo izdelka.

Eden izmed načinov, ki je v Sloveniji že dobro poznan in uporabljen v podjetništvu, je množično financiranje (angl. crowdfunding). Gre za podporo večjega števila posameznikov določenim novim projektom, ki se navadno predstavljajo preko platforme (npr. Kickstarter). Trenutno najbolj uporabljen način je »donacijsko financiranje«, kjer se posameznik odloči za donacijo sredstev za projekt, ki mu je všeč, v zameno pa dobi predstavljen izdelek po nižji ceni (Borštnik, 2017). Tovrsten način bi bil lahko uporaben tudi pri financiranju humanitarnih organizacij, kjer bi posameznik na tak način lahko doniral sredstva brez

povratne usluge. Poleg denarnih sredstev bi lahko na ta način zbirali tudi prostovoljce, ki bi bili pripravljeni pomagati.

Po svetu so vse bolj popularne donacije prek spleta, kjer posameznik zgolj obišče spletno stran organizacije, ki ji želi nameniti donacijo, vpiše podatke in potrdi plačilo. Gre sicer za preproste donacije, le platforma se razlikuje od sedaj uporabljenih. V Sloveniji imajo organizacije največkrat na svoji spletni strani samo podatke za nakazilo, posameznik pa mora še vedno posebej nakazati denar preko spletne/mobilne banke ali s položnico.

Tudi Facebook ponuja možnost dobredelnega zbiranja sredstev, kjer lahko uporabniki Facebooka sami ustanovijo neke vrste »javno zbiralno akcijo« za določeno neprofitno organizacijo. Uporabnik izbere ciljno vsoto, ki jo želi zbrati za izbrano organizacijo ter trajanje zbiranja sredstev, zbrana sredstva pa Facebook nakaže direktno organizaciji. Posameznik lahko zgolj nakaže denarna sredstva, brez da bi organiziral akcijo.

Pri porabi sredstev lahko hitro pride do zlorab in kaznivih dejanj. Na Računskem sodišču menijo, da ni pravih mehanizmov za nadzor in da organizacije prelahko prihajajo do statusa humanitarne organizacije (Aščič, 2018). Poleg tega pristojni člani organizacije (npr. nadzorni odbor, predsednik) sami nadzorujejo smotrnost porabe sredstev zasebnih donatorjev, kar omogoča lažjo zlorabo in krajo. Zaradi preteklih zlorab in kraj bi lahko ljudje v prihodnje izgubili zaupanje v humanitarne organizacije, kar bi privedlo tudi do nezmožnosti delovanja organizacij. O problemih na tem področju so večkrat opozorile tudi humanitarne organizacije same (Klemenčič, 2020).

Za primer vzemimo Fundacijo Jakec in čarobna Lučka (v nadaljevanju Fundacija), ki nudi pomoč otrokom s cerebralno paralizo. Ustanovitelj Fundacije je med drugim zbiral denar za hudo bolnega fanta, vendar vsega zbranega denarja družina nikoli ni prejela (Aščič, 2018). Ko je družina zaprosila za izpiske bančnega računa, teh nikoli ni prejela, ustanovitelj pa se je družine izogibal, kasneje tudi izstopil iz Fundacije. Kam je »izginil« preostanek denarja, nikoli niso uspeli ugotoviti. Ker podobnih zlorab ni malo, sem mnenja, da bi bilo za preverjanje pravilnosti delovanja dobro ustanoviti posebno komisijo/službo/oddelek na Računskem sodišču RS, saj v trenutni organiziranosti ne more pregledati vseh porabnikov sredstev. Prav tako pa bi po mojem mnenju morali zaostri kriterije (na primer obvezna revizija humanitarne organizacije pred prijavo za pridobitev naziva) za pridobitev naziva humanitarne organizacije, saj gre za veliko odgovornost in pomen, ki ga ne more opravljati vsako društvo oz. zveza društev.

V zadnjih letih na socialnih omrežjih opazimo vse več »lažnih« pozivov k zbiranju denarja, hrane, oblačil ipd. Na primer oseba zapiše, da ima 3 mladoletne otroke, je samohranilka, nima službe in potrebuje pomoč, da preživi svojo družino (Kozorog, 2020). Pod opisom priloži nekaj fotografij hiše, ki ni primerna za bivanje ter navede, da nima niti transakcijskega računa, kamor bi ji lahko nakazali denar. Ljudje začnejo takšno objavo potem deliti naprej po socialnih omrežjih. Vendar pomoči potrebni prebivalci se navadno ne

izpostavljajo v lastnem imenu, temveč to storijo preko humanitarne organizacije, društva, zavoda ali kakega drugega posrednika. Na primer Rdeči križ vsako leto podari šolske potrebščine družinam, ki si jih ne morejo privoščiti. Seznam teh družin imajo samo na Rdečem križu in ni javno objavljen. Prav tako je mama samohranilka pod določenimi pogoji upravičena do socialne pomoči s strani države (Lexpera d.o.o., 2020). To sta dve opazki, ki bi morali vzbuditi majhen dvom o resničnosti objave. Takšne in podobne »zbiralne akcije«, ki vzbujajo dvome, je potrebno dodatno preveriti predno bi se odločili za pomoč in prijaviti Centru za socialno delo. Ljudje, ki so ali so bili v podobnem položaju, so največkrat žrtve tovrstnih prevar, kar je precej krivično.

3 DAVČNA OBREMENITEV VIROV FINANCIRANJA

S spreminjanjem razmer po svetu, gospodarskimi in zdravstvenimi krizami, se povečuje tudi število ljudi, ki se znajdejo v stiski in potrebujejo pomoč. Hkrati se povečuje tudi pomen humanitarnih organizacij, njihov obseg dela in višina sredstev, s katerimi upravljajo. Nekatere organizacije so že tako velike, da za delovanje redno zaposlujejo in se morajo identificirati za davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV). Zaradi davčne optimizacije poslovanja in kar se da smotrne in predvsem zakonite porabe sredstev, je nujno dobro poznavanje zakonodaje. V tem poglavju sem predstavila tri davke, ki so najbolj povezani z viri financiranja humanitarnih organizacij v Sloveniji.

3.1 Davek na dodano vrednost

DDV je davek na potrošnjo, torej se z njim obdavči blago in storitve na vseh stopnjah prometa (proizvodnja, prodaja, končni kupci ...). Predstavlja največji prihodek v državnem proračunu, in sicer je bilo v državnem proračunu do 29. 8. 2021 prihodkov s strani DDV pribl. 2,3 milijarde evrov oz. 35 % vseh proračunskih prihodkov (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2021). Obračuna in plača ga davčni zavezanec identificiran za DDV od vsake opravljene storitve, dobave blaga ter transakcije, ki ni oproščena plačila DDV. Po 5. členu Zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15, 77/18, 59/19, 72/19, 196/21 – ZDOsk, 3/22 in 29/22 – ZUOPDCE, je to vsaka oseba, pravna ali fizična, ki neodvisno opravlja ekonomsko dejavnost, kar pomeni, da se ukvarja s proizvodnjo, predelavo, trgovino ali s storitvami. Ob začetku opravljanja katere izmed naštetih dejavnosti, mora oseba na Finančni upravi Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS) zaprositi za davčno številko.

Če davčni zavezanec za DDV v obdobju zadnjih 12 mesecev preseže z zakonom določeno mejo (50.000 € prometa), se mora obvezno identificirati za DDV – pridobiti davčno številko, ki se začne s predpono »SI« (78. člen ZDDV-1). Davčni zavezanec, identificiran za DDV, je dolžan konec vsakega meseca FURS predložiti obračun DDV, kjer so izkazane vse obveznosti za plačilo in odbitki DDV. Na koncu mora tudi izračunati razliko ter obveznost

plačati državi oz. mu mora država vrniti presežek izračunanega DDV (87. in 88. člen ZDDV-1). Davčni zavezanci s prometom manjšim od 210.000 € predložijo obračun DDV vsake tri mesece (89. člen ZDDV-1).

Društvom in posledično tudi humanitarnim organizacijam se zaradi izvajanja osnovne dejavnosti, za katero so bili ustanovljeni (prihodki iz izvajanja nepridobitne dejavnosti ne sodijo med obdavčljive prihodke) ni treba identificirati za DDV, vendar pa večina društev opravlja poleg nepridobitne še pridobitno dejavnost. To je prodaja blaga, izvajanje storitev, oddajanje zgradb/prostorov v najem oziroma uporabo, organiziranje dogodkov itd. V skladu z ZDDV-1 te dejavnosti sodijo med obdavčljive dejavnosti in mora društvo po 81. členu za te dejavnosti izdati račun. Kadar društva iz naslova izvajanja obdavčljivih dejavnosti v 12 mesecih ustvarijo več kot 50.000 € obdavčljivega prometa, se morajo identificirati za DDV. Tak primer je na primer ZPMS, ki ima status humanitarne organizacije in je hkrati identificirana za DDV, ker poleg nepridobitne (88 %) opravlja tudi pridobitno dejavnost – oddaja v najem zgradbo in poslovne prostore, organizira srečanja, izobraževanja in letovanja (Zveza prijateljev mladine Slovenije, 2021).

Podrobno izvajanje ZDDV-1 opredeljuje Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (PZDDV), Ur. l. RS, št. 141/06, 52/07, 120/07, 21/08, 123/08, 105/09, 27/10, 104/10, 110/10, 82/11, 106/11, 108/11, 102/12, 54/13, 85/14, 95/14, 39/16, 45/16, 86/16, 50/17, 84/18 in 77/19. V nadaljevanju sem predstavila najbolj tipične prihodke humanitarnih organizacij in njihovo obdavčitev z DDV.

3.1.1 Prihodki od članarin

Članarina je prihodek društva, ki v skladu s 16. členom PZDDV-1 ne sodi med obdavčljive prihodke in od katerega se DDV ne obračuna, pod pogojem, da društvo v zameno za plačilo nudi svojim članom storitve, ki so povezane z osnovnim namenom delovanja društva. V primerih, ko pa društvo poleg osnovne opravlja še pridobitno dejavnost, ki jo članom zagotavlja v okviru plačane članarine, pa je potrebno članarine strogo ločevati na neobdavčljivi del in del, ki se nanaša na pridobitno dejavnost, saj je ta predmet obdavčitve z DDV (16. člen PZDDV). Članarina pri društvih se najpogosteje plačuje enkrat letno, člani pa s strani društva ne prejmejo računa. Kadar član s plačilom članarine pridobi tudi blago ali storitve, ki sodijo med obdavčljive dejavnosti (lahko je to zgolj dodatna ugodnost na primer v obliki popusta), to ni več »prava« članarina. V tem primeru bi moralo društvo ločiti del članarine, ki pomeni zgolj članstvo in del, ki je povezan s pridobljeno ugodnostjo (16. člen PZDDV). Pri humanitarnih organizacijah članarina večinoma ne predstavlja pomembnega vira financiranja delovanja, samo s tem virom dohodka organizacija ne bi mogla delovati.

Poglejmo še en primer. Društvo določi letno članarino v višini 20 €. V okviru te članarine članom zagotavlja tudi brezplačno udeležbo na izobraževanjih, ki jih organizira. Gre za predavanja, ki so povezana z osnovnim namenom delovanja društva. Na primer društvo distrofikov s statusom humanitarne organizacije za svoje člane ter njihove svojce organizira

predavanje o nudenju pomoči osebi z živčno-mišičnimi obolenji, ki bi ga vodil strokovnjak s tega področja. Stroške predavanja pa društvo krije s prihodki iz članarin. Gre torej za »pravo« članarino, ki ni obdavčena z DDV. Lahko pa bi isto društvo organiziralo izobraževanje za širšo javnost, pri tem bi bila udeležba za člane brezplačna, za nečlane pa bi prijavnina znašala 20 €. V tem primeru se izobraževanje uvršča med pridobitno dejavnost društva in mora biti prijavnina (20 € na osebo) obdavčena z DDV. Prav tako pa bi moralo društvo od vplačane članarine določiti delež prihodkov, s katerim bi krili stroške omenjenega izobraževanja in od teh prihodkov obračunati DDV (»neprava« članarina). Določitev kriterijev in delitev članarine na pridobitni in nepridobitni del je precej zapleteno in pogosto težko določljivo. Društva zato članarino v celotni višini opredelijo in namenijo za osnovno delovanje društva in od njih ne obračunavajo DDV.

3.1.2 Prihodki iz donacij

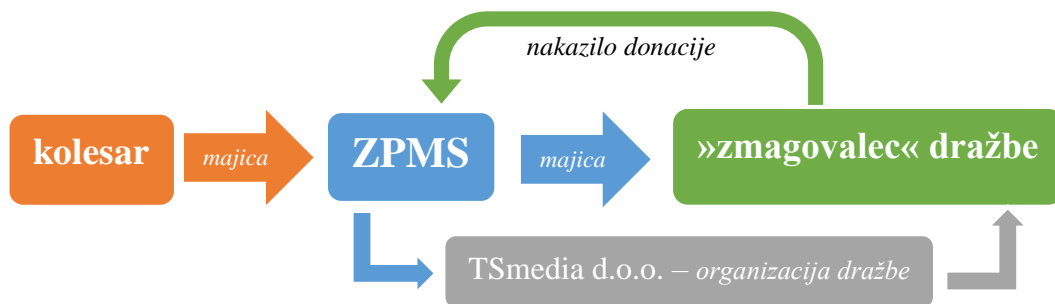
Prejete donacije ne predstavljajo plačila blaga oz. storitev, torej niso predmet obdavčitve z DDV. Enako velja tudi za dane donacije oziroma izplačila. Tudi ta v skladu s 15. členom PZDDV niso predmet obračuna DDV. Izločitev teh transakcij iz obračuna DDV je za humanitarne organizacije zelo pomembna, saj jim tako ostane celoten donirani znesek, ki ga lahko porabijo za določen namen. Poleg tega z donacijami zberejo veliko denarja, tudi več sto tisoč evrov, kar bi za humanitarno organizacijo pomenilo, da se mora identificirati za DDV ter ga tudi obračunati in plačati. V tem primeru, če bi društvo prejelo milijon evrov, bi od tega moralo odvesti DDV po splošni stopnji 22 % oz. 220.000 €, kar pomeni, da bi društvu od celotnega zbranega zneska (1 milijon evrov) ostalo samo še 782.000 €. Če humanitarna organizacija prejme donacijo iz tujine, je taka donacija prav tako oproščena plačila DDV.

Pravilo neobdavčitve velja tudi v primeru, ko organizacija prejme donacijo v stvareh (enako kot pri denarnih donacijah). Organizaciji za prejeto donacijo ni potrebno izdati računa (Čižman, 2014). Pomembno pa je določiti vrednost donirane stvari, ki jo organizacija pripozna med zalogami oz. osnovnimi sredstvi. V kolikor je humanitarna organizacija identificirana za DDV in se odloči, da bo donirano stvar prodala naprej, je dolžna obračunati in plačati DDV, saj gre za promet blaga, ki je obdavčen po 3. členu ZDDV-1.

Aprila 2021 je potekala dobrodelna dražba majice kolesarja Primoža Rogliča v organizaciji ZPMS in podjetja TSmedia d. o. o., izkupiček pa je bil namenjen izvedbi humanitarnega programa Pomežik soncu, ki ga izvaja ZPMS (Siol.net, 2021). V tem primeru je ZPMS prejela stvarno donacijo - majico s strani fizične osebe - kolesarja. ZPMS je identificirana za DDV. Ker gre za donacijo, ji ni potrebno izdati računa niti obračunati DDV. Podjetje TSmedia d.o.o. je zgolj organizator – tehnični izvajalec dražbe in medijski posrednik. Dražba poteka tako, da udeleženci ponudijo določeno denarno vsoto, majico pa dobi tisti, ki ponudi najvišji znesek. Lahko bi rekli, da gre za neke vrste prodajo blaga. Ker pa je v omenjenem primeru dodana še »zgodba«, izkupiček dražbe bo torej namenjen pomoči otrokom iz socialno ogroženih družin, je znesek višji. V tem primeru bi moral ZPMS kupcu

izdati račun. Ker je ZPMS davčni zavezanec, identificirana za DDV, bi morala na računu obračunati in tudi plačati DDV, v konkretnem primeru majice je to 22 % oz. 811,48 € (od iztržene cene 4.500 €). Na koncu bi imela ZPMS prihodke zgolj v višini 3.688,52 €. V pravilih dražbe je zapisano, da mora »zmagovalec« nakazati znesek kupnine na TRR kot donacijo humanitarni organizaciji. Torej ni bila izvedena »prava« dražba, ampak je ZPMS zgolj izkoristila koncept dražbe za zbiranje donacij. Majico je ZPMS brezplačno podarila »zmagovalcu« dražbe. V tem primeru ni bila dolžna izdati računa in obračunati DDV. Postopek je prikazan na sliki 6.

Slika 6: Poenostavljen postopek dobrodelne dražbe

Vir: lastno delo.

Poleg dobrodelnih dražb humanitarne organizacije organizirajo tudi razne dogodke (kulturne, športne, izobraževalne ...). Na teh dogodkih se velikokrat zbirajo prostovoljni prispevki. Ti so bolj pogosti na brezplačnih dogodkih, saj na nek način nadomestijo vstopnino. To pomeni, da v primeru organizacije koncerta obiskovalcem ni potrebno plačati vstopnine, če pa želijo, lahko prostovoljno prispevajo določen znesek denarja. Na ta način humanitarne organizacije privabijo večje število ljudi, tudi zbrani zneski so lahko višji kot bi bili ob prodaji vstopnic. Prostovoljni prispevki so po naravi donacije. Bistvena razlika je, da so to praviloma majhni posamezni zneski, prejeti v gotovini, s strani anonimnih fizičnih oseb, so oproščeni plačila DDV in zanje ni potrebno izdajati računov. Prostovoljni prispevki so lahko tudi stvarni. Najbolj pogosto se zbirajo oblačila in hrana. Humanitarna organizacija v tem primeru opravi zgolj vlogo posrednika, saj zbrane stvari takoj posreduje naprej.

V preteklosti se je že pojavila dilema pri šolskih bazarjih ali gre za prodajo izdelkov na bazarjih ali pa za zbiranje prostovoljnih prispevkov. Do zapleta je prišlo na eni izmed slovenskih osnovnih šol, ki je imela na stojnicah napisane cene posameznih izdelkov, zato so s strani Tržnega inšpektorata Republike Slovenije prejeli prijavo o kaznivem dejanju (24ur.com, 2016). Po njihovem mnenju ni šlo za nepridobitno dejavnost, ampak za prodajo blaga, za katero bi šola morala izdajati in davčno potrjevati račune. Sporno naj bi bilo tudi vabilo šole na bazar, kjer ni nikjer pisalo da bo šola zbirala prostovoljne prispevke. Zadeva se je končala brez kazni, saj je šola napisala pojasnilo ter priložila vsa potrebna dokazila o

zbranim denarju. FURS jim je izdal priporočilo, in sicer naj v prihodnje jasno zapišejo, da gre za zbiranje prostovoljnih prispevkov in umaknejo cene izdelkov.

3.1.3 Prihodki iz javnih sredstev

Humanitarne organizacije prejemajo javna sredstva s strani občin, ministrstev in fundacij na podlagi zakona ali prijav na razpise. Sredstva, prejeta v obliki pravih dotacij in subvencij, niso predmet obdavčitve z DDV, saj enako kot pri donacijah, ne gre za obdavčljive transakcije, to je za prodajo blaga oz. storitev. V primeru, da prejeta javna sredstva (najpogosteje so to subvencije) vključujejo tudi izvedbo storitev ali dobavo blaga, pa govorimo o »nepravih« subvencijah, ki jih je potrebno obravnavati kot plačilo za opravljeno dobavo blaga ali storitve in obračunati DDV. Ob dobavi je potrebno tudi izstaviti obračun, navadno so to zahtevki (FURS, 2015).

3.1.4 Prihodki od prodaje

Humanitarne organizacije zbirajo sredstva tudi preko različnih dogodkov, ki jih organizirajo. To so lahko športni, kulturni, družabni dogodki, ki so organizirani s točno določenim namenom, na primer pomoč družinam v finančni stiski. Prihodke lahko pridobivajo preko prodaje vstopnic, srečelova, dobrodelne dražbe itd. V primeru, ko humanitarna organizacija organizira dogodek in prodaja vstopnice, mora po 80. členu ZDDV-1 izdati račun za vsako prodano vstopnico. Gre za preprosto dobavo storitev, ki se obdavči z DDV. Če je humanitarna organizacija identificirana za DDV, ga mora na računu tudi obračunati.

Organizacija mora izdane račune, plačane z gotovino, tudi davčno potrditi. Davčno potrjevanje računov predstavlja dodatno delo in pogosto tudi dodaten strošek za humanitarno organizacijo. Zato obstaja izjema pri obveznosti izdajanja računov. Ta določa, da nepridobitnim organizacijam in pod določenimi pogoji tudi drugim davčnim zavezancem ni potrebno izdati računa končnim potrošnikom (fizične osebe, ne opravljajo dejavnosti) za opravljeno dobavo blaga ali opravljeno storitev, če ta pravna oseba v koledarskem letu ne bo imela več kot 5.000 € obdavčljivih dobav (143. člen PZDDV). Omenjena izjema je bila uvedena predvsem zaradi lažje organizacije dogodkov manjših društev (na primer izleti, pohodi, amaterske predstave, gasilske veselice itd.). Pomembno je, da so ti dogodki organizirani samo za lastno korist organizacije in s tem ne povzročajo konkurence na trgu. Zaradi nejasno določene meje in veliko dilem, ki se pojavijo pri določanju obdavčljivih dobav, se humanitarne organizacije ne poslužujejo te izjeme (Bartolj, 2016). Največ vprašanj in dilem se je v preteklosti pojavilo pri določanju meje obdavčljivih dobav (5.000 €), saj organizacijam ni potrebno voditi posebnih evidenc o dobavah na takih dogodkih. V znesek 5.000 € se vključujejo na primer prihodki od prodaje srečk, sponzorstva, »neprave« članarine itd. V omenjeni znesek pa na primer ne spadajo donacije, prostovoljni prispevki, »prava« članarina in javna sredstva, ki so oproščeni plačila DDV. Druga dilema, na katero so naletele organizacije, pa je bila, kako postopati v primerih, ko organizacije presežejo določeno mejo

5.000 €. Na FURS odgovarjajo, da mora organizacija v primeru preseganja meje začeti izdajati račune kot to določa ZDDV-1.

Humanitarna organizacija je po 80. členu ZDDV-1, enako kot ostali davčni zavezanci (podjetja, samostojni podjetniki, zavodi itd.), dolžna izdati račun za prodajo. Organizacije velikokrat prodajajo izdelke, ki so jih ustvarili njihovi člani ali pa so bili narejeni na delavnicah, letovanjih, srečanjih ali na katerem izmed ostalih izvedenih programov. Humanitarne organizacije izkupiček od prodaje porabijo za kritje stroškov izvedbe programa, za tekoče poslovanje, lahko pa jih podarijo naprej. Po osnovni definiciji DDV je prodaja blaga obdavčljiv promet, torej je humanitarna organizacija zavezana k izdaji računa in obračunu DDV (če je zanj identificirana). Če gre za plačilo v gotovini, mora humanitarna organizacija račun tudi davčno potrditi. Na računih (gotovinskih in negotovinskih) mora obračunati tudi pripadajoči DDV.

Sistem obračunavanja DDV od prodaje blaga in storitev v tujino je veliko bolj kompleksen kot pri prodaji v Sloveniji. Vse več humanitarnih organizacij v Sloveniji se sooča s poslovanjem v tujini, med njimi na primer Rdeči križ Slovenije. Pri dobavi blaga oz. storitve v tujino se obdavčitev razlikuje ali dobavimo v drugo članico EU ali pa v tretje države (nečlanice EU). Dobave blaga v druge članice EU so oproščene plačila DDV v Sloveniji (46. člen ZDDV-1). Če humanitarna organizacija ni identificirana za DDV ji na računu ni potrebno obračunati DDV. V kolikor pa se je humanitarna organizacija morala identificirati za DDV, prav tako na računu ne obračuna DDV, mora pa obvezno navesti davčno številko kupca in klavzulo, ki določa oprostitev plačila DDV v Sloveniji, na primer »Oproščeno DDV po 1. točki 46. člena ZDDV-1.« (Ložar, 2015). Vse dobave blaga in storitev v druge članice EU je potrebno navesti na posebnem obrazcu (rekapitulacijsko poročilo) in ga oddati preko portala eDavki najkasneje do 20. dne naslednjega meseca davčnega obdobja. To velja samo za humanitarne organizacije, ki so identificirane za DDV. Torej če poročamo o dobavah v druge članice EU za mesec januar 2022, je zadnji dan za oddajo poročila 20. februar 2022.

V primeru ko humanitarna organizacija izda račun za dobavo blaga/storitve državi, ki ni članica EU, govorimo o izvozu (Ložar, 2015). Postopek obračuna DDV je enak kot pri dobavah v EU. Je pa potrebno pri izvozu dodatno priložiti še izvozno listino. Klavzula za oprostitev DDV se glasi na primer »Oproščeno DDV po točki a) prvega odstavka 52. člena ZDDV-1.«.

Eden od prihodkov humanitarne organizacije je lahko tudi prodaja srečk – srečelov. Gre za občasno prirejanje klasičnih iger na srečo, ki jih navadno prirejajo društva in humanitarne organizacije. Igre na srečo so oproščene plačila DDV (44. člen ZDDV-1). To področje je podrobno urejeno z ZIS. Po 4. členu ZIS je zavezanec za obračun in plačilo davka na igre na srečo tisti, ki prireja klasične igre na srečo in mu je bila za to podeljena koncesija. Za prirejanje občasnih iger na srečo ni potrebno dovoljenje (koncesija) Ministrstva za finance, če posamezen dobiček ni vreden več kot 300 €, oziroma če vrednost vseh srečk ne preseže 5.000 € (FURS, 2017). Če sta omenjena kriterija presežena, mora humanitarna organizacija

zaprostiti za dovoljenje Ministrstvo za finance. Humanitarni organizaciji ob prodaji srečk ni potrebno izdati računa, mora pa kupcu srečke izdati potrdilo o plačilu srečke. Največkrat sem zasledila, da humanitarne organizacije kot potrdilo o plačilu uporabljajo kar dvodelne oštevilčene bloke (en del dobi kupec, en del ostane organizaciji).

3.1.5 Odbitni delež

Če humanitarna organizacija v obdobju 12 mesecev preseže mejo 50.000 € obdavčljivih dobav in se mora identificirati za DDV, še vedno pa večji del predstavljajo DDV oproščene dobave, ima pravico do odbitnega deleža. Tega določamo na 3 načine (Prusnik, 2017):

1. na podlagi dejanskih podatkov za posamezno dejavnost: najpogosteje te evidence vodijo v računovodstvu organizacije, kjer na primer ob prejemu računa določijo ali gre za obdavčljivo ali oproščeno dejavnost ter na podlagi tega odbijejo DDV ali ne. Pri računih, ki so povezani z obdavčljivo in oproščeno dejavnostjo (na primer račun za računovodske storitve), organizacija sama določi delež odbitka DDV,
2. določijo en odbitni delež za celotno dejavnost: če organizacija ne vodi ločenih evidenc za obdavčeno in oproščeno dejavnost izračuna odbitni delež obdavčljivega prometa v primerjavi s celotnim prometom,
3. za vsako področje dejavnosti določijo svoj odbitni delež.

3.2 Davek od dohodkov pravnih oseb

Obračun in plačilo davka od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju DDPO) je urejen z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur. l. RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18 in 66/19. Zavezanci za DDPO so vse pravne osebe, tako rezidenti kot nerezidenti Republike Slovenije. Rezident je tista pravna oseba, ki ima sedež v Sloveniji oz. ima v Sloveniji dejanski kraj poslovanja. Nerezident pa je tista pravna oseba, ki ni rezident. Pri obeh se obračuna DDPO od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. Pri rezidentu pa se obračuna DDPO tudi od dohodkov, ki imajo vir izven Slovenije (4. člen ZDDPO-2). Če poenostavimo, vse kar določena pravna oseba (rezident) prejme za opravljeno delo v Sloveniji in izven Slovenije, se šteje v osnovo za obračun DDPO. Trenutna davčna stopnja je 19 % (60. člen ZDDPO-2).

Prav tako kot DDV, je tudi DDPO prihodek državnega proračuna. Na dan 29. 8. 2021 so bili prihodki iz naslova DDPO v državnem proračunu v višini 787 milijonov evrov oz. dobrih 11 % vseh proračunskih prihodkov (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2021).

Humanitarne organizacije spadajo med nepridobitne pravne osebe in zanje velja, da so zavezanci za DDPO, vendar davka od nepridobitne dejavnosti ne obračunajo in ne plačajo.

Ti dohodki so izvzeti iz davčne osnove. Poleg humanitarnih organizacij so lahko oproščeni plačila DDPO tudi zavodi (javni in zasebni), ostala društva, verske skupnosti, politične stranke, zbornice itd. Za oprostitev plačila pa mora zavezanec izpolnjevati dva pogoja (FURS, 2018):

1. glavni namen ustanovitve je opravljanje nepridobitne dejavnosti v skladu s posebnim zakonom in
2. dejansko poslovanje je skladno z namenom delovanja in ustanovitve.

Zato je zelo pomembno, da dohodke pravilno razvrščajo in evidentirajo v knjigovodskih evidencah sproti – ločijo in posebej izkazujejo dohodke od nepridobitne dejavnosti. Seveda je pomembno tudi, da dohodke pravilno izkažejo v svojih poročilih. Katere dohodke uvrščamo med pridobitno in katere med nepridobitno dejavnost, je opredeljeno v Pravilniku o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (POPAN), Ur. l. RS, št. 109/07, 68/09 in 137/21. Po 2. členu POPAN se dohodek šteje kot pridobitno dejavnost, če je izpolnjen eden izmed dveh pogojev:

1. dejavnost se opravlja z namenom pridobivanja dobička,
2. z opravljanjem te dejavnosti se na trgu ustvarja konkurenca z drugimi osebami.

Med dohodke iz nepridobitne dejavnosti pa uvrščamo predvsem donacije, članarine (»prava« članarina), volila in dediščine, prihodki iz davkov, dajatev in prispevkov ZZZS in ZPIZ, namenska javna sredstva, itd. (3. člen POPAN).

Prihodke in odhodke za izračun davčne osnove humanitarne organizacije ugotovijo po načelu poslovnega dogodka (Čižman, 2021). To pomeni, da se prihodke in odhodke pripozna v tistem trenutku, ko je nastal poslovni dogodek in ne prej oz. pozneje. Humanitarna organizacija tako na primer pripozna prihodek iz naslova donacije, ko je podpisana donatorska pogodba, odhodek za porabljeno električno energijo pa pripozna, ko prejme račun dobavitelja. Prihodki in odhodki poslovnega leta se na podlagi knjigovodskih evidenc in letnega poročila organizacije vpišejo v poseben obrazec za obračun DDPO preko portala eDavki – državni davčni portal.

Obračun DDPO se pripravi po načelu izvzemanja neobdavčljivih prihodkov in odhodkov. To pomeni, da je potrebno najprej izpolniti skupno vrednost vseh prihodkov humanitarne organizacije (na podlagi letnega poročila). Del obrazca za obračun DDPO, v katerega se vnaša vrednosti na podlagi letnega poročila, prikazuje priloga 2. Skupna vrednost vseh prihodkov se vpiše pod številko 1 na obrazcu. Nato se iz celotnih prihodkov izvzamejo prihodki iz nepridobitne dejavnosti, ki so po 27. členu ZDDPO-2 izvzeti iz davčne osnove. Znesek teh prihodkov se vpiše pod številko 2 na obrazcu. Poleg prihodkov od nepridobitne dejavnosti (najpogostejši pri humanitarnih organizacijah) se v drugi točki izvzamejo na primer prihodki odprave ali porabe že obdavčenih rezervacij, dividende, prihodki na podlagi mednarodnih pogodb itd. Ti prihodki pri humanitarnih organizacijah niso pogosti, lahko pa se pojavijo, če ima humanitarna organizacija presežek sredstev naložen v delnicah ali deležih

drugih podjetij in je iz tega naslova prejela dividende. Prihodkov pa organizacije ne samo zmanjšujejo, v določenih primerih jih je potrebno tudi povečati. V 3. točki obrazca se tako prihodki povečujejo zaradi transfernih cen in drugih posebnosti pri poslovanju, ki pa jih humanitarne organizacije praviloma nimajo.

Sledi izračun davčno priznanih odhodkov, ki so potrebni za pridobitev davčno priznanih prihodkov iz 1. točki obrazca DDPO (29. člen ZDDPO-2). Zopet se najprej vpišejo celotni odhodki humanitarne organizacije iz letnega poročila (točka 5 obrazca). V 6. točki obrazca se vpišejo odhodki, ki so izvzeti iz davčne osnovne za obračun DDPO. Na prvem mestu so to odhodki od nepridobitne dejavnosti (najpomembnejši pri humanitarnih organizacijah). Če bi humanitarna organizacija na primer opravljala izključno nepridobitno dejavnost, bi bili vsi prihodki ter odhodki povezani z nepridobitno dejavnostjo in izvzeti iz davčne osnovne. Torej bi davčna osnova znašala 0 € in organizaciji ne bi bilo potrebno plačati DDPO. Poleg odhodkov od nepridobitne dejavnosti so iz davčne osnovne izvzeti tudi drugi odhodki kot na primer odhodki zaradi transfernih cen, odhodki za pokrivanje izgub preteklih let, nepriznani odhodki za kazni, stroški reprezentance (davčno priznanih je le 50 % teh stroškov), zamudne obresti od davkov in prispevkov v celoti itd. Odhodke od nepridobitne dejavnosti lahko organizacija izvzame v višini dejansko ugotovljenih odhodkov ali z uporabo sorazmernega deleža vseh odhodkov, izračunanega kot delež izvzetih nepridobitnih prihodkov med vsemi prihodki (Čižman, 2021). Odhodki se ne samo zmanjšujejo, vendar jih je potrebno povečati na enak način kot prihodke v 3. točki.

Po popravku in ustreznem izvzetju prihodkov in odhodkov ostanejo v obračunu za DDPO samo še davčno priznani prihodki in davčno priznani odhodki od pridobitne dejavnosti. Organizacije lahko tako dobljeno davčno osnovo zmanjšajo z olajšavami za investiranje v opredmetena osnovna sredstva, za zaposlovanje invalidov, brezposelnih oseb itd. Po odštetju olajšav ostane davčna osnova, od katere se izračuna davčna obveznost. Trenutna davčna stopnja je 19 %.

DDPO organizacija med letom plačuje po akontacijah, vsak mesec oz. vsake tri mesece, odvisno od višine akontacije. Če je izračunana mesečna akontacija višja od 400 €, se v skladu s 371. členom Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2), Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US in 203/20 – ZIUPOPdve, plačuje vsak mesec, če je nižja od 400 €, pa vsake tri mesece.

Zavezanec mora davčni obračun predložiti v roku treh mesecev po koncu poslovnega leta. Z davčnim obračunom se izračuna davčna obveznost za poslovno leto predloženega obračuna, hkrati se določijo akontacije davka za naslednje poslovno leto. Na primer po oddaji obračuna za leto 2019 (če je koledarsko leto enako poslovnemu) se izračunajo akontacije, ki jih bo zavezanec moral plačevati v letu 2020. V kolikor je seštevek vplačanih akontacij v letu 2019 višji kot izračunana davčna obveznost po obračunu za leto 2019, država zavezancu vrne razliko in obratno, v primeru izračunane večje obveznosti od vplačanih

akontacij zavezanec davke doplača v 30-tih dneh od oddaje obračuna. Da ne bi prihajalo do prevelikih razlik v končnem obračunu in vplačilih lahko zavezanec tudi med letom s posebnim obrazcem zaprosi za zvišanje oz. znižanje akontacije (FURS, brez datuma a).

3.2.1 Prihodki od nepridobitne dejavnosti

Prihodke, ki se izvzemajo iz davčne osnove za DDPO, opredeljuje 3. člen POPN. Najbolj pomembne za humanitarne organizacije in tudi najpogosteje izvzete iz davčne osnove so donacije, članarina in namenska javna sredstva. Niso pa to vsi možni prihodki, ki se izvzamejo iz davčne osnove. V nadaljevanju sem podrobneje predstavila samo omenjene tri prihodke.

3.2.1.1 Članarina

Pri članarinah je, enako kot pri DDV, pomembna vsebina oziroma vrsta in obseg storitev, ki jih ta vključuje. Članarina, ki je določena s statutom društva in je pogoj za članstvo ter namenjena delovanju društva, je v celoti prihodek iz nepridobitne dejavnosti in se tudi v celoti izvzame iz davčne osnove. Ostala plačila članov društvu, s katerimi pridobijo dodatne ugodnosti (poleg osnovne članarine), pa se štejejo za pridobitno dejavnost. Ti prihodki niso izvzeti iz osnove za DDPO (Čížman, 2021). Za lažje razumevanje si ogledjmo primer.

Humanitarna organizacija ima s statutom določeno članarino 50 €, ki se plača enkrat na leto in je pogoj za članstvo. S statutom je tudi določeno, da organizacija s prihodki od članarin financira svojo dejavnost. Enkrat letno v okviru svojega osnovnega programa organizirajo tudi večji dogodek z raznimi delavnicami in predavanji za vse zainteresirane. Ker gre za finančno obsežen dogodek in organizacija nima dovolj sredstev (članarine, donacije, javna sredstva ...), so se odločili, da bodo vsem udeležencem zaračunali prijavnino, s katero bodo pokrili dodatne stroške organizacije. Člani humanitarne organizacije morajo plačati 15 € prijavnine, nečlani pa 25 € prijavnine. Osnovna članarina (50 €) je namenjena financiranju dejavnosti organizacije in se lahko izvzame iz osnove za obračun DDPO. Dodatna plačila članov (15 €) in nečlanov (25 €) pa se obravnavajo kot pridobitni prihodki in se vštevajo v davčno osnovo (Čížman, 2021).

Določiti ali je članarina povezana s pridobitno ali nepridobitno dejavnostjo je zapleteno in hitro lahko pride do napačne interpretacije, saj je zakonsko določena »meja« slabo pojasnjena. Veliko je odvisno od presoje posameznika – vodje organizacije, računovodje, svetovalca itd. Še več težav lahko povzroči morebitno deljenje članarine glede na deleže. Na primer od 50 € prepisane članarine se 70 % nanaša na nepridobitno dejavnost, 30 % pa na pridobitno. V praksi se društva tega praviloma ne poslužujejo. Članarino organizacije večinoma porabijo zgolj za delovanje in ne za kritje dodatnih stroškov. Pri določanju članarine v statutu morajo humanitarne organizacije upoštevati štiri pogoje (Čížman, 2021):

1. članarina je obvezen letni prispevek;
2. ugodnosti, ki jih lahko uveljavljajo člani, morajo biti določene z letnim načrtom, ki ga člani sprejmejo vsako leto;
3. višina članarine mora biti določena vnaprej (v letnem finančnem načrtu);
4. v letnem finančnem načrtu mora biti določeno, na kakšen način se bo članarina porabila.

Podobno zapletena bi bila tudi obravnava prejetih članarin v naravi. Sicer bi bilo manj problematično ovrednotiti delo ali stvari, ki bi ga kot nadomestek za plačilo članarine prispevali člani (npr. namesto plačila članarine bi član opravil določeno število ur dela pri izvedbi rednih nalog organizacije), vendar bi pa bilo po pojasnilu FURS potrebno prejeta delo ali stvar obravnavati kot prihodek (od članarin) in strošek (materiala ali storitve). Slednje pa bi zahtevalo prejem računa za dobavo materiala oziroma za opravljeno storitev in tudi obdavčitev z dohodnino (podjemna pogodba ...). Kot pa sem že omenila, takega načina plačila članarin nisem zasledila.

Prejeta delo kot plačilo članarine ni enako kot prostovoljno delo. Slednje je urejeno z Zakonom o prostovoljstvu (ZProst), Ur. l. RS, št. 10/11, 16/11 – popr. in 82/15. Bistvo prostovoljnega dela je, da se posameznik (prostovoljec) odloči za opravljanje takega dela po lastni želji in v zameno ne pričakuje plačila oz. drugih materialnih koristi (5. člen ZProst). Organizaciji s prostovoljci ni treba skleniti nobene pogodbe, zgolj dogovor, s katerim se opredelijo pravice in obveznosti organizacije ter prostovoljca (16. člen ZProst). Obveznosti organizacije so na primer spoštovanje in zagotavljanje pravic prostovoljca, povračilo dogovorjenih stroškov prostovoljcu (npr. potni stroški, prehrana), varstvo osebnih podatkov, nezgodno zavarovanje prostovoljca v kolikor opravlja nevarno delo itd. (29. člen Zprost). Poleg povračil stroškov lahko prostovoljec s strani organizacije prejme tudi nagrado za svoje delo, ki je obdavčena z dohodnino (dohodek fizične osebe).

3.2.1.2 Donacije

Donacije so ne glede na obliko (denar, material, blago, storitve ...) opredeljene kot prihodek iz nepridobitne dejavnosti, ki se v celoti izvzame iz osnove za obračun DDPO (Čižman, 2021). Računa za donacijo ni potrebno izdati, priporočljivo pa je skleniti pogodbo, ki dokazuje znesek in namen donacije. Donacije so lahko namenjene kritju stroškov poslovanja humanitarne organizacije ali pa za kritje stroškov amortizacije sredstva, ki je bila podarjeno humanitarni organizaciji. Poglejmo si dva primera.

Podjetje donira humanitarni organizaciji 1.000 € za izvedbo letovanja za otroke med zimskimi počitnicami. Humanitarna organizacija to pripozna kot prihodke iz naslova donacij in bo z njimi pokrila stroške, ki bodo nastali pri izvedbi programa letovanja. Če bi program potekal več kot eno poslovno leto, mora humanitarna organizacija prihodke ustrezno razmejiti in tudi pravilno prikazati postopno črpanje sredstev skozi daljše časovno obdobje. Donator lahko od organizacije zahteva tudi poročilo o porabi donacije.

V drugem primeru podjetje donira humanitarni organizaciji računalnik. V donatorski pogodbi je zapisana vrednost računalnika 500 €. Humanitarna organizacija med osnovnimi sredstvi pripozna računalnik po navedeni vrednosti. Računalniška oprema ima predpisano dobo uporabnosti 2 leti, torej je stopnja amortizacije 50 %, strošek amortizacije pa znaša 250 € na leto. Strošek amortizacije bo organizacija pokrila z donacijo podjetja. V skladu s pravili računovodenja (Slovenski računovodski standardi) bo torej organizacija v posameznem poslovnem letu pripoznala prihodke iz donacije v višini obračunane amortizacije.

Donator lahko pri svojem obračunu DDPO uveljavi olajšavo za donacije in si s tem zmanjša davčno osnovo (59. člen ZDDPO-2). To pa lahko zmanjša največ za 0,3 % obdavčenih prihodkov, ki jih doseže. Na obrazcu DDPO (priloga 2) znesek donacij vnese pod točko 15.13. Od leta 2022 naprej pa se bo višina olajšave iz 0,3 % dvignila na 1 % obdavčenih prihodkov (DATA d.o.o., 2021).

V poglavju 3.1 sem med prihodki iz donacij predstavila tudi dobrodelno dražbo, pri kateri je oseba, ki je ponudila najvišjo vsoto denarja prejela dres kolesarja. Denar pa je nakazala ZPMS kot donacijo. Torej gre tudi v tem primeru za prihodke iz nepridobitne dejavnosti in tudi ta donacija je bila izvzeta iz davčne osnove. V tem primeru bi lahko šlo tudi za pridobitno dejavnost, saj je koncept dražbe prodaja zastavljenega blaga, pri čemer ponudniki tekmujejo med seboj. V tem primeru bi bila opravljena prodaja blaga, ki pa je opredeljena kot pridobitna dejavnost in se všteva v davčno osnovo. Vseeno je v takih, nedvoumno humanitarnih dražbah zavzeto stališče, da se ti dogodki obravnavajo kot donacije (enako kot pri DDV).

Poleg dobrodelne dražbe sem v okviru donacij predstavila tudi prostovoljne prispevke, saj je njihov pomen podoben kot pomen donacij. Razlika je samo v tem, da so zneski pri prostovoljnih prispevkih nižji kot pri donacijah, podarijo pa jih fizične osebe. Največkrat se prostovoljni prispevki zbirajo ob organizaciji kulturnih, glasbenih in športnih dogodkov. Poleg denarnih se lahko zbirajo tudi stvarni prostovoljni prispevki. Enako kot donacije se tudi prostovoljni prispevki štejejo kot prihodki od nepridobitne dejavnosti in se lahko izvzamejo iz osnove za obračun DDPO (3. člen POPN).

3.2.1.3 Namenska javna sredstva

Humanitarne organizacije se financirajo tudi iz javnih sredstev. Gre za namenska sredstva, ki so največkrat namenjena točno določenim projektom, programom organizacij ali za pokrivanje stroškov. To so torej sredstva iz proračuna RS. Obdavčitev teh sredstev bi bila enako kot pri DDV nesmiselna, saj gre za »pobrane« davke.

3.2.2 Prihodki od pridobitne dejavnosti

Dejavnost zavezanca se šteje za pridobitno, če je izpolnjen vsaj en pogoj izmed spodaj naštetih (FURS, 2018):

1. namen opravljanja dejavnosti je pridobivanje dobička,
2. z opravljanjem dejavnosti povzroča zavezanec konkurenco na trgu ostalim zavezancem,
3. je opredeljena kot pridobitna s POPN.

Med pridobitne prihodke se po 4. členu POPN uvrščajo prejeta sredstva za izvajanje javne službe, ki niso uvrščena med nepridobitne (npr. doplačila za nadstandard ...), prihodki od prodaje blaga in storitev, določene bančne obresti, prihodki iz naložb, dividende, najemnine iz oddajanja prostorov/opreme itd.

Humanitarne organizacije so ustanovljene z namenom opravljanja nepridobitne dejavnosti, vendar se je njihov obseg poslovanja skozi leta razširil tudi na pridobitno dejavnost. Zato morajo v svojih letnih poročilih za namen obračuna DDPO ločevati prihodke in odhodke glede na pridobitno in nepridobitno dejavnost. V nadaljevanju je predstavljenih nekaj možnih prihodkov humanitarnih organizacij, ki se uvrščajo med pridobitne dejavnosti.

3.2.2.1 Prihodki od najemnin

Humanitarna organizacija ima lahko v lasti zemljišča, zgradbe, prostore in podobno. Te uporablja za lastno delovanje, lahko pa jih oddaja v najem in za to prejema najemnino. Osnovni namen najemnine je pomoč pri kritju stroškov, ki nastanejo z določeno nepremičnino in ne ustvarjanje dobička. Vendar to ni razlog, da bi jo uvrščali med nepridobitne prihodke, zato povečuje davčno osnovo za DDPO (Čižman, 2021). Enako velja tudi za prihodke od najemnin/uporabnin za druga osnovna sredstva. Najpogosteje so to npr. uporabnine za invalidske pripomočke večjih vrednosti, ki si jih člani ali nečlani pri humanitarni organizaciji izposodijo za krajše obdobje.

Pri tem pa ni pomembno, na kakšen način je humanitarna organizacija pridobila sredstvo, ki ga posoja (nakup, donacija ipd.). Prav tako ni pomembno ali ima humanitarna organizacija predmet, ki ga posoja evidentiran med svojimi opredmetenimi osnovnimi sredstvi ali drobnim inventarjem. Pomembna je zgolj narava prihodka.

3.2.2.2 Prihodki od prodaje blaga in storitev

Za prihodke od prodaje blaga, izdelkov ali storitev za društva ne velja izjema, torej so obdavčeni z DDPO in povečujejo davčno osnovo. Tudi v primeru prodaje članom humanitarne organizacije na raznih dogodkih in srečanjih, ki jih organizirajo, se prihodki všttevajo v davčno osnovo (Čižman, 2021). Taki prihodki nastanejo na primer ob prodaji hrane in pijače na srečanjih, vstopnine za udeležbo seminarjev/predavanj, ki jih organizira

humanitarna organizacija, vstopnina za prireditve/koncerte, prodaja lastnih izdelkov, nudenje strokovne pomoči itd.

Društva in neprofitne humanitarne organizacije smejo po 14. členu ZIS prirediti tudi srečelov, loterijo, tombolo samo enkrat na leto brez podelitve koncesije s strani pristojnega ministrstva. Pri tem lahko srečke prodajajo največ 60 dni, žrebanje pa sme biti izvedeno samo enkrat. Denarni izkupiček humanitarna organizacija v skladu s 4. točko POPN pripozna med prihodki od pridobitne dejavnosti in jih ne izvzema iz davčne osnove. So pa ti prihodki oproščeni obračuna in plačila davka od srečk (FURS, 2017).

3.3 Dohodnina

Dohodnina je davek od dohodkov fizičnih oseb, ki ga ureja Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19 in 66/19. Zavezanec za davek je torej fizična oseba (4. člen ZDoh-2). Dohodnina je eden izmed prihodkov državnega proračuna Republike Slovenije. Na dan 29. 8. 2021 je bilo v državnem proračunu okvirno 934 milijonov prihodkov iz naslova dohodnine oz. dobrih 13 % vseh proračunskih prihodkov, kar je več kot DDPO in manj kot DDV (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2021).

Dohodnino s humanitarnimi organizacijami povezujemo zaradi dveh razlogov. Prvi razlog je pomen dohodnine kot vira financiranja iz javnih sredstev. Vsaka fizična oseba lahko nameni humanitarnim organizacijam oz. drugim nevladnim organizacijam 0,5 % dohodnine. V letu 2020 je lahko zavezanec za dohodnino izjemoma doniral tudi 1 % dohodnine organizacijam, ki so na seznamu upravičencev (Ministrstvo za finance, 2021). Ta seznam se spreminja vsako leto, objavljen pa je najkasneje 31. julija tekočega koledarskega leta. Zavezanec mora oddati obrazec za namenitev dela dohodnine najkasneje do 31. decembra za tisto leto kot se odmerja dohodnina (FURS, brez datuma c). Pri odmeri za leto 2021 mora oddati obrazec najkasneje do 31. 12. 2021. Če se zavezanec ne odloči za namenitev dela dohodnine, gre celoten odmerjeni znesek v državni proračun.

Drugi razlog, zaradi katerega humanitarne organizacije povezujemo z dohodnino, pa se nanaša na denarne pomoči, ki jih humanitarna organizacija razdeli fizičnim osebam. Ker gre pogosto za visoke zneske (več tisoč evrov), bi bila tudi obdavčitev teh pomoči zelo visoka, če ne bi obstajale oprostitve plačila dohodnine.

Po 15. členu ZDoh-2 so z letnim obračunom dohodnine obdavčeni vsi dohodki, ki jih je fizična oseba prejela oz. dosegla v obdobju enega leta. Pri tem je davčno obdobje enako koledarskemu letu. Prejeti dohodek je lahko v različnih oblikah, ne samo v denarju. V primeru dohodka v naravi je potrebno določiti njegovo vrednost, in sicer se ta določi na podlagi primerljive tržne cene. Kadar je dohodek osebi izplačan oz. je dan na razpolago na

kateri drugi način, se šteje za prejeti dohodek (15. člen ZDoh-2). Med obdavčljive dohodke po 18. členu ZDoh-2 se štejejo naslednji dohodki:

1. iz zaposlitve,
2. iz dejavnosti (dejanski ali normirani odhodki),
3. iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti,
4. iz oddajanja premoženja v najem in prenosa premoženjske pravice,
5. iz kapitala,
6. drugi (določeni z ZDoh-2) kot na primer štipendije, nagrade, darila itd.

Nekateri dohodki, določeni z ZDoh-2, so neobdavčljivi, na primer dediščine in volila, darila, prejeta s strani fizičnih oseb itd. Določene pa so tudi oprostitve plačila dohodnine. To je na primer pomoč ob naravnih nesrečah, dohodki iz naslova štipendij in drugih prejemkov, povezanih z izobraževanjem, dohodki, pridobljeni v zvezi z osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo itd. (Tomšič, 2018).

Zavezanec plača dohodnino na podlagi letne odmere ali cedularno (enkratna obdavčitev). Izmed zgoraj naštetih se cedularno obdavčijo samo dohodek iz dejavnosti, kadar se davčna osnovna ugotovi s pomočjo normiranih odhodkov, dohodki iz kapitala in dohodki iz oddajanja premoženja v najem. Vsi ostali dohodki so obdavčeni na podlagi letne odmere (FURS, brez datuma b).

Davčna osnova zavezanca je vsota vseh prejetih dohodkov v koledarskem letu, zmanjšana za priznane odhodke in olajšave. Od prejetih dohodkov se odštejejo plačani (obračunani) prispevki in priznani stroški (normirani stroški ali dejansko uveljavljeni upravičeni stroški), nato pa še olajšave, ki pripadajo zavezancu. Zavezanec lahko uveljavlja pet olajšav, ki jih navajam v prilogi 3:

1. splošna olajšava – odvisna od skupnega dohodka (mejna vrednost letnega dohodka v letu 2020 je 13.316,83 €),
2. osebne olajšave – invalidi,
3. posebna osebna olajšava – dijaki in študentje,
4. posebna olajšava za vzdrževane otroke in druge družinske člane,
5. olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Dobljena davčna osnova se nato obdavči po dohodninski lestvici, ki jo za leto 2021 prikazuje slika 7. Če bi v letu 2021 znašala davčna osnova zavezanca na primer 30.000 €, se ta obdavči po naslednjem sistemu – 8.500 € po 16 % in razlika do 30.000 €, to je 21.500 € po stopnji 26 %. Skupna davčna obveznost zavezanca bi znašala 6.950 € (1.360 € + 21.500 € * 26 %).

Slika 7: Stopnje dohodnine za leto 2021

Če znaša neto letna osnova v eurih		znaša dohodnina v eurih				
nad	do					
	8.500,00			16%		
8.500,00	25.000,00	1.360,00	+	26%	nad	8.500,00
25.000,00	50.000,00	5.650,00	+	33%	nad	25.000,00
50.000,00	72.000,00	13.900,00	+	39%	nad	50.000,00
72.000,00		22.480,00	+	50%	nad	72.000,00

Vir: FURS (2020).

Dohodnina se obračunava in plačuje kot akontacija ob vsakem izplačilu dohodka (124. člen ZDoh-2). Dohodnino obračuna in kot davčni odtegljaj v imenu zavezanca plača izplačevalec dohodka (kadar je ta pravna oseba). Zavezanec plačuje dohodnino sam le izjemoma, na podlagi oddanih davčnih napovedi (npr. kadar fizična oseba oddaja nepremičnino drugi fizični osebi). Izjema je tudi plačilo dohodnine od dohodkov iz dejavnosti. Ti zavezanci redno plačujejo dohodnino kot mesečno akontacijo, ki jo izračunajo na podlagi obračuna dohodnine iz dejavnosti za preteklo leto (podobno kot pri DDPO), razen cedularno obdavčenih dohodkov (124. člen ZDoh-2).

V letnem obračunu dohodnine se izračuna skupna obveznost za plačilo dohodnine od vseh letnih dohodkov (razen cedularno obdavčenih). Od izračunane davčne obveznosti s odštejejo med letom vplačane akontacije. Če je vsota vplačanih medletnih akontacij zavezanca višja od končnega letnega obračuna dohodnine, se zavezancu razlika preplačila vrne, če pa je vsota vplačanih akontacij nižja od končnega obračuna, mora zavezanec razliko doplačati.

Po 20. členu ZDoh-2 se dohodnina ne plača od pomoči, ki jo fizična oseba prejme od humanitarnih organizacij, ker se znajde v socialni, zdravstveni ali kakšni drugi stiski. Pri tem je pomemben veljaven status humanitarne organizacija, saj v nasprotnem primeru oprostitev ne velja. Tak dohodek (pomoč) je izvzet iz davčne osnove za obračun dohodnine, za humanitarno organizacijo pa je ta odhodek nepridobiten (pri obračunu DDPO). Višina oproščenega dohodka ni določena. Tako obe strani plačata manj davka, saj namen države ni samo pobiranje davkov, ampak tudi podpirati humanitarno dejavnost in pomagati ljudem v stiski (Tomšič, 2018).

Poglejmo še primer oproščenega dohodka. Humanitarna organizacija izplača enkratno denarno pomoč v višini 20.000 € fizični osebi – zavezancu za dohodnino. Edini dohodek zavezanca je dohodek iz zaposlitve. Družina zavezanca živi v majhnem stanovanju, ki ga imajo v najemu. Poleg tega pa eden izmed članov družine zaradi bolezni potrebuje zdravila, ki niso sofinancirana s strani države. Izplačana enkratna denarna pomoč se v tem primeru ne všteva v davčno osnovo za dohodnino.

Za dodelitev in pravilno davčno obravnavo, predvsem z vidika davčne optimizacije porabe prejetih sredstev za humanitarne pomoči, je nujno potrebno dobro poznavanje davčne in druge zakonodaje, ki ureja to področje. Ker gre tudi za davčno ugodne rešitve za prejemnika sredstev in humanitarne organizacije, je potreben stalni nadzor nad upravičenostjo izplačil, predvsem z vidika zlorabe javnih in drugih zbranih humanitarnih sredstev ter z vidika davčnih utaj.

Slovenci smo znani po dobrodelnosti. Stiske ljudi nas vedno ganejo, še posebej kadar so udeleženi otroci. Stalno, skoraj dnevno v medijih zasledimo različne humanitarne zbiralne akcije sredstev ali dogodke s humanitarnim namenom. Prevečkrat pa tudi slišimo o zlorabah teh dogodkov in sredstev, nekatere zlorabe so bile tudi zelo javno izpostavljene. Vse kaže na pomanjkljivo poznavanje zakonodaje, še bolj pa na pomanjkljiv nadzor s strani pristojnih institucij. Menim tudi, da je še veliko neodkritih zlorab, ko so bila nakazana denarna sredstva za vse prej kot humanitarne namene.

Kot primer slabega poznavanja davčne zakonodaje humanitarnega društva lahko pogledamo dobro poznan primer dobrodelnega zbiranja denarja za dečka Krisa. Akcijo je vodilo Društvo Palčica Pomagalčica in zbralo 3,8 milijona € za zdravljenje dečka v ZDA (Žgajnar & Lipnik, 2019). Ker društvo ni imelo statusa humanitarne organizacije, bi moralo pri izplačilu pomoči (za kar šteje tudi plačilo storitev zdravljenja v tujini v imenu oziroma za ime otrok) obračunati 25 % akontacije dohodnine, to bi bilo v tem primeru 950.000 € (25 % od 3,8 milijona €). Družina bi morala v svojem letnem obračunu dohodnine doplačati še 940.000 €, kar skupaj zneso 1,9 milijona €. Za zdravljenje bi tako od zbranih 3,8 milijonov € ostala zgolj polovica – 1,9 milijona €. Kot sem predstavila zgoraj, so osebe, ki prejmejo pomoč od humanitarnih organizacij, oproščene plačila dohodnine. Zato je Finančna uprava Republike Slovenije ponudila naslednjo rešitev. Društvo Palčica Pomagalčica (nima statusa) lahko denar nakaže pravni osebi s statusom humanitarne organizacije. To bi pomenilo nepridobitni odhodek za društvo brez statusa in nepridobitni prihodek za društvo s statusom, oboje pa je izvzeto iz osnove za davek od dohodkov pravnih oseb. V izogib podobnim situacijam pa pozivajo k sodelovanju društev in organizaciji med seboj.

4 PRIMERJAVA VIROV FINANCIRANJA IN OBDAVČITVE DVEH HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

Pomen v prejšnjih poglavjih predstavljenih glavnih virov financiranja humanitarnih organizacij je odvisen od posamezne organizacije. Nekatere se financirajo pretežno iz donacij, druge iz javnih sredstev, nekaterim zadošča zgolj članarina. Zato sem se odločila v nadaljevanju predstaviti dve humanitarni organizaciji ter ju primerjati med seboj z vidika pomena glavnih virov financiranja ter njihove obdavčitve. Prva organizacija je Društvo prijateljev mladine Metlika, druga pa Društvo diabetikov Metlika.

4.1 Predstavitev obravnavanih humanitarnih organizacij

4.1.1 Društvo prijateljev mladine Metlika

Društvo prijateljev mladine Metlika (v nadaljevanju DPM Metlika) je po pravnoorganizacijski obliki društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1954 (DPM Metlika, 2021). Status humanitarne organizacije je pridobilo 21. 10. 2008 in od takrat je tudi vpisano v Razvid humanitarnih organizacij Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kot splošna dobrodela organizacija. DPM Metlika je s sorodnimi društvi iz Slovenije povezano v Zvezo prijateljev mladine Slovenije. Namen in cilji ustanovitve in delovanja DPM Metlika so povezani z otroki, mladostniki ter njihovimi družinami (DPM Metlika, 2013). Predvsem jim želijo omogočiti kakovostno življenje ter zastopati njihove interese in pravice. Poleg tega nudijo humanitarno pomoč družinam in otrokom, ki so se znašli v stiski. Za DPM Metlika ima prostovoljstvo velik pomen, zato želijo skozi programe, ki jih izvajajo, v mladih prebuditi več zanimanja za prostovoljstvo. Na začetku je bilo njihovo delovanje omejeno zgolj na območje občine Metlika, danes pa so aktivni v celotni regiji (Bela krajina), saj se v stiski znajde vse več otrok in družin, ki potrebujejo njihovo pomoč.

Član DPM Metlika je lahko vsak, ki v ta namen izpolni pristopno izjavo ter plača članarino. V zameno mora izpolnjevati dolžnosti, kot na primer aktivno sodelovanje in pomoč pri uresničevanju ciljev društva (npr. sodelovanje pri organizaciji delavnic), plačevanje članarine, prenašanje svojih izkušenj in znanja na mlajše člane itd. Trenutno ima DPM Metlika okoli 300 članov, od tega približno 70 % učencev osnovnih šol in dijakov, ki so oproščeni plačevanja članarine (DPM Metlika, 2013).

DPM Metlika zastopa predsednica/predsednik. Zaradi večjega obsega dela, kot je bilo prvotno načrtovano, je moralo DPM Metlika zaposliti osebo (tajnica) za polni delovni čas. Najprej so se odločili za zaposlitev prek sistema javnih del Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, saj za redno zaposlitev niso imeli dovolj sredstev (za mesečni strošek plače). Trenutna tajnica je tako dve leti delo opravljala preko javnih del. Od leta 2019, s sklenitvijo pogodbe z občino, ki dodatno financira zaposlitev (javna sredstva), pa so jo redno zaposlili. Poleg redne zaposlitve tajnica opravi tudi mnogo dodatnega prostovoljnega dela.

V statutu DPM Metlika je zapisano, da so glavni viri financiranja za delovanje društva sredstva državnega proračuna, občine, javna sredstva ministrstev, fundacij, prostovoljni prispevki članov, donacije fizičnih in pravnih oseb ter sponzorstva. Poleg tega je zapisano, da DPM Metlika presežka prihodkov nad odhodki ne sme razdeliti med člane, ampak ga mora porabiti za izvajanje svojih dejavnosti (DPM Metlika, 2013).

Programi in dejavnosti, ki jih DPM Metlika izvaja že več let (DPM Metlika, brez datuma):

1. prostočasne ustvarjalne delavnice, izleti, prireditve za mlade,

2. bralna značka za predšolske, osnovnošolske otroke ter dijake,
3. program botrstva,
4. humanitarne zbiralne akcije,
5. letovanja za mlade,
6. izmenjava otrok s pobratenimi občinami,
7. natečaj Evropa v šoli,
8. teden otroka (organizacija prireditev, delavnic, srečanj na temo tedna otroka),
9. veseli december (razne aktivnosti skozi cel mesec december in obdarovanje dedka Mraza),
10. pustovanje ...

Programov in aktivnosti je veliko, predvsem se je zadnja leta povečala humanitarna dejavnost (večje število prošelj za denarno pomoč družinam v stiski), zato DPM Metlika potrebuje tudi več sredstev. Ker lastnih prihodkov (članarine, prihodki od prodaje) nimajo veliko oz. skoraj nič, so odvisni od drugih.

4.1.2 Društvo diabetikov Metlika

Društvo diabetikov Metlika (v nadaljevanju DD Metlika) je v primerjavi z DPM mlado društvo, saj je bilo ustanovljeno leta 2008 (DD Metlika, 2008). Takrat je DD Metlika postalo prvo društvo za diabetične bolnike na območju Bele krajine. Leta 2013 so pridobili status humanitarne organizacije ter se vpisali v Register humanitarnih organizacij s področja zdravja, ki ga vodi Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije. So tudi član Zveze društev diabetikov Slovenije. Njihov glavni namen je izobraževati bolnike z diabetesom, nuditi podporo in lajšati socialne težave, informirati člane in javnost o sladkorni bolezni itd. V svoj program želijo vključiti tiste, ki že imajo diagnozo sladkorne bolezni, njihove sorodnike in ostale, ki bi se želeli o tem bolj izobraziti.

Svoje cilje dosegajo z organizacijo predavanj o sladkorni bolezni in povezanih temah, izdajanjem strokovne literature, predstavitvami proizvajalcev zdravil in pripomočkov za zdravljenje (DD Metlika, 2008). Poleg tega organizirajo tudi druženja za člane in njihove družine, športne dejavnosti ter izlete. S tem želijo tudi širšo javnost opozoriti na to bolezen, saj se veliko ljudi ne zaveda ogroženosti in pomena hitrega odkrivanja bolezni. Zaradi prikritih simptomov in razvoja sladkorne bolezni, ji pravijo tudi »tiha ubijalka«. Poleg omenjenih izobraževanj pa svojim članom ponujajo tudi razne športne aktivnosti, izlete itd. (DD Metlika, brez datuma). V DD Metlika se zavedajo tudi pomena solidarnosti, zato vsako leto namenijo denarno pomoč članu/članici, ki jo potrebuje za zdravljenje, pripomočke in ostalo. S tem namenom tudi večina strokovnjakov prostovoljno izvede predavanja, prav tako tudi člani DD Metlika za svoje delo v društvu niso plačani.

Članstvo v društvu je prostovoljno, letna članarina znaša 10 € (DD Metlika, 2021). Ob vplačilu članarine mora posameznik izpolniti pristopno izjavo, nato pridobi člansko izkaznico. Član lahko kadarkoli izstopi iz društva prostovoljno, vendar mora o tem pisno

obvestiti organe društva. Prav tako lahko društvo izloči člana v primeru kršitve ali neplačane članarine (DD Metlika, 2008).

Glavni viri financiranja DD Metlika so članarina, donacije, sredstva fundacij in proračunov. Ta sredstva so namenjena za tekoče delovanje društva in izvajanje programov. Ob ustvarjenem presežku prihodkov v koledarskem letu, se ta prenese v naslednje leto za izvajanje programa in ne razdeli med člane. Finančno poslovanje vodijo v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (DD Metlika, 2008).

4.2 Viri financiranja obravnavanih humanitarnih organizacij

V drugem poglavju sem predstavila glavne možne vire financiranja humanitarnih organizacij, ki so članarina, donacije, sredstva FIHO, javna sredstva ter sredstva, zbrana z dobrodelnimi zbiralnimi akcijami. V nadaljevanju sem naredila analizo virov financiranja za obe izbrani organizaciji ter ju primerjala. Za obe društvi velja, da sta del zveze društev preko katere pridobivata predvsem potrebne informacije in povezave, seveda pa tudi določena denarna sredstva. Morata pa obe društvi zvezam poročati o svojem delovanju po koncu vsakega leta. V okviru analize virov financiranja sem v septembru 2021 opravila intervju s predsednikom DD Metlika in podpredsednico DPM Metlika. Transkripta intervjujev sta zapisana v prilogi 4 in 5.

Tabela 1 prikazuje razporeditev prihodkov obeh obravnavanih humanitarnih organizacij za leta 2020, 2019 in 2018 glede na njihov vir. Leto 2018 sem vključila v analizo zaradi bolj nazornega prikaza razlik, ki se pojavijo v letu 2020 (pričetek epidemije).

Tabela 1: Razporeditev prihodkov od dejavnosti glede na vir

	2020		2019		2018	
	DPM Metlika	DD Metlika	DPM Metlika	DD Metlika	DPM Metlika	DD Metlika
Dotacije FIHO	- €	2,300.00 €	0	3,468.60 €	0	3,469.72 €
Dotacije iz proračunskih in drugih javnih sredstev	27,225.11 €	1,532.49 €	27,971.04 €	1,388.01 €	31,056.62 €	1,200.71 €
Dotacije iz drugih fundacij, skladov in ustanov	4,700.00 €	- €	3,760.00 €	- €	1,870.00 €	- €
Donacije drugih pravnih/fizičnih oseb	6,650.37 €	483.17 €	7,514.02 €	1,550.00 €	7,207.47 €	1,340.00 €
Članarine in prispevki članov	1,339.00 €	1,920.00 €	3,863.60 €	18,300.00 €	150.00 €	11,185.00 €
Ostali prihodki od dejavnosti	865.49 €	- €	- €	- €	2,543.00 €	- €
Skupaj	40,779.97 €	6,235.66 €	43,108.66 €	24,706.61 €	42,827.09 €	17,195.43 €

Viri: DPM Metlika (2020a); DPM Metlika (2021a); DD Metlika (2020); DD Metlika (2021).

V letu 2020 je imelo DPM Metlika skupaj 40.779,97 € prihodkov od dejavnosti, leta 2019 pa 43.108,66 € prihodkov od dejavnosti. DD Metlika je imelo v letu 2020 6.235,66 € prihodkov od dejavnosti, leto prej pa kar 24.706,61 €. V letu 2018 je imelo DD Metlika skupaj dobrih 17 tisoč € prihodov od dejavnosti. Veliko zmanjšanje v letu 2020 gre pripisati epidemiji COVID-19, zaradi katere društvo ni moglo izvesti zadanega programa in aktivnosti. Posledično so prejeli tudi manj sredstev. Konec leta 2020 je imelo DPM Metlika presežek prihodkov v višini 8.957,82 €, ki ga bo prihodnje leto porabilo za izvajanje programa (DPM Metlika, 2021). Presežek je nastal izjemoma, predvsem zaradi odpovedi ali izvedbe dejavnosti v zmanjšanjem obsegu, ki so bile posledica omejitev zaradi epidemije COVID-19.

Če primerjamo višino prihodkov iz tabele 1 ugotovimo, da imata organizaciji različen glavni vir denarnih sredstev. Glavni vzrokov za to je program organizacij. Pri DPM Metlika se osredotočajo bolj na otroke, mladostnike, socialno ogrožene, ki so potrebni pomoči, zato ne pričakujejo, da bodo še dodatno prispevali denarna sredstva društvu. Poleg tega so člani večinoma šoloobvezni otroci, dijaki, ki so oproščeni plačila članarine. Pri DD Metlika pa gre za starejšo populacijo, ki jim društvo nudi predvsem dodatna izobraževanja, aktivnosti, za katere člani nekaj prispevajo sami in posledično je tudi višji delež prihodkov iz naslova članarin in prispevkov članov. Pri obeh društvih je znesek dotacij iz proračunskih sredstev približno enak v letih 2019 in 2020.

Največji delež prihodkov pri DPM Metlika (67 %) predstavljajo dotacije iz proračunskih in drugih javnih sredstev. Gre za dotacijo občine za redno dejavnost v skupni letni višini 10.070 € (izplačano v štirih akontacijah) in sredstva za plačo zaposlene v pisarni, ki jih občina nakazuje mesečno glede na oddan zahtevek, ki ga pripravijo v računovodstvu ob obračunu plače za posamezni mesec. V znesek so všteti vsi stroški dela, to je bruto plača za določen mesec, prispevki delodajalca ter povračila stroškov za prehrano in regres za letni dopust. Poleg sredstev občine pa so v znesek vštete tudi subvencije Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje za sofinanciranje zaposlovanja ranljivih brezposelnih v okviru programa usposabljanje na delovnem mestu.

Pri DD Metlika se je struktura virov financiranja v letu 2020 nekoliko spremenila v primerjavi z letom 2019, in sicer gre za članarine in prispevke članov, ki so v 2019 zajemali največji del prihodkov. Visok znesek v 2019 in nato večje zmanjšanje v 2020 se navezuje na prispevke članov. V 2019 je društvo organiziralo veliko dogodkov, izletov, letovanj za kar so prispevali tudi člani, saj društvo samo ne more pokriti dodatnih stroškov. V 2020, zaradi že omenjene epidemije COVID-19, DD Metlika ni organiziralo izletov, letovanj, srečanj in drugih aktivnosti, zato je večina zneska prihodkov povezana s članarinami. Za bolj realno sliko pogledajmo še leto 2018, ko je imelo društvo 17.195,43 € prihodkov od dejavnosti, od tega zavzemajo članarine in prispevki članov dobrih 65 %. DD Metlika se prav tako financira iz proračunskih sredstev, ki jih prejme od treh občin v Beli krajini (v 2020 25 %), vendar je delež teh sredstev manjši kot pri DPM Metlika.

Na drugem mestu po deležu vseh prihodkov pri DPM Metlika so donacije drugih pravnih in fizičnih oseb, ki zavzemajo 16 % vseh prihodkov. DD Metlika je iz naslova donacij prejela najmanj prihodkov (v 2020 samo 8 % vseh prihodkov). Največ donacij je DPM Metlika prejel za izvedbo programa veseli december, in sicer 4.220 €. Za primerjavo, ZPMS je v letu 2019 prejel pribl. 55 % vseh prihodkov iz naslova donacij (ZPMS, 2020). V to skupino prihodkov pa spadajo tudi donacije 0,5 % dohodnine, ki jo posameznik lahko nameni društvu in pa donacije za ostale programe, ki jih društvo izvaja. Donatorji so večinoma lokalna podjetja.

Dotacije iz drugih fundacij, skladov in ustanov, ki pri DPM Metlika zavzemajo 12 % prihodkov, se nanašajo na Zvezo prijateljev mladine Slovenije. Ta nameni sredstva za točno določen program glede na zahtevek, ki ga pripravi DPM Metlika. Na primer v letu 2020 je DPM Metlika prejel namenska sredstva v višini 1.200 € za zimovanje otrok. ZPMS pripravi razpis, na katerega se prijavijo organizacije, ki bodo organizirale razpisane dejavnosti, na primer letovanje za ogrožene otroke. Po razpisu se razdelijo sredstva glede na zahtevek, ki ga po izvedenem dogodku oziroma zaključeni daljši dejavnosti pripravi prijavljena organizacija.

Članarine in prispevki članov DPM Metlika predstavljajo samo 3 % vseh prihodkov društva, kar precej manjši delež kot pri DD Metlika. Med ostale prihodke DPM Metlika leta 2020 je všteta državna pomoč (oproščeni prispevki, krizni dodatek) v epidemiji COVID-19, ki se je v Sloveniji začela v marcu 2020.

V začetku svojega magistrskega dela sem omenila sredstva FIHO kot eno izmed ugodnosti humanitarnih organizacij. Med prihodki DPM Metlika ni prikazanih dotacij FIHO, saj se društvo zadnjih nekaj let na razpis ni prijavilo. Po besedah podpredsednice društva Vladimire Škof, ki je zadolžena za humanitarno dejavnost, je postopek prijave precej zapleten, rezultat pa zelo slab. Kot rezultat je mislila na dobljena sredstva. Na razpis se je bilo potrebno prijaviti preko ZPMS, in sicer so se prijavili na razpis za sredstva, namenjena letovanju otrok s posebnimi potrebami. Izpolniti je bilo potrebno veliko formularjev, navesti vse podatke o otroku, odločbe o bolezni, ki jo ima itd. Nato je ZPMS vse prijave posredovala FIHO, ta pa na podlagi kriterijev določila koliko sredstev pripada kateri organizaciji. Težava pri tem je bila, da FIHO ni določal kriterijev glede na organizacijo, ki se je prijavila, temveč glede na upravno enoto, ki ji organizacija pripada. Tako je bil DPM Metlika upravičen do sredstev za največ enega otroka, velikokrat pa tudi niso izpolnjevali kriterijev, kar je po besedah podpredsednice nepošteno in krivično. Pravi tudi, da je nastopil problem pri spremljevalcu otroka s posebnimi potrebami, kajti zanj FIHO ni namenil sredstev. Vsi ti zapleti so privedli do tega, da se na razpis za FIHO sredstva ne prijavljajo več.

DD Metlika v letnem poročilu za razliko od DPM Metlika izkazuje dotacije FIHO posebej. Zgoraj sem že predstavila postopek prijave na razpis za sredstva FIHO pri DPM, v nadaljevanju pa je predstavljen postopek še za DD Metlika. Društvo financira dejavnost iz svojih prihodkov. FIHO krije del stroškov, ki se navezujejo na zdraviliško zdravljenje, del

društvo pokrije iz donacij, nekatere stroške pa morajo kriti člani s prispevki. Pri tem ne gre za pridobitno dejavnost, saj je soudeležba obvezna in jo je potrebno navesti že v sami prijavi programa (je pogoj za pridobitev sredstev FIHO).

Zveza društev diabetikov Slovenije pripravi razpis, na katerega se lahko prijavijo posamezne članice zveze. Ob tem morajo izpolniti Vlogo za dodelitev sredstev FIHO humanitarni organizaciji za koledarsko leto, za katero predlagajo prijavo. Dostop do vloge je možen samo preko portala (za registrirane uporabnike), v primeru DD Metlika jo izpolni predsednik društva. Konec leta 2020 je tako izpolnjeval vlogo za dodelitev sredstev za leto 2021.

Vloga je sestavljena iz finančnega programa in podrobne predstavitve programa društva. V finančnem programu se opredelijo prihodki in odhodki društva v preteklem letu ter načrtovani prihodki in odhodki za prihodnje leto. Poleg tega je potrebno zapisati tudi planirane naložbe v osnovna sredstva (oprema, objekti, zemljišča ...) ter na koncu še prihodke in odhodke za dejavnosti, ki ne bodo financirane s sredstvi FIHO. Prihodke in odhodke je potrebno razporediti po zahtevanih področjih.

Preostali del vloge je namenjen podrobni predstavitvi posameznih programov, ki so navedeni v finančnem programu in bodo sofinancirani s strani FIHO. Potrebno je bolj podrobno opisati program, opredeliti cilje in namen, trajanje, lokacijo, zakaj je upravičen do sofinanciranja s strani FIHO ter na koncu še finančna vrednost programa. Po koncu leta mora DD Metlika oddati tudi Poročilo o realizaciji, ki je sestavljeno na podoben način kot vloga.

Sredstva, ki jih DD Metlika prejme s strani FIHO, morajo biti prikazana posebej. Čeprav sredstev FIHO ne prejme neposredno z njihove strani, pa morajo biti v letnem poročilu izkazana posebej. Zveza je samo neke vrste posrednik med društvom in FIHO za prenos sredstev. Če bi FIHO nakazovala vsakemu društvu posebej, bi bilo to časovno zelo zamudno, pojavili bi se dodatni stroški in možnih bi bilo več napak v procesu.

4.2.1 Težave pri pridobivanju virov financiranja

Ob pogovoru z gospodom Vekoslavom Prevalškom (predsednik DD Metlika) in gospo Vladimiro Škof (podpredsednica DPM Metlika) sem ju povprašala tudi o težavah, s katerimi se srečujejo pri pridobivanju denarnih sredstev. Izpostavila sta predvsem majhnost kraja delovanja ter dejstvo, da sta obe društvi edini v regiji s statusom humanitarne organizacije. Zato ne uspejo zadovoljiti vseh potreb in želja, ki jih imajo tukajšnji prebivalci. Največkrat se vse konča prav pri denarju. Gre tudi za regijo, ki ne spada med najrazvitejše in gospodarsko »močne«, zato tudi lokalna podjetja ne ponujajo velikih donacij. Da bi lahko še razširili svoje delovanje in nudili pomoč več ljudem, bi obe organizaciji potrebovali več denarnih sredstev.

Vekoslav je izpostavil tudi »nepravično« delitev sredstev FIHO med invalidske in humanitarne organizacije. Po 5. členu Pravilnika invalidske organizacije prejmejo 65 %

zneska, humanitarne pa 35 %. Leta 2020 je bilo v Register invalidskih organizacij vpisanih 238 organizacij, kar je malo več kot je humanitarnih organizacij (Ministrstvo za javno upravo, 2020). Glede na omenjene podatke bi sicer lahko trdili, da delitev sredstev ni enakopravna. Vendar pa menim, bi bilo potrebno upoštevati več kriterijev, ne moremo soditi samo z vidika števila organizacij.

Problem, ki sem ga opazila ob pogovoru in pregledu delovanja obeh organizacij je rigidnost in zanašanje na že ustaljene vire financiranja in slabi informiranosti vodilnih o alternativnih načinih zbiranja sredstev. Ene izmed njih sem predstavila v poglavju 2.2. Za začetek bi obema organizacijama predlagala, da poizkusijo z zbiranjem sredstev na primer preko Facebooka, saj se mi zdi način precej enostaven in nezahteven.

4.3 Obdavčitev virov financiranja

V prejšnjem poglavju sem predstavila glavne vire financiranja dveh izbranih humanitarnih organizacij ter jih primerjala med seboj. V nadaljevanju pa sem analizo usmerila še v davčni vidik virov financiranja izbranih humanitarnih organizacij. Teoretični del sem že predstavila v poglavju 3.

4.3.1 Članarine in prispevki članov

Članarina se lahko izvzame iz osnove za obračun DDPO ter se od nje ne obračuna DDV, vendar samo za nepridobitno dejavnosti društva. Če pa društvo poleg nepridobitne opravlja tudi pridobitno dejavnost, je potrebno ločiti del članarine, ki se nanaša na pridobitno dejavnost in jo všteti v osnovo za obračun DDPO ter plačati DDV. Obe izbrani organizaciji v letih 2020 in 2019 nista opravljali pridobitne dejavnosti, zato je prihodek od članarin v celoti neobdavčen.

DPM Metlika je imelo v letu 2020 prihodke od članarin v višini 145 €, kar je zelo malo. Na drugi strani je imelo DD Metlika v letu 2020 prihodke od članarin v višini 1.920 €, precej več kot DPM Metlika. Razlog za takšno razliko je v starostni strukturi članov obeh društev. Kot sem že omenila zgoraj ima DPM Metlika več mlajših članov, ki so oproščeni plačila članarine (šoloobvezni otroci). Člani DD Metlika pa so predvsem starejši. Prav tako v statutu nimajo zapisane možnosti, da bi bil kdo oproščen plačila članarine ali ne, torej velja obveznost za vse člane enako, ne glede na starost.

Članarina, ki je opredeljena s statutom in se določi s finančnim načrtom, predstavlja v celoti nepridobitno dejavnost. S finančnim načrtom je določena tudi poraba te članarine, največkrat se porabi za izvajanje osnovnega programa društva. Če gre za razna doplačila članov, tudi nečlanov, za srečanje, delavnice, prireditve in podobno, se tak prihodek uvršča med pridobitno dejavnost. Razen v primeru, ko je to del obvezne letne članarine (Čižman, 2021).

V primeru DD Metlika porabijo prihodke od članarine za organizacijo predavanj in izobraževanj za člane, pri DPM Metlika pa na primer za organizacijo delavnic za otroke. Torej obe društvi porabita tovrstna sredstva za izvajanje osnovnega namena. Za pokrivanje dodatnih stroškov pa člani tudi sami prostovoljno prispevajo. Prostovoljni prispevki se prav tako izvzamejo iz osnove za obračun DDPO in so oproščeni plačila DDV, če se navezujejo na nepridobitno dejavnost. Zelo hitro pa v teh primerih pride tudi do pridobitne dejavnosti, zato je potrebno vsako situacijo gledate zase.

Pri DPM Metlika so imeli v letu 2018 prihodke iz pridobitne dejavnosti v višini 2.543 €. Ti so se nanašali na prispevke staršev za letovanje, ki ga je organiziralo društvo. Letovanje je bilo namenjeno otrokom iz socialno ogroženih družin v okviru programa Pomežik soncu, ki ga vodi ZPMS. DPM Metlika je ponudilo letovanje tudi otrokom, ki ne ustrezajo »merilom« razpisa in stroški ne morejo biti pokriti iz programa, temveč so jih morali nakazati starši/skrbniki. Te prihodki se zato razvrščajo med pridobitno dejavnost, ki je vključena v obračun DDPO. Ker je imelo društvo večje pripadajoče odhodke od prihodkov, in je te pokrilo iz drugih neobdavčenih virov, je v davčnem obračunu izkazalo davčno priznane odhodke v višini obdavčljivih prihodkov, končna davčna osnova je bila 0 €.

Pri opravljanju pridobitne dejavnosti mora društvo izstaviti račun in ga tudi davčno potrditi. Zgolj za pobiranje članarine to ni potrebno. Mora pa društvo izstaviti račun za izlete, ki jih organizira, športne dogodke, koncerte itd. Ker bi to ogrozilo delovanje nekaterih društev, so na Ministrstvu za finance uvedli posebne pogoje, ki nevladne organizacije izvzame iz sistema izdajanja in potrjevanja računov. Eden izmed pogojev je višina prihodkov iz pridobitne dejavnosti, in sicer ne smejo presegati 5.000 € (CNVOS, 2016). Torej DPM Metlika izpolnjuje ta pogoj in jim ni bilo potrebno izdajati in potrjevati računov. Poleg tega organizacijo vodijo prostovoljci (z izjemo zaposlene tajnice), kar pomeni, da izpolnjujejo še enega izmed pogojev. Tretji pogoj je povezan s cenami, ki ne smejo biti višje ali enake kot jih za podobne storitve/blago zaračunavajo pridobitne organizacije. DPM Metlika izpolnjuje tudi tega. Zadnji pogoj pa je, da so te storitve oz. blago dostavljeni fizičnim osebam (CNVOS, 2016). Tudi tu DPM Metlika ni imelo težav.

Prostovoljne prispevke lahko zbirajo samo nepridobitne organizacije oz. fizične osebe, ki za to pridobijo dovoljenje upravne enote in mora za to obstajati upravičen razlog. Takšni primeri so naravne nesreče, humanitarna pomoč, splošna korist itd. Upravna enota določi tudi način zbiranja ter časovni okvir. Brez dovoljenja je takšno zbiranje kaznivo (Ministrstvo za javno upravo, brez datuma).

Leta 2019 je imelo DD Metlika visok delež članarine in prostovoljnih prispevkov glede na celotne prihodke. Približno 15 % zneska obsegajo članarine, ostalo pa so prispevki članov. Društvo vsako leto organizira zdravljenje v zdravilišču za svoje člane, ki ga sofinancira FIHO. Razliko, ki je društvo ne more zagotoviti, pa morajo člani prispevati sami (prispevek je določen v prijavi in je tudi pogoj za pridobitev sredstev FIHO). Na podlagi teh določil v programu FIHO in natančne navedbe tudi ob prijavi na razpis, se ti prispevki štejejo kot

nepridobitni prihodki. Tudi v primeru, če bi se prispevki uvrščali med pridobitno dejavnost, društvo ne bi plačalo davka, saj je prispevek določen v višini razlike stroška. Zdravilišče izstavi društvu račun za storitev, društvo del pokrije iz sredstev FIHO ali donacij, razliko pa iz prispevkov članov. Pri tem ne nastane dobiček, ki bi bil obdavčen.

4.3.2 Javna sredstva

Obe obravnavani humanitarni organizaciji se financirata tudi iz javnih sredstev. Pri DD Metlika so to dotacije občin in FIHO (prikazane posebej). Pri DPM Metlika so v to skupino sredstev uvrščene dotacije občine za izvajanje dejavnosti ter za sofinanciranje plač zaposlene tajnice društva in dotacija Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije za program usposabljanja na delovnem mestu. Dotacije sodijo med nepovratna sredstva. To pomeni, da se organizacija prijavi na razpis, navadno mora izpolniti daljšo vlogo/obrazec. V zameno za odobreno dotacijo organizaciji ni potrebno vrniti ničesar. Lahko rečemo tudi, da gre za »zastonj« denar. Kadar so dotacije izplačane iz javnih sredstev (proračuna države), spadajo med subvencije. Če pa so plačane iz zasebnih sredstev (podjetja, posamezniki), jih štejemo med donacije (Prusnik, 2015).

Poglejmo dotacije občine na primeru DPM Metlika. Te so razdeljene na dotacijo za redno dejavnost in dotacijo za sofinanciranje plače. Društvo se za pridobitev rednih sredstev za delovanje prijavi na razpis občine. Prijavi priloži poročilo o delu in porabi prejetih sredstev za prejšnje leto, priloži tudi računovodsko poročilo o poslovanju celotnega društva ter načrt dela za leto, za katero kandidira za sredstva iz razpisa, ki mora zajemati tudi finančni načrt. Občina po izteku roka za prijave, sredstva razdeli prijavljenim na podlagi sprejetega pravilnika. Društvo prejme sredstva na podlagi sklenjene pogodbe z občino. Ta sredstva praviloma nakaže štirikrat na leto (vsak tretji mesec) oz. v skladu z določili pogodbe. Po enakem postopku se na razpis prijavi tudi DD Metlika. Ker DD Metlika deluje in vključuje člane iz vseh treh belokranjskih občin, se redno prijavlja tudi na razpise v občinah Črnomelj in Semič. Ti dve sofinancirata dejavnost DD Metlika v bistveno manjšem obsegu kot Občina Metlika.

Obe društvi se občasno prijavljata tudi na druge priložnostne razpise Občine Metlika. V letih 2019 in 2020 takih ni bilo.

Poleg prijave na razpise občin se DD Metlika prijavi tudi na razpis za sredstva FIHO. Postopek sem podrobneje predstavila v poglavju 4.3. Sredstva s strani občine in FIHO obe društvi prejmete za točno določen namen, zato jim rečemo namenska sredstva. Namen ni pridobivanje dobička oz. konkuriranje na trgu (kot na primer pri gospodarskih družbah), zato dotacije niso obdavčene z DDV, iz obračuna DDPO se izvzamejo kot nepridobitni prihodki, prav tako društvo sredstva prejme na podlagi sklenjene pogodbe in ne rabi izdajati računov.

Dotacijo za sofinanciranje stroškov dela zaposlene na DPM Metlika občina nakaže mesečno, po prejemu zahtevka. Tega prikazuje slika 8. Zahtevk sicer nadomešča račun, vendar ta

sploh ne bi bil potreben, saj ima sofinanciranje zaposlitve naravo prave dotacije (podlaga je sklenjena pogodba). Zadostovala bi le mesečna specifikacija stroškov. Za dotacijo sredstev za plače veljajo iste ugotovitve glede obdavčitve kot za dotacijo za redno delovanje društva.

Slika 8: Primer zahtevka za sofinanciranje zaposlitve

Zahtevak: 10-2020-REDNA ZAPOSILITEV

Datum: 5.11.2020

Valuta: 15.11.2020

OBČINA METLIKA

Mestni trg 24

8330 METLIKA

Davčna št.: SI74906275

ZAHTEVEK ZA SREDSTVA IZ PRORAČUNA 2020

V skladu s sklenjeno pogodbo št.

o sofinanciranju zaposlitve v pisarni DPM Metlika v letu 2020

vam izstavljamo zahtevak za sofinanciranje zaposlitve [redacted]

strošek zaposlitve – OKTOBER 2020	[redacted]
-----------------------------------	------------

SKUPAJ ZAHTEVEK: [redacted]

DDV ni obračunan po 94. členu ZDDV-1.

Pri plačilu se sklicujte na številko: 00 10-2020

predsednica
Alenka MUC

Vir: DPM Metlika (2020b).

4.3.3 Donacije

Obe obravnavani društvi sta prejeli donacije s strani podjetij in fizičnih oseb. Donacije v denarju sta društvi prejeli v obliki nakazila na poslovni račun, donatorjem pa so se zahvalili javno oz. osebno. Donatorskih pogodb nista sklepali, saj posamezne donacije niso predstavljale zneskov višjih od 500 €. Kot je že predstavljeno v tretjem poglavju, so donacije oproščene plačila DDV. Prav tako donatorji niso pričakovali protiusluge s strani društva, torej ni potrebno niti izdajanje računa. Prihodki od donacij so pri obeh družtvih tudi pravilno izvzeti iz osnovne za obračun DDPO.

DPM Metlika je v letu 2020 prejelo tudi donacije v naravi in sicer so zbirali rabljene računalnike. Zaradi epidemije COVID-19 se je šola izvajanja »na daljavo«, prav tako marsikatera služba. Socialno ogrožene družine si niso mogle privoščiti nakupa novega računalnika. Da bi otrokom, učencem, dijakom, študentom in tudi nekaterim mladim zaposlenim omogočili nemoteno šolanje/delo od doma, so zbirali rabljene računalnike ter jih

podarili naprej. Po naravi gre sicer za donacije sredstva, ki sodijo med osnovna sredstva. Vendar je bila DPM Metlika v tem primeru zgolj neke vrste posrednik, koordinator med donatorji in prejemniki. Podarjenih računalnikov DPM Metlika ni pripoznal med svojimi osnovnimi sredstvi, niti jih ni vrednotil, saj jih je v istem trenutku podaril naprej.

DD Metlika večjih stvarnih donacij v zadnjih dveh letih ni prejel. Zgolj nekaj manjših donacij propagandnega materiala s strani predavateljev oz. podjetij, ki so specializirana za produkte za sladkorne bolnike.

4.3.4 Ostali prihodki

Med ostale prihodke DPM Metlika bi uvrstila prihodke iz naslova srečelova. DPM Metlika organizira srečelov vsako leto za pustno soboto v okviru večjega dogodka. Dobitke donirajo lokalna podjetja in samostojni podjetniki, vsaka kupljena srečka pa prinaša dobiček. Izkupiček od prodanih srečk društvo položi na svoj račun. Tak prihodek ni obdavčen z davkom od iger na srečo, saj humanitarne organizacije lahko enkrat letno priredijo srečelov brez obdavčitve in brez posebnega dovoljenja. Za prodane srečke jim ni potrebno izdajati računov, prihodek tudi ni obdavčen z DDV. Sodijo pa prihodki od srečelova med pridobitne prihodke po DDPO.

V letu 2020 je DPM Metlika prejelo tudi državno pomoč zaradi epidemije COVID-19, in sicer so bili oproščeni plačila prispevkov za zaposleno tajnico za tri mesece (marec, april, maj). Prejeli pa so tudi povračilo izplačanega kriznega dodatka za mesec december. Ker gre v obeh primerih za obliko državne pomoči, se oba prihodka izvzameta iz osnove za obračun DDPO. Drugih prihodkov DPM Metlika v zadnjih dveh letih ni imel. DD Metlika v zadnjih dveh letih ni imel drugih prihodkov, kar je že predstavljeno zgoraj.

4.3.5 Program Botrstvo

Posebej bi predstavila program Botrstvo, v katerem sodeluje DPM Metlika, čeprav ni neposredno povezan z viri financiranja društva, ima pa zaradi tega programa DPM Metlika višji letni promet na poslovnem računu, kot bi ga imel sicer. Program je namenjen otrokom in mladostnikom v stiski. Cilj je otrokom nuditi denarno pomoč za večjo kakovost življenja, boljšo socialno vključenost in podporo izobraževanja, kreativnosti itd. Poleg pomoči potrebnih otrok v programu sodeluje tudi t. i. boter. Gre za osebo, ki enemu izmed otrok mesečno nameni 30 €, lahko tudi več. Denar lahko nakaže direktno na račun ZPMS ali društva in ga nameni za potrebe točno določenega otroka ali pa sredstva nakaže v botrski sklad. Ta sklad je namenjen zagotavljanju pomoči otrokom brez botra, tistim, ki tega izgubijo ali pa ne prejmejo donacije s strani botra za tekoči mesec (ZPM Moste-Polje, brez datuma).

Konec leta 2019 je bilo v program Botrstvo vključenih 7.550 botrov, od tega je bilo 4.554 botrov, ki mesečno nakazujejo denar svojemu »varovancu«. Na dan 31. 12. 2019 je bilo v program Botrstvo vključenih 9.495 otrok, 5.379 jih je imelo svojega botra. Nekateri otroci imajo lahko tudi dva botra. Od začetka izvajanja programa do konca 2019 so zbrali 15,7 milijonov evrov (botri in botrski sklad). Vsi prilivi skupaj so v letu 2019 znašali 2,7 milijonov evrov (ZPM Moste-Polje, 2020).

Prošnje za vključitev otrok v program botrstva obravnava Komisija za humanitarna vprašanja v okviru ZPM Moste-Polje, ki vodi projekt. Predloge za vključitev otroka v program navadno podajo svetovalne službe osnovnih šol, vrtcev, srednjih šol itd., ki so najboljše seznanjene z razmerami, v katerih biva ogroženi otrok. Prav tako lahko predlog poda kdorkoli, ki pozna stanje otroka oz. družine, lahko družina tudi sama predlaga otroka. Sredstva, ki jih otrok prejme s strani botrstva, so v prvi vrsti namenjena plačilu stroškov izobraževanja otroka, prostočasnih aktivnosti in osnovnih življenjskih potrebščin (ZPM Moste-Polje, brez datuma).

DPM Metlika zbira predloge za vključitev v program s strani lokalnih osnovnih šol, vrtca, centra za socialno delo in ostalih predlagateljev. Prejete prošnje posreduje Komisiji za humanitarna vprašanja, ki jih pregleda ter odobri ali zavrne. Odobrene prošnje nato skupaj z dopisom posreduje botrom za vsakega »varovanca« posebej. Boter vsak mesec nakaže sredstva na račun ZPM Moste-Polje. ZPM Moste-Polje konec meseca izvede individualna nakazila DPM Metlika za vse otroke, ki so jih predlagali v program in so jim prošnjo tudi odobrili bodisi s tem, da so jim poiskali botra bodisi iz botrskega sklada. Otroci oziroma njihovi starši ali drugi skrbniki sredstev ne prejmejo na svoj TRR, saj bi se v tem primeru šteli med druge prejeme in darila, ki pa so obdavčena z dohodnino. Tako bi morali konec leta te prihodke prijaviti v letni obračun in plačati dohodnino. Zato DPM Metlika, kot humanitarna organizacija, razpolaga s prejetimi sredstvi in v njihovem imenu oziroma za njihov račun plačuje račune. To je dobro tudi iz naslova spremljanja namenske porabe sredstev.

Denarne prilive v računovodstvu evidentirajo na posebnih kontih (knjigovodskih računih) za vsakega otroka posebej. Saldo prejetih sredstev se zmanjšuje za vrednost plačanih računov za otroka, ki jih plačuje DPM Metlika na podlagi prinesenih računov. Vse račune, ki jih otroci oziroma skrbniki prinesejo v pisarno društva za plačilo, najprej formalno pregleda tajnica, vsebinsko pa tudi predsednica društva, ki tudi odobri izplačilo s svojim podpisom. Račune nato posredujejo v računovodstvo, kjer račune knjižijo in izvedejo plačilo. Da ne bi prihajalo do zlorab sredstev oz. prekomerne porabe, morajo otroci/njihovi starši pred nakupom pri tajnici DPM Metlika preveriti, koliko sredstev imajo še na razpolago na »svojem računu«. Problemi nastanejo, ker starši/skrbniki otrok računov ne prinašajo redno oz. jih sploh ne prinesejo. Sredstva na njihovih kontih se kopičijo, DPM Metlika nima na podlagi česa poravnati obveznosti, ki pa pogosto ostanejo neporavnane. Tudi odnos nekaterih prejemnikov do sredstev in DPM Metlika je slab in nedosleden.

4.4 Predlogi za izboljšave

Po opravljeni analizi virov financiranja obeh humanitarnih organizacij sem ugotovila, da so uporabljeni načini in viri financiranja bolj ali manj standardni in v uporabi že nekaj časa. To pomeni, da obe društvi nista spoznali in izkoristili novih/alternativnih oblik pridobivanja denarnih sredstev. Razlogov za to je več. Najbolj verjetno je poglobitni razlog v zadostnem obsegu dosedanjih sredstev. Društvi torej za svoje delovanje prejmeta dovolj sredstev in nimata večjega interesa pridobivanja še več sredstev. Drugi razlog pa je v starostni strukturi vodstva. Članstvo in posledično vodstvo DD Metlika sodi med starejše, enako velja tudi za dejansko vodstvo DPM Metlika. Kljub temu, da poznajo in uporabljajo sodobno tehnologijo in socialna omrežja, bi za spremembe v delovanju, načrtovanju, razmišljanji potrebovali večji angažma mlajših (odraslih) članov. Ti bi se morali aktivneje vključevati v neposredno delo društev, prevzemati pobudo in rasti ob pomoči in izkušnjah starejših.

Glede na to, da se v današnjem času vse več ljudi srečuje s pomanjkanjem nečesa v življenju in potrebuje pomoč, imata društvi vse več dela pri zagotavljanju pomoči čim večjemu številu pomoči potrebnih ljudi. Tudi epidemija COVID-19, ki se je pričela v letu 2020, je s seboj prinesla zdravstveno krizo, posledično bo po vsej verjetnosti sledila tudi gospodarska kriza. Dostopnost do virov in institucij je vse slabša in pričakovati je, da bo pomoč (tako finančno in vse bolj tudi socialno) potrebovalo vse več ljudi. Humanitarne organizacije in društva bodo dobila še pomembnejšo vlogo in se lahko že zdaj začnejo pripravljati na to krizo.

Pri DPM Metlika bi se lahko v pridobivanje denarnih sredstev usmerili tudi preko socialnih omrežij. Eden izmed načinov je predstavljen v poglavju 2.2, in sicer zbiranje denarja preko portala Facebook z neke vrste virtualno zbiralno akcijo. Sama tukaj sicer vidim eno težavo. Trenutno zaposlena tajnica ima sedaj precej dela z urejanjem dokumentov in koordiniranjem programa Botrstvo. Ob tem ji ne ostane dovolj časa za kvalitetno pripravo in izvedbo osnovnega programa. Zaradi pomanjkanja časa se tudi ne posveča iskanju novih virov in načinov pridobivanja prihodkov. Predlagam jim organizacijo »okrogle mize« oz. posveta z zainteresiranimi člani in zunanjimi strokovnjaki oz. deležniki, s katerimi bi skupaj pregledali in predebatirali novosti ter poskušali izboljšati dosedanje aktivnosti v društvu. Občasno dodatno vključevanje članov in drugih prostovoljcev bi vsaj začasno lahko razbremenilo tajnico in nadomestilo sicer že potrebno dodatno zaposlitev še ene osebe. Potrebno bi bilo okrepiti sodelovanje z Zavodom za turizem, šport, kulturo in mladino, potreben bi bil tudi dogovor z občino, ki že zdaj sofinancira delovanje in stroške dela za zaposleno.

Po pogovoru z vodstvom DPM Metlika sklepam, da so postopki za prijavo na razpise za pridobivanje sredstev (predvsem FIHO) precej zapleteni in potrebno je izpolniti veliko obrazec. Kriteriji za dodelitev so zelo strogi in manjšim društvom, kot na primer DPM Metlika, se ne splača oddati prijave na razpis, saj dobijo zelo malo ali celo nič sredstev. Tukaj bi bilo potrebno na nivoju države oz. večjih humanitarnih organizacij in fundacij, ki pripravljajo razpise, sistem poenostaviti in ga narediti bolj razumljivega in predvsem dostopnega, pri tem pa ohraniti »varovalke« proti zlorabi sredstev.

Pri DD Metlika bi kot največjo težavo izpostavila starost članov društva. Gre predvsem za starejšo populacijo, večinoma 70 in več let, ki niso tako veščji uporabe sodobnih programov in prednosti, ki jih nudijo. Zato so tudi njihovi načini pridobivanja sredstev za financiranje delovanja precej standardni (donacije, prispevki članov, javna sredstva). Glede na njihov program bi bilo nujno poiskati še kak nov vir financiranja. Tukaj je moje razmišljanje usmerjeno predvsem na organizacijo zdravljenja v zdraviliščih, kjer so stroški visoki (tudi 500 € na osebo na teden). Po besedah predsednika bi želeli v prihodnje zagotoviti možnost zdravljenja še več osebam, saj si vsi tega ne morejo privoščiti brez dodatne finančne pomoči. Predlagala sem jim sodelovanje z mlajšimi generacijami, ki so veščji uporabe socialnih omrežij in ostalih programskih orodij, s katerimi bi o njihovem namenu obvestili širšo javnost in s tem poskusili pridobiti nove financirje.

Obe društvi bi lahko prišli do novih prihodkov tudi preko prodaje izdelkov oz. storitev. Na primer DPM Metlika bi prodala izdelke, ki jih na delavnicah/srečanjih ustvarijo udeleženci. Na ta način ustvarjeni prihodki bi se sicer uvrščali med prihodke iz pridobitne dejavnosti in bi se šteli v osnovo za obračun DDPO. Vendar bi društvo, kljub obdavčitvi, s tem ustvarilo dodatne prihodke za delovanje in izvajanje programa.

V primeru DD Metlika bi bila ena izmed možnosti pridobivanja dodatnih prihodkov organizacija delavnic, predavanj oz. seminarjev za zunanje uporabnike (nečlane). Člani društva bi lahko z javnostjo delili svoje izkušnje, predloge, pridobljeno znanje in novosti, ki drugim niso poznani. Pri tem bi društvo zaračunavalo prijavnino ali pa bi obiskovalci društvu namenili zgolj prostovoljne prispevke. To bi seveda spet pomenilo obveznost izdaje računa ter prihodek od pridobitne dejavnosti, pa vendar bi društvu v najslabšem primeru (če ne bi imeli nič stroškov) po plačilu davka še vedno ostalo vsaj 81 % zbranih sredstev.

Nobeno izmed predstavljenih društev še ni poskusilo z avkcijo doniranih stvari, oziroma izdelkov znanih članov, someščanov ali drugih donatorjev. Tudi tukaj vidim priložnost za pridobitev dodatnih sredstev.

Za obe obravnavani organizaciji je še veliko možnosti za izboljšave in optimiziranje financiranja. Vendar bosta brez dodatnega truda in angažiranosti obstali na istem mestu, stagnirali, če ne celo nazadovali. Regija, v kateri se nahajata, je že nekaj časa med gospodarsko šibkejšimi, ljudje se zaradi brezposelnosti selijo v večja mesta, tudi v tujino. S tem se večja število tistih, ki so ostali in potrebujejo pomoč in manjša število tistih, ki bi lahko pomagali (predvsem finančno).

SKLEP

Humanitarne organizacije so ustanovljene z namenom zagotavljanja oziroma nudenja pomoči ljudem, ki jo potrebujejo. Pri tem ni pomembno ali so ti člani organizacije ali ne. Po pravnoorganizacijski obliki so te organizacije društva, torej so v osnovni nepridobitne organizacije. To pomeni, da njihov namen ni pridobivanje dobička, temveč zagotavljanje

pogojev za uresničevanje skupnih interesov članov. Za doseganje zastavljenih ciljev in realizacijo namena pa potrebujejo določena sredstva. Na prvem mestu so to denarna sredstva, s katerimi krijejo stroške, nastale pri opravljanju dejavnosti. Poleg denarnih pa so pomembna tudi nedenarna sredstva, na primer prostori in oprema za opravljanje dejavnosti itd. Pri pridobivanju sredstev, predvsem denarnih, so humanitarne organizacije odvisne od drugih – države, občin, ministrstev, agencij, podjetij in navsezadnje tudi fizičnih oseb.

Najbolj pogosti viri financiranja humanitarnih organizacij so donacije, namenska javna sredstva s strani proračunskih uporabnikov in dveh agencij, članarina in prostovoljni prispevki. V zadnjih letih vse bolj v ospredje prihaja tudi pomen različnih zbiralnih akcij, preko katerih humanitarne organizacije pridobivajo sredstva za točno določen namen. Zneski, zbrani na omenjenih akcijah, pa so visoki, tudi več sto tisoč evrov. Poleg naštetih virov financiranja, ki so najpogostejši, pa lahko humanitarne organizacije pridobivajo sredstva tudi s prodajo blaga in storitev, organizacijo iger na srečo (srečelov), preko dobrodelnih dražb in podobno. To so na primer prodaja izdelkov, ki jih ustvarijo udeleženci delavnic, prodaja vstopnic za dogodke, ki jih organizacije priredijo itd.

Članarina je določena s statutom društva in je navadno pogoj članstva. Torej oseba s plačilom članarine postane član društva. Vendar samo s prihodki od članarin humanitarne organizacije ne bi delovale v skladu z namenom (zagotavljanje pomoči). Veliko bolj pomembne zanje so donacije. Te prejmejo s strani drugih pravnih in fizičnih oseb. Z denarnimi donacijami zberejo visoke zneske, v preteklosti so zbrali tudi milijon in več evrov. Donacije pa so lahko tudi stvarne – oblačila, računalniška oprema, zdravstveni pripomočki, osnovne potrebščine, hrana itd. Te lahko humanitarna organizacija porabi za svoje potrebe ali pa jih podari naprej. Donacije lahko zbirajo tudi preko raznih dogodkov, kot so na primer koncerti, dobrodelne dražbe, športni dogodki itd. Poleg donacij humanitarne organizacije zbirajo prostovoljne prispevke, ki so praviloma nižje vrednosti kot donacije in s strani fizičnih oseb. Naslednji pomemben vir financiranja so namenska javna sredstva, do katerih so upravičene humanitarne organizacije. Za razliko od društev so humanitarne organizacije upravičene do sredstev FIHO, za katere se morajo prijaviti na poseben razpis. Na podlagi prej predpisanih kriterijev jim FIHO dodeli del sredstev. Tudi za pridobitev sredstev s strani občin in ministrstev se morajo prijaviti na razpis. Humanitarne organizacije se lahko financirajo tudi s prodajo blaga ali storitev, vendar ta način ni pogost.

Glede na analizo virov financiranja dveh humanitarnih organizacij sem ugotovila, da sta pomembna vira dotacije (javna sredstva) in donacije. Članarine predstavljajo manjši delež prihodkov. Pri DD Metlika velik delež prihodkov predstavljajo prispevki članov za organizacijo zdravljenja v zdravilišču, sofinancira pa ga tudi FIHO. Obe humanitarni organizaciji se poslužujeta »standardnih« oblik financiranja. Zato sem jim predlagala nekaj novih možnosti kot na primer pridobivanje donacij s pomočjo socialnih omrežij, uporaba spletne strani za obveščanje širše javnosti o finančnih potrebah, tudi crowdfunding kot že uveljavljeno obliko financiranja pri start-up podjetjih.

Večjega nadzora nad porabo sredstev humanitarnih organizacij ni. Izvaja ga le Računsko sodišče RS, vendar ne vsako leto in ne za vse humanitarne organizacije – samo FIHO. Ostala sredstva in njihovo namensko porabo nadzirajo same organizacije oz. vodstvo organizacij in pa njihovi financerji. Poslovanje humanitarnih organizacij z vidika pravilnosti obdavčitve občasno nadzira FURS. Na Računskem sodišču RS menijo, da organizacije prehitro pridobijo status humanitarne organizacije in da je premalo nadzora nad njihovim delovanjem. Tudi sama se strinjam s tem mnenjem, saj je v preteklosti že večkrat prišlo do zlorabe sredstev, »prilastili« so si jih nekateri posamezniki in z njimi prosto razpolagali. Predlagam znižanje meje, ki določa obveznost revizije letnih izkazov na 500.000 evrov prihodkov oz. odhodkov (trenutna meja je 1 milijon evrov). Sedaj nekatere organizacije, ki ne presegajo meje, že same naročijo zunanjo revizijo (ZPM Moste – Polje) določenih projektov. Revizija predstavlja tudi dodaten strošek organizacije. Nekatere humanitarne organizacije so tudi podale predlog, da bi bilo njihovo poslovanje samo negotovinsko, saj bi tako uspeli omejiti zlorabe in povečati zaupanje ljudi. Poleg tega pa bi morali glavni pogoj opravljanja humanitarne organizacije bolj podrobno razdelati. Mogoče tudi analizirati in ovrednotiti s konkretnimi številkami – na primer koliko osebam so do sedaj pomagali, koliko denarja so zbrali za nekoga itd.

Potreb po pomoči je vse več in humanitarne organizacije postajajo vse večje, nekatere morajo tudi redno zaposlovati, saj s prostovoljnim delom ne opravijo vsega potrebnega dela. Povečan obseg dela, in s tem tudi višji prihodki in odhodki, prinaša tudi več izzivov na področju obdavčitve. Tukaj so pomembni predvsem trije davki, in sicer davek na dodano vrednost (DDV), davek od dohodkov pravnih oseb (DDPO) ter dohodnina. Večja kot je humanitarna organizacija, večje ima prihodke in odhodke, višja je lahko obdavčitev. Zato je v izogib visokim zneskom davkov pomembno dobro poznavanje davčne zakonodaje s strani vodilnih v humanitarni organizaciji. Vsi trije omenjeni davki so prihodek državnega proračuna Republike Slovenije, iz katerega se financirajo tudi humanitarne organizacije. DDV je davek na potrošnjo, DDPO pa davek od dobička. Pri društvih dobiček ni cilj prav tako ni v ospredju prodaja blaga ali storitev, zato so z zakonom opredeljene nekatere oprostitve. Tako so plačila DDV oproščene članarine, donacije, prihodki iz javnih sredstev in nekateri drugi prihodki. Pri tem pa morajo humanitarne organizacije upoštevati pravila in določbe zakona.

Pri DDPO se davčna obveznost izračuna na podlagi prihodkov in odhodkov poslovnega leta, osnova pa je obdavčena po stopnji 19 %. Od vseh prihodkov se najprej odštejejo prihodki od nepridobitne dejavnosti. To so v primeru humanitarnih organizacij članarine, donacije in namenska javna sredstva. V sorazmernem delu se iz osnove izvzamejo tudi odhodki, ki so povezani z nepridobitno dejavnostjo. Največ nejasnosti je pri določanju članarine oz. v primeru deljenja na pridobitno in nepridobitno dejavnost, zato organizacije raje določijo osnovno članarino, ki pomeni zgolj članstvo v humanitarni organizaciji in se v celoti šteje kot nepridobitni prihodek. Prihodki od pobiranja najemnin, prodaje blaga oz. storitev, dodatna plačila članov in podobni predstavljajo pridobitne prihodke in se všttevajo v davčno

osnovo za obračun DDPO. Zato morajo humanitarne organizacije v svojih letnih poročilih strogo ločevati prihodke na pridobitne in nepridobitne.

Dohodnina ni neposredno povezana s humanitarnimi organizacijami, saj gre za davek od dohodkov fizičnih oseb. Vendar je njeno poznavanje za humanitarne organizacije vseeno zelo pomembno zaradi porabe zbranih sredstev oziroma razdelitve teh sredstev. Če fizična oseba prejme denarno pomoč od humanitarne organizacije, je tak dohodek oproščen plačila dohodnine. To je pomembna oprostitvev, saj bi tak dohodek pomenil visoko davčno obveznost osebe, ki je že tako v stiski in prosi za pomoč. Če pa bi oseba morala plačati še davek, bi bila to velika izguba.

Pri analizi obdavčitve virov financiranja izbranih humanitarnih organizacij sem ugotovila, da imata obe organizaciji (DPM Metlika in DD Metlika) večino oz. vse prihodke povezane z nepridobitno dejavnostjo in v preteklih letih nista imeli obveznosti za plačilo DDPO. Prav tako imata malo letnega prometa in večino prihodkov, ki so oproščeni plačila DDV. Z davčnega vidika je poslovanje obeh organizacij optimalno. Analiza je dobro pokazala tudi vpliv epidemije COVID-19 na obe društvi, predvsem pri DD Metlika so posledice večje kot pri DPM Metlika. Višina finančnih sredstev se je pri DD Metlika precej zmanjšala (prostovoljni prispevki). To nakazuje na to, kako hitro lahko finančno stabilno društvo pride do točke, ko je ogroženo delovanje društva. Prav tako je razvidno zmanjšanje višine javnih sredstev pri obeh društvih.

LITERATURA IN VIRI

1. 24ur.com (2016, 4. januar). *Furs: rešitev prodaje izdelkov na šolskih bazarjih so prostovoljni prispevki*. Pridobljeno 15. novembra 2021 iz <https://www.24ur.com/novice/slovenija/ravnatelj-pecan-to-je-skandalozno-drzava-preganja-sole-veliki-lopovi-pa-se-prosto-sprehajajo.html>
2. Aščič, J. (2018, 8. oktober). *Tednik* [televizijska oddaja]. Ljubljana: RTV Slovenija.
3. Bartolj, M. V. (2016, 27. julij). *Društva in meja 5.000 evrov za izdajanje gotovinskih računov*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz <https://www.findinfo.si/medijsko-sredisce/v-srediscu/174718#>
4. Borštnik, B. (2017, 22. marec). *Množično financiranje (crowdfunding)*. Pridobljeno 11. januarja 2021 iz <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/pridobivanje-sredstev/mnozicno-financiranje-crowdfunding>
5. CNVOS. (2016, 3. junij). *Davčnih blagajn za mala društva ni več!* Pridobljeno 2. junija 2021 iz <https://www.cnvos.si/novice/1702/davcnih-blagajn-za-mala-drustva-ni-vec/>
6. CNVOS. (brez datuma a). *Kaj je društvo*. Pridobljeno 10. januarja 2021 iz <https://www.cnvos.si/nvo-vseved/spletni-vodici/korak/2/6/33>
7. CNVOS. (brez datuma b). *Število NVO*. Pridobljeno 10. januarja 2021 iz <https://www.cnvos.si/nvo-sektor-dejstva-stevilke/stevilo-nvo/>

8. CNVOS. (brez datuma c). *Obveznosti humanitarnih organizacij*. Pridobljeno 10. januarja 2021 iz <https://www.cnvos.si/nvo-vseved/spletni-vodici/korak/352/353/361>
9. Čižman, M. (2014, 24. april). *Donacije v denarju in v naravi*. Pridobljeno 10. januarja 2021 iz <https://www.revijaiks.si/2014/05/Racunovodstvo/clanek/337651/donacije-v-denarju-in-v-naravi?h=donacije&rnd=0.6986313024301141>
10. Čižman, M. (2021, 27. januar). *Na kaj morajo paziti nepridobitne organizacije pri obračunu DDPO za leto 2020*. Pridobljeno 2. marca 2021 iz <https://www.revijaiks.si/2021/02/Davscine/clanek/5788241/na-kaj-morajo-paziti-nepriidobitne-organizacije-pri-obracunu-ddpo-za-leto-2020-?h=ddv%20dru%C5%A1tva>
11. DATA d.o.o. (2021, 14. maj). *Donacije in davčne olajšave – spremembe ZDDPO-2* [objava na blogu]. Pridobljeno 10. novembra 2021 iz <https://data.si/blog/donacije-in-davcne-olajsave-spremembe/>
12. Društvo diabetikov Metlika. (2008). *Pravila Društva diabetikov Metlika*. Metlika: Društvo diabetikov Metlika.
13. Društvo diabetikov Metlika. (2020). *Letno poročilo 2019*. Metlika: Društvo diabetikov Metlika.
14. Društvo diabetikov Metlika. (2021). *Letno poročilo 2020*. Metlika: Društvo diabetikov Metlika.
15. Društvo diabetikov Metlika. (brez datuma). *O društvu*. Pridobljeno 14. aprila 2021 iz <https://diabetiki-metlika.org/o-drustvu/>
16. Društvo prijateljev mladine Metlika. (2013, 10. junij). *Statut Društva prijateljev mladine Metlika*. Pridobljeno 14. aprila 2021 iz http://www.dpm-metlika.si/content.asp?sif_co=2
17. Društvo prijateljev mladine Metlika. (2020a). *Letno poročilo 2019*. Metlika; Društvo prijateljev mladine Metlika.
18. Društvo prijateljev mladine Metlika. (2020b). *Zahtevki za sredstva iz proračuna 2020*. Metlika: Društvo prijateljev Mladine Metlike.
19. Društvo prijateljev mladine Metlika. (2021a). *Letno poročilo 2020*. Metlika: Društvo prijateljev mladine Metlika.
20. Društvo prijateljev mladine Metlika. (2021b). *Obrazec za obračun davka od dohodkov pravnih oseb*. Metlika: Društvo prijateljev mladine Metlika.
21. Društvo prijateljev mladine Metlika. (brez datuma). *Dejavnosti*. Pridobljeno 14. aprila iz http://www.dpm-metlika.si/content.asp?sif_co=3
22. European Commission. (2020, 16. december). *Humanitarian principles*. Pridobljeno 3. februarja 2021 iz https://ec.europa.eu/echo/who/humanitarian-aid-and-civil-protection/humanitarian-principles_en
23. Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji - FIHO. (2019a, 17. december). *Sklep o razporeditvi sredstev za 2020 za humanitarne organizacije*. Pridobljeno 21. januarja iz <https://fiho.si/wp-content/uploads/2019/12/raz2020HO.pdf>
24. Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji - FIHO. (2019b, 17. december). *Sklep o razporeditvi sredstev za 2020 za invalidske*

- organizacije*. Pridobljeno 21. januarja 2021 iz <https://fiho.si/wp-content/uploads/2019/12/raz202IO.pdf>
25. Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji - FIHO. (brez datuma a). *Organiziranost*. Pridobljeno 21. januarja 2021 iz <https://fiho.si/organiziranost/>
 26. Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji - FIHO. (brez datuma b). *Poslanstvo in vizija: FIHO*. Pridobljeno 21. januarja iz <https://fiho.si/poslanstvo-in-vizija/>
 27. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (2015, februar). *Davek na dodano vrednost: Obdavčitev subvencij z DDV*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_na_dodano_vrednost/Opis/Obdavcitev_subvencij_z_DDV.docx
 28. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (2017, 1. marec). *Davek od srečk*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_od_sreck/Opis/Davek_od_sreck.doc
 29. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (2018, februar). *Oprostitev davka za opravljanje nepridobitne dejavnosti*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_od_dohodkov_pravnih_oseb/Opis/Oprostitev_davka_za_opravljanje_nepridobitne_dejavnosti.doc
 30. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (2020, 16. december). *Obvestilo o lestvici za odmero dohodnine in olajšave za leto 2021*. Pridobljeno 2. septembra 2021 iz https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Letna_odmera_dohodnine/Opis/Lestvica_za_leto_2021.docx
 31. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (brez datuma a). *Obračun davka od dohodkov pravnih oseb*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz https://www.fu.gov.si/poslovni_dogodki_podjetja/obracun_davka_od_dohodkov_pravnih_oseb/
 32. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (brez datuma b). *Letna odmera dohodnine*. Pridobljeno 2. septembra 2021 iz https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/letna_odmera_dohodnine/#c1072
 33. Finančna uprava Republike Slovenije - FURS. (brez datuma c). *Namenitev dela dohodnine*. Pridobljeno 2. septembra 2021 iz https://edavki.durs.si/EdavkiPortal/openportal/CommonPages/Opdynp/PageD.aspx?category=namenitev_dela_dohodnine_fo
 34. ICRC. (brez datuma). *Humanitarian organisations*. Pridobljeno 1. februarja 2021 iz <https://casebook.icrc.org/glossary/humanitarian-organisations>
 35. Klemenčič, I. (2020, 2. marec). *Anita Ogulin o tem, da bi morale humanitarne organizacije poslovati le brezgotovinsko*. Pridobljeno 5. junija 2021 iz <https://www.dnevnik.si/1042923695>

36. Kozorog, N. (2020, 16. november). *Zlorabe humanitarne pomoči: kdo je kriv?*. Pridobljeno 5. junija 2021 iz <https://novice.svet24.si/clanek/novice/slovenija/5fb1848dc041a/zlorabe-humanitarne-pomoci-kdo-je-kriv>
37. Kunšek, M. (2010, 17. september). *Društvo je lahko tudi donator*. Pridobljeno 2 junija 2021 iz <https://www.findinfo.si/medijsko-sredisce/v-srediscu/58616>
38. Lexpera d.o.o. (2020, 5. februar). *Delu enostarševskih družin zaradi višje minimalne plače nižja socialna pomoč*. Pridobljeno 5. junija 2021 iz <https://www.findinfo.si/medijsko-sredisce/dnevne-novice/257233>
39. Ložar, K. (2015, 20. marec). *Izdajanje računa za dobavljanje v tujino*. Pridobljeno 5. junija 2021 iz <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/izdajanje-racuna-za-dobavljanje-v-tujino>
40. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije - MDDSZ. (brez datuma). *Razvid humanitarnih organizacij*. Pridobljeno 9. septembra 2020 iz <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/sociala/Razvid-humanitarnih-organizacij-Ministrstva-za-delo-druzino-socialne-zadeve-in-enake-moznosti.docx>
41. Ministrstvo za finance. (2021, 28. januar). *Namenitev dela dohodnine v višini 1% in dopolnitev seznama upravičencev do donacij za leto 2020*. Pridobljeno 15. februarja 2021 iz <https://www.gov.si/novice/2021-01-28-namenitev-dela-dohodnine-v-visini-1-in-dopolnitev-seznama-upravicencev-do-donacij-za-leto-2020/>
42. Ministrstvo za javno upravo. (2020, 17. november). *Register invalidskih organizacij*. Pridobljeno 2. junija 2020 iz <https://podatki.gov.si/dataset/register-invalidskih-organizacij>
43. Ministrstvo za javno upravo. (brez datuma). *Zbiranje prostovoljnih prispevkov*. Pridobljeno 2 junija 2020 iz <https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzava-druzba/drustva-javne-prireditve/zbiranje-prostovoljnih-prispevkov.html>
44. Ministrstvo za zdravje. (brez datuma). *Humanitarne organizacije s področja zdravja*. Pridobljeno 9. septembra 2020 iz <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Razvid-humanitarnih-organizacij-MZ-2019.pdf>
45. Müller, M. (2018, 26. november). *Donacija ali sponzorstvo? Kakšna je razlika?*. Pridobljeno 1. februarja 2021 iz <https://www.minimax.si/blog-donacija-ali-sponzorstvo-kakšna-je-razlika/>
46. Planinska zveza Slovenije. (brez datuma). *Članarina PZS*. Pridobljeno 21. januarja 2021 iz <https://clanarina.pzs.si/membership>
47. Prusnik, M. (2015, 31. december). *Subvencije v sistemu DDV*. Pridobljeno 11. junija 2021 iz <https://www.revijaiks.si/2016/01/Davscine/clanek/357072/subvencije-v-sistemu-ddv?h=dotacija>
48. Prusnik, M. (2017, 25. januar). *Končni poračun odbitka DDV za leto 2016*. Pridobljeno 25. avgusta 2021 iz <https://www.revijaiks.si/2017/02/Davscine/clanek/283572/koncni-poracun-odbitka-ddv-za-leto-2016?h=odbitni%20dele%C5%BE>

49. Računovodja.com. (2019, 17. december). *Uvrstitev na seznam upravičencev do donacij*. Pridobljeno 2. februarja 2021 iz <https://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=4002>
50. Računsko sodišče Republike Slovenije. (2017, 27. december). *Revizijsko poročilo: Pravilnost in učinkovitost poslovanja Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji* (str. 13-18). Pridobljeno 12. februarja 2021 iz https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/revizija/2031/FIHO_PP14-15.pdf
51. Računsko sodišče Republike Slovenije. (brez datuma a). *O nas*. Pridobljeno 12. februarja 2021 iz <https://www.rs-rs.si/o-racunskem-sodiscu/o-racunskem-sodiscu/o-nas/>
52. Računsko sodišče Republike Slovenije. (brez datuma b). *Pobuda za revizijo*. Pridobljeno 12. februarja iz <https://www.rs-rs.si/revizije-in-revidiranje/pobuda-za-revizijo/>
53. Rdeči križ Slovenije. (brez datuma). *Potrebujemo solidarnost*. Pridobljeno 1. februarja 2021 iz <https://www.rks.si/sl/COVID---19/>
54. Stražiščar, B. (2020, december). *Obseg javnega financiranja nevladnih organizacij v 2019*. Pridobljeno 5. februarja 2021 iz https://www.cnvos.si/media/filer_public/d4/65/d465b1c7-4cbc-4532-96bd-efcff166ebd4/analiza_obseg_javnega_financiranja_nvo_2019.pdf
55. Statistični urad Republike Slovenije - SURS. (brez datuma). *Podjetja po pravnoorganizacijski obliki in velikosti glede na število oseb, ki delajo, Slovenija, letno*. Pridobljeno 1. februarja 2021 iz <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/1418803S.px/table/tableViewLayout2/>
56. Tomšič, D., M. (2018, 31. maj). *Dohodki, oproščeni dohodnine*. Pridobljeno 2. septembra 2021 iz <https://www.revijaiks.si/2018/06/Davscine/clanek/5030542/dohodki-oprosceni-dohodnina>
57. TSmedia, medijske vsebine in storitve, d.o.o. (2021, 6. april). *Pravila dobrodelne dražbe: Šampionska majica z avtogramom Primoža Rogliča*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz <https://siol.net/sportal/kolesarstvo/pravila-dobrodelne-drazbe-sampionska-majica-z-avtogramom-primoza-rogljica-548585>
58. Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. (2020, 1. junij). *Prvi paket ukrepov za omilitev posledic epidemije*. Pridobljeno 11. novembra 2021 iz <https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/odpravljanje-posledic-epidemije/prvi-paket-ukrepov-za-omilitev-posledic-epidemije/>
59. Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. (2021, 29. avgust). *Državni proračun: Stanje v 2021*. Pridobljeno 30. avgusta 2021 iz <https://proracun.gov.si/Public/BudgetCurrent>
60. Zveza prijateljev mladine Moste-Polje. (2020, 10. junij). *Zapisnik seje Nadzornega odbora projekta Botrstvo v Sloveniji*. Pridobljeno 5. septembra 2021 iz <https://www.boter.si/wp-content/uploads/2020/07/Zapisnik-seje-NO-splet.pdf>
61. Zveza prijateljev mladine Moste-Polje. (brez datuma). *O botrstvu, botrovanju in skladu botrstva*. Pridobljeno 11. septembra 2021 iz <https://www.boter.si/o-botrstvu/pogosta-vprasanja/>

62. Zveza prijateljev mladine Slovenije. (2020). *Letno poročilo 2019*. Pridobljeno 11.30. avgusta 2021 iz https://www.zpms.si/wp-content/uploads/2021/03/Porocilo-o-delu-ZPMS-za-leto-2020_09032021_KONCNO.pdf
63. Zveza prijateljev mladine Slovenije. (brez datuma). *Društva ZPMS*. Pridobljeno 10. januarja 2021 iz <https://www.zpms.si/drustva-zpms/>
64. Žgajnar, F. B., Lipnik, K. (2019, 4. oktober). *Zbrali denar za Krisa, naleteli na davčni zaplet*. Pridobljeno 10. januarja 2021 iz <https://www.delo.si/novice/slovenija/zbrali-denar-za-krisa-naleteli-na-davcni-zaplet/>

PRILOGE

Priloga 1: Del obrazca za obračun davka od dohodkov pravnih oseb

Priloga 1

Zap.št.	Postavka	Znesek v eurih s centi
		Znesek
1.	Prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih, od tega:	
1.1	Dohodki, od katerih je bil odtegnjen davek na viru, vključno z davčnim odtegljajem	
2.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih prihodkov – zmanjšanje (vsota 2.1 do 2.14)	
2.1	Izuzem prihodkov od nepridobitne dejavnosti	
2.2	Izuzem prihodkov iz odprave ali porabe že obdavčenih ali delno obdavčenih rezervacij	
2.3	Izuzem prihodkov za že obdavčene prihodke zaradi odprave nepotrebnih rezervacij	
2.4	Izuzem prihodkov iz odprave oslabitev, če se predhodna oslabitev ni upoštevala	
2.5	Izuzem dividend in dohodkov, podobnih dividendam	
2.6	Izuzem dobičkov iz odsvojitve lastniških deležev razen dobičkov, ki se izvajajo v skladu s šestim in sedmim odstavkom 25. člena ZDDPO-2	
2.7	Izuzem dobičkov iz odsvojitve lastniških deležev na podlagi naložb tvegane kapitala v družbi tvegane kapitala, v skladu s šestim odstavkom 25. člena ZDDPO-2	
2.8	Izuzem dobičkov iz odsvojitve lastniških deležev oziroma delnic v bankah, v skladu s sedmim odstavkom 25. člena ZDDPO-2	
2.9	Izuzem prihodkov na podlagi mednarodnih pogodb	
2.10	Izuzem predhodno vključenih dohodkov nadzorovanih tujih družb v skladu s četrtem in petim odstavkom 67.j člena ZDDPO-2	
2.11	Izuzem prihodkov, ki so v tekočem davčnem obdobju oz. so bili v preteklih davčnih obdobjih že vključeni v davčno osnovo, zaradi odprave dvojne obdavčitve	
2.12	Izuzem prihodkov zaradi predhodno nepriznanih odhodkov	
2.13	Izuzem dobičkov v primeru uveljavljanja upravičenj pri prenosu premoženja, zamenjavah kapitalskih deležev, združitvah in delitvah	
2.14	Zmanjšanje prihodkov v primeru odtujitve prenesenih sredstev oziroma vrednostnih papirjev za neupoštevane izgube pri prenosu premoženja, zamenjavah kapitalskih deležev, združitvah in delitvah glede na določbe VII. poglavja ZDDPO-2 ter pri preoblikovanju samostojnega podjetnika po 51. členu ZDoh-2	
3.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih prihodkov – povečanje (vsota 3.1 do 3.8)	
3.1	Povečanje prihodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami iz 16. člena ZDDPO-2	
3.2	Povečanje prihodkov zaradi cen med povezanimi osebami rezidenti iz 17. člena ZDDPO-2	
3.3	Povečanje prihodkov od obresti na dana posojila povezanim osebami iz 16. člena ZDDPO-2	
3.4	Povečanje prihodkov od obresti na dana posojila povezanim osebami rezidentom iz 17. člena ZDDPO-2	
3.5	Povečanje prihodkov nerezidenta za prihodke, ki se pripisujejo poslovnici	
3.6	Povečanje prihodkov v primeru odtujitve prenesenih sredstev oziroma vrednostnih papirjev za neobdavčene dobičke pri prenosu premoženja, zamenjavah kapitalskih deležev, združitvah in delitvah glede na določbe VII. poglavja ZDDPO-2 ter pri preoblikovanju samostojnega podjetnika po 51. členu ZDoh-2	
3.7	Povečanje prihodkov zaradi prilagoditve hibridnih neskladij pri ugotavljanju davčne obveznosti	
3.8	Povečanje prihodkov za nerazdeljene dohodke nadzorovanih tujih družb	
4.	Davčno priznani prihodki (1 – 2 + 3)	
5.	Odhodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih	
5.N	NORMIRANI ODHODKI v višini 80 % davčno priznanih prihodkov, vendar ne več kot najvišji dovoljeni znesek	
6.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov – zmanjšanje (vsota 6.1 do 6.14)	
6.1	Izuzem odhodkov od nepridobitne dejavnosti	
6.2	Zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami iz 16. člena ZDDPO-2	
6.3	Zmanjšanje odhodkov zaradi cen med povezanimi osebami rezidenti iz 17. člena ZDDPO-2	
6.4	Zmanjšanje odhodkov za obresti na prejeta posojila od povezanih oseb iz 16. člena ZDDPO-2	
6.5	Zmanjšanje odhodkov za obresti na prejeta posojila od povezanih oseb rezidentov iz 17. člena ZDDPO-2	
6.6	Zmanjšanje odhodkov v znesku 50 odstotkov oblikovanih rezervacij, ki niso davčno priznane	
6.7	Zmanjšanje odhodkov za odhodke prevrednotenja terjatev (razen odhodkov prevrednotenja terjatev, ki se po računovodskih standardih prevrednotujejo zaradi spremembe valutnega tečaja), ki se po prvem odstavku 21. člena ZDDPO-2 ne priznajo	
6.8	Zmanjšanje odhodkov za odhodke prevrednotenja finančnih naložb, ki se po 22. členu ZDDPO-2 ne priznajo	
6.9	Zmanjšanje odhodkov pri banki za odhodke prevrednotenja posojil, vrednotenih po metodi odplačne vrednosti, za znesek nad višino, ki jo določa zakon, ki ureja bančništvo	
6.10	Zmanjšanje odhodkov za odhodke prevrednotenja dobrega imena, nad zneskom, ki presega 20 odstotkov začetno izkazane vrednosti	
6.11	Izuzem odhodkov, ki zadevajo izzete prihodke na podlagi mednarodnih pogodb	
6.12	Nepriznani odhodki za dohodke, podobne dividendam, vključno s prikritim izplačilom dobička	
6.13	Nepriznani odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let	
6.14	Nepriznani odhodki za stroške, ki zadevajo privatno življenje (6.14.1 do 6.14.2)	
6.14.1	Stroški, ki zadevajo privatno življenje lastnikov in povezanih oseb	
6.14.2	Stroški, ki zadevajo privatno življenje drugih oseb	
6.15	Nepriznani odhodki za stroške prisilne izterjave davkov ali drugih dajatev	
6.16	Nepriznani odhodki za kazni, ki jih izreče pristojni organ	
6.17	Nepriznani odhodki za davke	
6.18	Nepriznani odhodki za obresti od nepravčasno plačanih davkov ali drugih dajatev	
6.19	Nepriznani odhodki za obresti od posojil, prejetih od oseb, določenih v 8. b točki prvega odstavka 30. člena ZDDPO-2	
6.20	Nepriznani odhodki za donacije	
6.21	Nepriznani odhodki za podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi	
6.22	Nepriznani odhodki za zagotavljanje bonitet in drugih izplačil v zvezi z zaposlitvijo, če niso obdavčeni po zakonu, ki ureja dohodnino	
6.23	Drugi odhodki, ki se ne priznajo v skladu z 29. členom ZDDPO-2	
6.24	Nepriznani odhodki v višini 50 odstotkov stroškov reprezentance	

6.25	Nepriznani odhodki v višini 50 odstotkov stroškov nadzornega sveta oz. drugega organa, ki opravlja zgolj funkcijo nadzora	
6.26	Nepriznani odhodki za obresti od presežka posojil	
6.27	Nepriznani odhodki za obračunano amortizacijo, ki presega amortizacijo, obračunano po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in na podlagi predpisanih stopenj	
6.28	Nepriznani odhodki za amortizacijo opredmetenih osnovnih sredstev, katerih nabavna vrednost je bila predhodno odpisana in davčno priznana	
6.29	Zmanjšanje odhodkov v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sredstva pred dokončno obračunano amortizacijo za znesek razlike med amortizacijo, obračunano za davčne namene, in amortizacijo, obračunano za poslovne namene	
6.30	Nepriznani odhodki za rezervacije, ki jih oblikuje banka glede na posebna tveganja, ki presegajo višino, določeno z zakonom, ki ureja bančništvo	
6.31	Nepriznani odhodki za posebne rezervacije, ki jih oblikuje borznoposredniška družba glede na posebna tveganja, ki presegajo višino, določeno z zakonom, ki ureja trg vrednostnih papirjev	
6.32	Nepriznani odhodki za zavarovalno-tehnične rezervacije pri zavarovalnicah, ki presegajo višino ali zgornjo mejo, določeno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo	
6.33	Nepriznani odhodki za plače, druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo ter nadomestila plače za čas odsotnosti z dela zaradi izrabe letnega dopusta in zaradi drugih odsotnosti z dela poslovnih delavcev, prokuristov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, ki presegajo znesek, obračunan v skladu z zakonom oz. pogodbo o zaposlitvi	
6.34	Nepriznani odhodki za nagrade vajencem, ki presegajo višino, določeno z zakonom	
6.35	Zmanjšanje odhodkov za izgube iz odsvojitve lastniških deležev, razen za izgube, ki se izvajajo v skladu s šestim in sedmim odstavkom 25. člena ZDDPO-2	
6.36	Zmanjšanje odhodkov za izgube iz odsvojitve lastniških deležev na podlagi naložb tveganega kapitala v družbi tveganega kapitala, v skladu s šestim odstavkom 25. člena ZDDPO-2	
6.37	Zmanjšanje odhodkov za izgube iz odsvojitve lastniških deležev oziroma delnic v bankah, v skladu s sedmim odstavkom 25. člena ZDDPO-2	
6.38	Zmanjšanje odhodkov za izgube v primeru uveljavljanja upravičenj pri prenosu premoženja, zamenjavah kapitalskih deležev, združitvah in delitvah	
6.39	Zmanjšanje odhodkov v primeru odtujitve prenesenih sredstev oziroma vrednostnih papirjev za neobdavčene dobičke pri prenosu premoženja, zamenjavah kapitalskih deležev, združitvah in delitvah glede na določbe VII. poglavja ZDDPO-2 ter pri preoblikovanju samostojnega podjetnika po 51. členu ZDoh-2	
6.40	Zmanjšanje odhodkov za razliko v amortizaciji pri prevzemni družbi glede na določbe VII. poglavja ZDDPO-2 ter pri novi pravni osebi oziroma prevzemni pravni osebi glede na določbe 2. točke četrtega odstavka 51. člena ZDoh-2	
6.41	Zmanjšanje odhodkov za odhodke, ki so že zniževali davčno osnovo v tekočem ali preteklih davčnih obdobjih	
6.42	Nepriznani odhodki v skladu s petim odstavkom 31. člena ZUDDob	
6.43	Nepriznani odhodki iz naslova udeležbe delavcev pri dobičku v skladu z ZUDDob	
6.44	Zmanjšanje odhodkov zaradi prilagoditve hibridnih neskladij pri ugotavljanju davčne obveznosti	
7.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov – povečanje (vsota 7.1 do 7.12)	
7.1	Povečanje odhodkov za porabo rezervacij, ki ob oblikovanju niso bile ali so bile delno priznane kot odhodek	
7.2	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja terjatev, ki se priznajo ob odpisu celote, ali dela terjatev, ki niso bile poplačane oz. poravnane	
7.3	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja finančnih naložb, ki niso bili davčno priznani	
7.4	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja in odpise drugih sredstev, ki se priznajo ob prodaji oz. odtujitvi	
7.5	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja dobrega imena za presežni znesek, ki kot odhodek ni bil priznan	
7.6	Povečanje odhodkov za razliko pri amortizaciji do zneska, obračunanega po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in na podlagi predpisanih stopenj	
7.7	Povečanje odhodkov za odpis do celotne nabavne vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev ob prenosu v uporabo	
7.8	Povečanje odhodkov v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sredstva pred dokončno obračunano amortizacijo za znesek razlike med amortizacijo, obračunano za poslovne namene, in amortizacijo, obračunano za davčne namene	
7.9	Povečanje odhodkov nerezidenta za odhodke, ki se pripisujejo poslovni enoti	
7.10	Povečanje odhodkov v primeru odtujitve prenesenih sredstev oziroma vrednostnih papirjev za neupoštevana izgube pri prenosu premoženja, zamenjavah kapitalskih deležev, združitvah in delitvah glede na določbe VII. poglavja ZDDPO-2 ter pri preoblikovanju samostojnega podjetnika po 51. členu ZDoh-2	
7.11	Povečanje odhodkov za razliko v amortizaciji pri prevzemni družbi glede na določbe VII. poglavja ZDDPO-2 ter pri novi pravni osebi oziroma prevzemni pravni osebi glede na določbe 2. točke četrtega odstavka 51. člena ZDoh-2	
7.12	Povečanje odhodkov v skladu s šestim odstavkom 31. člena ZUDDob	
8.	Davčno priznani odhodki (5 – 6 + 7) oziroma (5.N)	
9.	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (4 – 8)	
10.	Razlika med davčno priznanimi odhodki in prihodki (8 – 4)	
11.	Sprememba davčne osnove zaradi prehoda na nov način računovodenja, pri spremembah računovodskih usmeritev, popravkih napak in prevrednotenjih (11.1 – 11.2 + 11.3 – 11.4 + 11.5 – 11.6)	
11.N	Sprememba davčne osnove zaradi prehoda na nov način računovodenja, pri spremembah računovodskih usmeritev, popravkih napak in prevrednotenjih za zavezanca, ki ugotavlja davčno osnovo z upoštevanjem normiranih odhodkov (zap.št.11 krat (1-0,8))	
11.1	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključijo v davčno osnovo v tem obračunu	
11.2	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključijo v davčno osnovo v tem obračunu	
11.3	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb računovodskih usmeritev in popravkov napak	
11.4	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb računovodskih usmeritev in popravkov napak, vključno z rezervacijami za pokojnine, jubilejne nagrade in odpravnine	
11.5	Povečanje davčne osnove za znesek presežka iz prevrednotenja zaradi prevrednotenja gospodarskih kategorij, ki ga zavezanec prenese v preneseni poslovni izid, vključno s presežki iz prevrednotenja sredstev, ki se amortizirajo, za delež zneska odprave rezervacij, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu, ki je zmanjševal davčno osnovo ob oblikovanju, in za znesek prevrednotenja finančnih instrumentov, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu	
11.6	Zmanjšanje davčne osnove za že obdavčene dolgoročne rezervacije za pokojnine, jubilejne nagrade in odpravnine pri prehodu na nov način računovodenja, za 50 odstotkov zneska oblikovanih rezervacij, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu, oziroma za delež zneska porabljenih rezervacij, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu, ki ob oblikovanju ni zmanjševal davčne osnove, in za znesek prevrednotenja finančnih instrumentov, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu	
12.	Povečanje davčne osnove (vsota 12.1 do 12.9)	
12.1	Znesek izkoriščene davčne olajšave za investiranje zaradi prodaje ali odtujitve sredstva pred predpisanim rokom	
12.2	Znesek izkoriščene davčne olajšave za investiranje zaradi odsvojitve ali prenosa sredstva iz Pomurske regije oz. iz problemskega območja z visoko brezposelnostjo pred predpisanim rokom	
12.3	Izvem odhodkov, ki zadevajo izvzete dividende in dohodke, podobne dividendam, v višini 5 odstotkov izvzetih dohodkov	
12.4	Izvem odhodkov, ki zadevajo izvzem dobičkov iz odsvojitve lastniških deležev, v višini 5 odstotkov izvzetih dohodkov	
12.5	Povečanje davčne osnove za izvzeti del dobičkov iz odsvojitve lastniških deležev v primeru likvidacije oz. prenehanja zavezanca v obdobju 10 let po ustanovitvi	
12.6	Povečanje davčne osnove za že uveljavljene davčne izgube zaradi bistvene spremembe dejavnosti v dveh letih po spremembi lastništva	
12.7	Povečanje davčne osnove za skrite rezerve prenosne družbe pri združitvah in delitvah, v skladu z 38. členom ZDDPO-2	
12.8	Povečanje davčne osnove za predhodno davčno priznane odhodke iz oslabitve terjatev, zaradi neizpolnitve pogojev za odpis	
12.9	Povečanje davčne osnove za skrite rezerve, ki nastanejo pri prenosu sredstev po 54. a členu ZDDPO-2	
13.	Davčna osnova (9 + 11 + 12) ali (11 + 12 – 10), če > 0 oziroma (9 + 11.N + 12)	
14.	Davčna izguba (9 + 11 + 12) ali (11 + 12 – 10), če < 0	
15.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave (vsota 15.1 do 15.20, vendar največ do višine 63 % davčne osnove pod zap. št. 13)	
15.1	Zmanjšanje davčne osnove za prejete obresti od kratkoročnih in dolgoročnih vrednostnih papirjev, ki so jih do 8. aprila 1995 izdale Republika Slovenija, občine ali javna podjetja, ki so jih ustanovile Republika Slovenija ali občine	
15.3	Pokrivanje izgube	
15.6	Olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj po prvem stavku prvega odstavka 55. člena ZDDPO-2	
15.8	Olajšava za investiranje po 55. a členu ZDDPO-2	
15.9	Olajšava za pripadajoči znesek dobička, ki se izplača delavcem	
15.10	Olajšava za zaposlovanje invalidov	
15.11	Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	
15.12	Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	
15.13	Olajšava za donacije – izplačila za humanitarne, invalidske, socialnovarstvene, dobrodelne, znanstvene, vzgojnoizobraževalne, zdravstvene, športne, ekološke in religiozne namene in splošno koristne namene	

15.14	Olajšava za donacije – izplačila za kulturne namene in izplačila prostovoljnim društvom, ustanovljenim za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in dodatna olajšava za donacije namenjene odpravi posledic epidemije v skladu z 62.a členom ZIUZEOP	
15.18	Olajšava za zaposlovanje brezposelnih oseb po 55. b členu ZDDPO-2	
15.19	Olajšava za zaposlovanje po 5. členu ZRPPR1015 oz. drugem odstavku 28. člena ZSRR-2	████████
15.20	Olajšava za investiranje po 6. členu ZRPPR1015 oz. petem odstavku 28. člena ZSRR-2	████████
16.	Osnova za davek (13 – 15)	████████
17.	Davek (zap. št. 16 krat 19,0000 odstotkov)	████████
18.	Odbitek tujega davka	
19.	Povečanje ali zmanjšanje davka zaradi sprememb odbitka tujega davka	
19.a	Odlag plačila davka pri izstopni obdavčitvi	
20.	Davčna obveznost (17 – 18 ± 19 - 19.a)	████████
21.	Zmanjšanje davčne obveznosti za plačani znesek odtegnjenega davka	
22.	Vplačane akontacije	████████
22.Info	Znesek obračunane akontacije (iz zalednega sistema FURS)	████████
23.	Obveznost za doplačilo davka (20 – 21 – 22), če > 0	████████
23.Info	Znesek za doplačilo po obračunu (ki bo evidentiran v knjigovodski kartici FURS)	████████
24.	Preveč vplačane akontacije (20 – 21 – 22), če < 0	████████
24.Info	Znesek za vračilo po obračunu (ki bo evidentiran v knjigovodski kartici FURS)	████████
25.	Osnova za določitev akontacije davka	████████
26.	Akontacija (Odstotki za izračun akontacije 19,0000)	████████
27.	Mesečni obrok akontacije	████████
28.	Trimesečni obrok akontacije	████████

Vir: DPM Metlika (2021b).

Priloga 2: Davčne olajšave – dohodnina

Davčne olajšave:

1. Splošna olajšava

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2021:

Če znaša skupni dohodek v eurih		Znaša splošna olajšava v eurih
Nad	Do	
	13.316,83	3.500,00 + (18.700,38 - 1,40427 x skupni dohodek)
13.316,83		3.500,00

Pri izračunu akontacije dohodnine od mesečnega dohodka iz delovnega razmerja se upošteva:

Če znaša mesečni bruto dohodek iz delovnega razmerja v eurih		Znaša splošna olajšava v eurih
Nad	Do	
	1.109,74	291,67 + (1.558,37 - 1,40427 x bruto dohodek)
1.109,74		291,67

Če delojemalec ne želi, da se mu pri izračunu akontacije dohodnine upošteva povečana splošna olajšava (o čemer obvesti delodajalca), se davčna osnova zmanjša za 291,67 eura.

2. Osebne olajšave

Namen	Letna olajšava v eurih	Mesečna olajšava v eurih
invalidu s 100% telesno okvaro	17.658,84	1.471,57

3. Posebna osebna olajšava

Za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, znaša 3.500,00 eura.

4. Posebna olajšava

• za vzdrževane otroke

	Letna olajšava v eurih	Mesečna olajšava v eurih
Za prvega vzdrževanega otroka	2.436,92	203,08
Za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo	8.830,00	735,83
Za drugega vzdrževanega otroka	2.649,24	220,77
Za tretjega vzdrževanega otroka	4.418,54	368,21
Za četrtega vzdrževanega otroka	6.187,85	515,65
Za petega vzdrževanega otroka	7.957,14	663,09

Za vse nadaljnje vzdrževane otroke se višina olajšave poveča za 1.769,30 eura (mesečno za 147,44 eura) glede na višino olajšave za predhodnega vzdrževanega otroka.

• za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana

Letna olajšava v eurih	Mesečna olajšava v eurih
2.436,92	203,08

5. Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Največ do zneska premije, ki je enak 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zavarovanca oziroma 5,844 % pokojnine zavarovanca in ne več kot 2.819,09 eurov letno.

Vir: FURS (2020).

Priloga 3: Transkript intervjuja s predsednikom Društva diabetikov Metlika, gospodom Vekoslavom Prevalškom

Vaše društvo je humanitarna organizacija, ki združuje bolnike s sladkorno boleznijo, njihove družinske člane in podpornike. Iz katerih virov pridobivate sredstva za delovanje?

»Naši viri financiranja so članarine, prostovoljni prispevki članov, sredstva, ki jih pridobimo na razpisu občine in na razpisu FIHO.«

Kateri vir financiranja (občina, fundacija, članarine, donacije ...) je po vašem mnenju najpomembnejši za vaše društvo in zakaj?

»Trenutno so za naše društvo najpomembnejši vir financiranja prispevki naših članov. Slednji se nanašajo predvsem na organizacijo izletov in letovanj v zdraviliščih. Poleg prispevkov članov pa veliko sredstev pridobimo tudi na razpisu FIHO.«

Bi lahko od trenutno uporabljenih virov pridobili še več sredstev ali menite, da je to največ?

»Jaz mislim, da bi več sredstev lahko pridobili s strani občine, prav tako na razpisu FIHO, vendar bi za to morali izboljšati tudi naš program, predvsem ga razširiti. Tukaj pa bi nam prišla prav tudi mlajša populacija, ki ima več inovativnih idej in predvsem energije.«

Lahko na kratko opišete prijavo na razpis za FIHO sredstva.

»Prijavimo se preko Zveze društev diabetikov Slovenije, ki pripravi razpis. Najprej je potrebno izpolniti osnovne podatke o društvu, nato sledi finančni del, kjer je potrebno vpisati podatke o realiziranih prihodkih za preteklo leto in načrtovanih prihodkih za prihodnje leto. Sledi finančni načrt odhodkov, ki so seveda odvisni od načrtovanih prihodkov. Pri tem je posebej potrebno natančno specificirati odhodke, ki jih bomo pokrivali s sredstvi FIHO. Poleg odhodkov je potrebno načrtovati tudi naložbe v osnovna sredstva (oprema, objekti, zemljišča ...) ter na koncu še prihodke in odhodke za dejavnosti, ki ne bodo financirane s sredstvi FIHO. Ta del vloge se imenuje finančni program. Preostali del vloge je namenjen podrobni predstavitvi posameznih programov, ki so navedeni v finančnem programu in bodo sofinancirani s strani FIHO. Potrebno je zelo podrobno opisati program, opredeliti cilje in namen, trajanje, lokacijo, utemeljiti zakaj je posamezni del programa upravičen do sofinanciranja s strani FIHO ter na koncu še finančno ovrednotiti posamezni program. Obseg obrazcev je zelo velik, postopek izpolnitve je precej zamuden in zahteva veliko pozornosti. Če vloga ni ustrezno izpolnjena, jo lahko komisija zavrže in društvo ostane brez sredstev.«

Se vam zdi delitev sredstev FIHO med humanitarne in invalidske organizacije pravična?

»Delitev je precej nepravična, invalidske prejmejo več kot polovico sredstev, ki jih FIHO razdeli. V prihodnje bi bilo potrebno spremeniti način točkovanja pri FIHO.«

S katerimi težavami se srečujete pri pridobivanju finančnih sredstev?

»Največja težava je zagotovo oddaljenost našega kraja od ostale Slovenije, tudi gospodarsko stanje v kraju ni blesteče. Iz tega naslova društvo prejme manj donacij s strani podjetij kot bi jih lahko, oziroma kot bi jih želeli in potrebovali. Tudi sredstva občine so omejena in se drobijo na veliko društev. Zagotovo pa bi potrebovali pomoč mlajših, da bi pridobili sredstva tudi na druge načine, ki nam niso najbolj znani.«

Ste razmišljali o pomoči mlajše populacije pri pridobivanju sredstev preko »sodobnih« kanalov?

»Kot sem že večkrat omenil, veliko razmišljamo o »podmladku« društva, vendar nam mladih nikakor ne uspe privabiti v večji meri. Po eni strani je to tudi razumljivo, saj imamo drugačne interese. Mladi tudi lažje obvladujejo bolezen, so večinoma tudi delovno aktivni in pri tem tudi zadovoljijo svoje potrebe po druženju. Pri nas starejših pa je drugače. Poleg potrebe po prejemu informacij s področja obvladovanja bolezni, se v društvu tudi družimo, izmenjamo izkušnje in tudi na tak način rešimo ali vsaj ublažimo kakšno težavo.«

Ali vseeno mogoče uporabljate katero od alternativnih oblik promocije društva in pridobivanja sredstev za delovanje, kot so na primer spletne donacije, zbiranje sredstev preko socialnih omrežij, crowdfunding (gre za princip start-up podjetij, ki zbirajo sredstva od zainteresiranih posameznikov, da bi uresničili svojo idejo)? Zakaj ne oz. katere uporabljate?

»Ne, te oblike nam tudi niso znane. Bi bilo pa dobro razmisliti o njih v prihodnosti.«

Načrtujete v prihodnosti še razširiti vaše poslovanje in mogoče zaposliti kakšno osebo?

»Zaenkrat ne, člani društva so zelo aktivni in opravijo veliko prostovoljnih ur ter s tem pomembno prispevajo k izpolnjevanju naših ciljev.«

Je epidemija COVID-19 vplivala na delovanje društva? Če da, kje ste občutili največje spremembe?

»Epidemija je zelo vplivala na naše delovanje. Predvsem se to odraža v zmanjšanju oziroma sploh odsotnosti organizacije naših dogodkov, izletov, drugih aktivnosti in s tem tudi druženja članov. Glede na to, da naši člani društva kot starejša populacija in sladkorni bolniki spadajo med bolj rizične skupine, bi bilo to v tej situaciji še bolj pomembno in dobrodošlo. A hkrati bi člane dodatno izpostavili tveganju okužbe, zato trenutno komuniciramo zgolj po elektronski pošti, telefonu, z individualnimi stiki. Zdravje je na prvem mestu. Epidemija pa je vplivala tudi na finance društva, višina pridobljenih sredstev se je zmanjšala. Namenska

sredstva so manjša tudi zato, ker so vezana na izvedbo programa, ki pa ga nismo uspeli izpeljati v obsegu kot smo si ga zadali.«

Priloga 4: Transkript intervjuja s podpredsednico Društva prijateljev mladine Metlika, gospo Vladimiro Škof

Kateri vir financiranja (občina, fundacija, članarine, donacije ...) je po vašem mnenju najpomembnejši za vaše društvo in zakaj?

»Za naše društvo je najpomembnejši vir financiranja občina, ker so prilivi redni v dogovorjenih rokih, kot je napisano v pogodbi za dejavnosti, ki jih izvajamo. »

Bi lahko od trenutno uporabljenih virov pridobili še več sredstev ali menite, da je to največ?

»Vedno so še odprte možnosti za pridobivanje sredstev, vendar je to odvisno od informiranosti o njih ter o dejavnostih, ki jih društvo izvaja in koliko je možnosti ter pripravljenosti za delo.«

Zakaj se ne prijavite na razpis za sredstva FIHO?

»Na razpisih za pridobitev FIHO sredstev nimamo veliko možnosti glede na razpisne pogoje.«

Se vam zdi delitev sredstev FIHO med humanitarne in invalidske organizacije pravična?

»Žal imam o delitvi teh sredstev premalo informacij, zato ne morem soditi, če je pravična.«

S katerimi težavami se srečujete pri pridobivanju finančnih sredstev?

»Med pomembnimi težavami so pomanjkanje informacij o razpisih ter zahtevnost razpisnih pogojev in preveč zahtevane dokumentacije.«

Se poslužujete alternativnih oblik, kot so na primer spletne donacije, zbiranje sredstev preko socialnih omrežij, »crowdfunding« (gre za princip start-up podjetij, ki zbirajo sredstva od zainteresiranih posameznikov, da bi uresničili svojo idejo)? Zakaj ne oz. katere uporabljate?

»Doslej smo se dvakrat prijavili za spletno donacijo. Bil je vloženega veliko truda, vendar brez uspeha, zato se tega nismo več posluževali.«

Imate v prihodnosti željo razširiti vaše poslovanje in mogoče zaposliti dodatno osebo?

»Želje so vedno večje od možnosti, sicer ne bi bilo napredka. Zelo vesela bi bila, če bi lahko pridobili strokovno usposobljene mentorje za izvajanje različnih pristočasnih dejavnosti in z njimi obogatili programe za otroke, saj so na tej strani Gorjancev za marsikaj prikrajšani.«

Je epidemija COVID-19 vplivala na delovanje društva? Če da, kje ste občutili največje spremembe?

»Epidemija COVID-19 nam je zelo otežila delo in povečala revščino v družinah. Nekatere dejavnosti smo morali zaradi epidemioloških omejitev povsem opustiti, nekatere smo izvajali preko Zooma oziroma preko drugih posrednikov, nekatere pa smo prilagajali razmeram. Najtežje pa je bilo to, da nismo mogli imeti ves čas neposrednih stikov z otroki, ki so naša glavna ciljna populacija. Zelo se je povečal obseg dela na socialno-humanitarnem področju. S pomočjo ZPMS in društva Duh časa smo razdelili nekaj več kot 100 računalnikov učencem/dijakom iz belokranjskih šol, ki si jih sami niso mogli kupiti, družinam pa nekaj hrane, oblačil in higienskih pripomočkov. Seveda smo morali poskrbeti za prevoze vseh teh dobrin iz Ljubljane v Metliko, ker za to nismo dobili dodatnih sredstev, lastnih prevozov pa nimamo. Poleg tega smo opravili veliko pogovorov in svetovali ljudem, ki so se znašli v stiski.«

Kako pomemben se vam zdi program Botrstvo in kje so največje pomanjkljivosti/problemi pri izpeljavi tega programa?

»Program botrstva je odličen projekt, ki ga izvaja ZPM Moste-Polje. S temi sredstvi omogočimo šolarjem iz socialno šibkih družin enake pogoje šolanja in razvoj njihovih talentov. Trenutno je preko našega društva vanj vključenih 105 belokranjskih otrok. Z denarjem, ki ga nakazujejo botri posameznim učencem in predšolskim otrokom, plačujemo položnice oziroma račune za dogovorjene proizvode oziroma storitve. S podaljševanjem botrstva in porabo denarja imamo veliko dela, ker nekateri starši niso sami sposobni niti izpolniti vloge za vključitev oziroma za podaljšanje botrstva.«